

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού
εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στην
τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα:
«Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»**

Κατριδάκη Μαρία

Επιβλέπων καθηγητής: «Ιωάννης - Ευάγγελος Παπαβασιλείου»

Ρέθυμνο, «Ιούλιος» «2019»

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».
[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β΄/9.3.2016]**

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ:

Καθηγητής Αναστασιάδης Παναγιώτης

Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΞΑΕ ΣΤΗΝ
ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΤ΄ ΤΑΞΗΣ ΜΕ ΘΕΜΑ:
«ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ. ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΟΙΝΑ»**

ΚΑΠΡΙΔΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ,ΕΔΙΒΕΑ, 2019

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ΄ τάξης με θέμα:

Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

«Μαρία Καπριδάκη»

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπων Καθηγητής:

«Ιωάννης – Ευάγγελος Παπαβασιλείου»

«Επίκουρος Καθηγητής Η.Υ. (Με έμφαση στο σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδευτικού λογισμικού) του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Κρήτης»

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

«Παναγιώτης Αναστασιάδης»

«Καθηγητής Δια Βίου και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης με τη χρήση των Τ.Π.Ε του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Κρήτης & Καθηγητής - Σύμβουλος στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο»

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

«Χαράλαμπος Μουζάκης»

«ΣΕΠ Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο»

Ρέθυμνο, «Ιούλιος» «2019»

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Ευχαριστίες

Φτάνοντας στο τέλος αυτής της διαδρομής θα ήθελα από καρδιάς να ευχαριστήσω όλους όσους με βοήθησαν στο δύσκολο έργο εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας αλλά και στην ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στον σύζυγό μου Κώστα και τα παιδιά μου Ραφαέλα και Γιάννη για τη στήριξη τους, την αγάπη τους, την κατανόηση και την υπομονή που επέδειξαν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα.

Ένα ευχαριστώ στους γονείς μου που πάντα είναι στο πλευρό μου στηρίζοντάς με σε όλες τις αποφάσεις της ζωής μου.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ τη Στημαδωράκη Μαρία, τη Μαρκετάκη Αθηνά και τον Πετράκη Νεκτάριο για την παρότρυνση, τη βοήθεια, τη στήριξη και την άψογη συνεργασία που είχαμε αυτά τα δύο χρόνια ως ομάδα στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Κυρίως όμως τους ευχαριστώ για την αληθινή τους φιλία και αγάπη που ακούραστα μου δείχνουν.

Θερμά ευχαριστώ σε όλους τους καθηγητές που με υποστήριξαν στη διάρκεια των σπουδών μου, αλλά και στη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας. Ιδιαίτερα ευχαριστώ τους καθηγητές της τριμελούς επιτροπής Δρ. Παπαβασιλείου Ιωάννη-Ευάγγελο, Δρ. Αναστασιάδη Παναγιώτη και Δρ. Μουζάκη Χαράλαμπο.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ στον Δρ. Κωτσίδα Κωνσταντίνο για την καθοδήγηση, την εμπύχωση και την άμεση ανατροφοδότηση σε ζητήματα εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Περίληψη

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας σχεδιάστηκε με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και υλοποιήθηκε συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό με θέμα: «Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και Αντίποινα». Το υλικό αυτό απευθύνεται σε μαθητές της Στ' τάξης και μπορεί να χρησιμοποιηθεί αυτόνομα ως εκπαιδευτικό υλικό στα πλαίσια της ΕξΑΕ, ως συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό στο μάθημα της ιστορίας και της τοπικής ιστορίας αλλά και ως εκπαιδευτικό υλικό για την επέτειο της Μάχης της Κρήτης. Το εκπαιδευτικό υλικό αποτιμήθηκε από είκοσι εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς τα κριτήρια της ΕξΑΕ που πληροί, ως προς την ευχρηστία και καλαισθησία του αλλά και ως προς το αν πληροί τα κριτήρια διδακτικού περιεχομένου για να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό υλικό στη μαθησιακή διαδικασία. Η αποτίμηση έγινε με τη χρήση μεικτής έρευνας αφού χρησιμοποιήθηκαν ερωτήσεις ποσοτικού και ποιοτικού χαρακτήρα. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με το πρόγραμμα ποσοτικής ανάλυσης spss και το πρόγραμμα ανάλυσης περιεχομένου atlas 8. Στην πλειοψηφία τους, οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα, αποτίμησαν με θετικό πρόσημο το εκπαιδευτικό υλικό ως προς και τα τρία ερευνητικά ερωτήματα και έδειξαν διατεθειμένοι να το χρησιμοποιήσουν στην τάξη τους είτε ως συμπληρωματικό υλικό είτε ως αυτοδύναμο υλικό της ΕξΑΕ. Μερικά από τα χαρακτηριστικά του ΕΥ που αξιολογήθηκαν θετικά ήταν η δομή του, η επάρκεια κάλυψης του διδακτικού αντικειμένου, η αλληλεπιδραστικότητα, η χρηστικότητα, η σαφήνεια, η καθοδήγηση, η εμφάνισή του, η συμβατότητα περιεχομένου, η επιστημονική του τεκμηρίωση, η ποσότητα περιεχομένου και η ενημέρωση περιεχομένου.

Λέξεις – Κλειδιά

Συμπληρωματική σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, πολυμορφικό διαδραστικό ψηφιακό υλικό, διδακτική ιστορία, τοπική ιστορία, Μάχη της Κρήτης.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Abstract

In the content of this thesis, supplementary educational material designed with the methodology of distance education was developed and implemented. The theme of the educational material was: "The Battle of Crete. Resistance and Retaliation". This educational material is addressed to students that attend sixth grade of primary school and can be used autonomously as educational material of distance education or as supplementary educational material for the lesson of history. Finally it can be used as educational material for the anniversary of the Battle of Crete. The educational material was evaluated by twenty teachers of primary education for the distance education criteria that it meets, for its usability and elegance and for the criteria of teaching content that it meets so that it can be used as supplementary material in the learning process. The evaluation was made using mixed research after quantitative and qualitative questions were used. The analysis of the data was made with the quantitative analysis program spss and the content analysis program atlas 8. For the most part, the teachers who participated in the research evaluated the educational material positively for all three research questions and showed willingness to use it in their classroom either as supplementary material or as a self-contained material of distance education. Some of the characteristics of the educational material that were positively evaluated were its structure, the adequacy of the subject's coverage, its interactivity, its usability, its clarity, its guidance, its appearance, its content compatibility, its scientific documentation, its content quantity and updating content.

Keywords

School supplementary distance learning, polymorphic interactive digital content, teaching history, local history, battle of Crete.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	v
Abstract	vi
Περιεχόμενα	vii
Κατάλογος Εικόνων/Σχημάτων	ix
Κατάλογος Πινάκων	x
Κατάλογος Διαγραμμάτων.....	xi
Συντομογραφίες & Ακρωνύμια.....	xii
Εισαγωγή.....	1
Μέρος Α: Θεωρητικό πλαίσιο.....	3
1. Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	3
1.1 Εισαγωγή.....	3
1.2 Εννοιολογική οριοθέτηση ΕξΑΕ	3
1.3 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή ΕξΑΕ.....	5
1.4 Η ΕξΑΕ στην Ελλάδα	6
1.5 Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση.....	7
1.5.1 Ορισμός Σχολικής Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.....	7
1.5.2 Μορφές Σχολικής Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης	7
1.5.3 Χρησιμότητα Σχολικής Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.....	7
1.5.4 Η σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και οι ΤΠΕ	8
1.5.5 Η σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην Ελλάδα.....	9
1.6 Σύνοψη.....	10
2. Εκπαιδευτικό Υλικό στην ΕξΑΕ.....	11
2.1 Εισαγωγή.....	11
2.2 Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού Υλικού στην ΕξΑΕ.....	11
2.3 Βασικές αρχές σχεδιασμού ΕΥ με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ	12
2.4 Αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού.....	17
2.5 Αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού.....	17
2.5.1 Κοινωνικό - εποικοδομητικά κριτήρια αξιολόγησης εκπαιδευτικού λογισμικού.....	18
2.6 Σύνοψη.....	19
3. Γνωστικό αντικείμενο: Ιστορία.....	20
3.1 Εισαγωγή.....	20
3.2 Διδακτική Ιστορίας	20
3.2.1 Η χρήση των πηγών και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και στη διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης	22
3.3 Το πεδίο της Τοπικής Ιστορίας	23
3.3.1 Διαθεματική προσέγγιση στο μάθημα της τοπικής ιστορίας.....	26
3.4 Σύνοψη.....	26
Μέρος Β: Σχεδιασμός και εφαρμογή του ΕΥ	28
4. Σχεδιασμός και εφαρμογή εκπαιδευτικού υλικού για τη Μάχη της Κρήτης.....	28
4.1 Εισαγωγή.....	28
4.2 Προσδιορισμός εκπαιδευτικού προβλήματος	28
4.3 Διδακτικό πλαίσιο	29
4.4 Διδακτικοί στόχοι.....	30
4.5 Παιδαγωγικό πλαίσιο σχεδιασμού	30

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

4.6 Βασικές αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού	32
4.6.1 Χαρακτηριστικά Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ)	33
4.6.2 Χαρακτηριστικά Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	33
4.6.3 Χαρακτηριστικά Τοπικής Ιστορίας.....	34
4.6.4 Χαρακτηριστικά ψηφιακού λογισμικού	35
4.7 Τεχνολογικά μέσα	35
4.7.1 Το εργαλείο H5P 13	35
4.7.2 Το λογισμικό wordpress 14	36
4.7.3 Πλατφόρμα Chamilo 14.....	36
4.8 Δομή εκπαιδευτικού υλικού.....	37
4.9 Σύνοψη.....	46
Μέρος Γ: Ερευνητικό πλαίσιο.....	48
5. Έρευνα - αποτίμηση Εκπαιδευτικού υλικού.....	48
5.1 Εισαγωγή.....	48
5.2 Θεωρητικό πλαίσιο έρευνας	48
5.2.1 Έρευνα	48
5.2.2 Ποσοτική έρευνα	49
5.2.3 Ποιοτική έρευνα.....	50
5.2.4 Μεικτή έρευνα	52
5.3 Σκοπός έρευνας.....	53
5.4 Στόχοι έρευνας.....	53
5.5 Ερευνητικά ερωτήματα	53
5.6 Μεθοδολογία έρευνας.....	53
5.7 Αποτελέσματα- Ανάλυση δεδομένων	60
5.7.1 Αποτελέσματα πρώτου ερευνητικού ερωτήματος	61
5.7.2 Αποτελέσματα δεύτερου ερευνητικού ερωτήματος	68
5.7.3 Αποτελέσματα τρίτου ερευνητικού ερωτήματος.....	79
5.7.4 Προτάσεις εκπαιδευτικών για χρήση του Εκπαιδευτικού Υλικού στην εκπαιδευτική διαδικασία	83
5.8 Σύνοψη.....	87
6. Συζήτηση των ευρημάτων- Συμπεράσματα	89
6.1 Εισαγωγή.....	89
6.2 Συζήτηση- Συμπεράσματα	89
6.3 Πρακτική εφαρμογή ευρημάτων.....	94
6.4 Περιορισμοί της έρευνας	95
6.5 Μελλοντικές προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	95
7. Βιβλιογραφικές αναφορές.....	97
Ελληνόγλωσσες.....	97
Ξενόγλωσσες.....	102
8. Παράρτημα: «Ερωτηματολόγιο»	103

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Κατάλογος Εικόνων/Σχημάτων

Εικόνα 1: Όψη πλατφόρμας Chamilo

Εικόνα 2: Άποψη πλατφόρμας Chamilo

Εικόνα 3: Η βοηθός πλοήγησης του ΕΥ

Εικόνα 4: Οδηγός πλοήγησης

Εικόνα 5: Στόχοι μαθήματος

Εικόνα 6: Πολυμεσική αρχή, αρχή πλεονασμού, αρχή κατάτμησης, αρχή συνοχής

Εικόνα 7 : Αρχή σηματοδότησης

Εικόνα 8: Αρχή γνωσιακής μαθητείας

Εικόνα 9: Πηγές

Εικόνα 10: Πηγές

Εικόνα 11: Διαθεματικότητα ΕΥ

Εικόνα 12: Δραστηριότητα ΕΥ

Εικόνα 13: Δραστηριότητα ΕΥ

Εικόνα 14: Δραστηριότητα ΕΥ

Εικόνα 15: Έλεγχος προϋπάρχουσας γνώσης

Εικόνα 16: Δραστηριότητα- Σύνοψη κειμένου

Εικόνα 17: Περαιτέρω μελέτη για εμπάθυση

Σχήμα 1: Το εκπαιδευτικό Υλικό στην ΕξΑΕ (Μανούσου, 2008)

Σχήμα 2: Σχηματική απεικόνιση της τυπολογίας West - Λιοναράκη (Λιοναράκης, 2001)

Σχήμα 3: Απεικόνιση βασικών αρχών δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (ΕΥ)

Σχήμα 4: Συγκλίνουσα μορφή μεικτής έρευνας (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2016).

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Καθοδήγηση

Πίνακας 2: Αλληλεπίδραση

Πίνακας 3: Κατανοητό- επεξηγηματικό

Πίνακας 4: Αξιολόγηση

Πίνακας 5: Εμπύχωση και ενθάρρυνση

Πίνακας 6: Ελεύθερη επιλογή τόπου, χρόνου, ρυθμού μελέτης

Πίνακας 7: Αισθητική περιβάλλοντος, αναγνωσιμότητα, ελκυστικότητα γραφικών

Πίνακας 8: Ευκολία στη χρήση

Πίνακας 9: Συμβατότητα περιεχομένου

Πίνακας 10: Επιστημονική τεκμηρίωση

Πίνακας 11: Ποσότητα περιεχομένου

Πίνακας 12: Ενημέρωση περιεχομένου

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Φύλο

Διάγραμμα 2: Ηλικία

Διάγραμμα 3: Εργασιακή κατάσταση

Διάγραμμα 4: Χρόνια προϋπηρεσίας

Διάγραμμα 5: Εξοικείωση με ΤΠΕ

Διάγραμμα 6: Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία

Διάγραμμα 7: Καθοδήγηση

Διάγραμμα 8: Αλληλεπίδραση

Διάγραμμα 9: Κατανοητό - επεξηγηματικό

Διάγραμμα 10: Αξιολόγηση

Διάγραμμα 11: Εμψύχωση και ενθάρρυνση

Διάγραμμα 12: Ελεύθερη επιλογή τύπου, χρόνου, ρυθμού μελέτης

Διάγραμμα 13: Αισθητική περιβάλλοντος, αναγνωσιμότητα, ελκυστικότητα γραφικών

Διάγραμμα 14: Ευκολία στη χρήση

Διάγραμμα 15: Συμβατότητα περιεχομένου

Διάγραμμα 16: Επιστημονική τεκμηρίωση

Διάγραμμα 17: Ποσότητα περιεχομένου

Διάγραμμα 18: Ενημέρωση περιεχομένου

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Συντομογραφίες & Ακρωνύμια

ΔΕ	Διπλωματική Εργασία
ΠΤΔΕ	Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΠΜΣ	Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
ΑΕΞΑΕ	Ανοιχτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
ΕΞΑΕ	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
ΔΕΠΠΣ	Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών
ΑΠΣ	Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών
ΕΥ	Εκπαιδευτικό Υλικό
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας
ΕΔΙΑΜΜΕ	Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών
ΕΑΠ	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Εισαγωγή

Βασικός σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης στο μάθημα της τοπικής ιστορίας και συγκεκριμένα γύρω από τα γεγονότα που αφορούν τη Μάχη της Κρήτης και στη συνέχεια η αποτίμηση του εν λόγω ΕΥ από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Για την αποτίμηση του ΕΥ πραγματοποιήθηκε μεικτή έρευνα μέσω ερωτηματολογίων σε είκοσι εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν, ανώνυμα, αφού μελέτησαν το ΕΥ. Στόχοι της έρευνας ήταν να ελεγχθούν ποια κριτήρια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης πληροί το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό, η καλαισθησία του, ο βαθμός ευχρηστίας του και το κατά πόσο πληροί τα απαραίτητα κριτήρια διδακτικού περιεχομένου ώστε να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό διδακτικό υλικό στη μαθησιακή διαδικασία.

Τα ερωτηματολόγια αυτά, σχεδιάστηκαν για να δώσουν απάντηση στα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία προκύπτουν βασιζόμενα στους στόχους της ΔΕ και έχουν ως εξής:

1^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποια κριτήρια της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης πληροί το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό;

2^ο ερευνητικό ερώτημα : Το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης είναι εύχρηστο και διαθέτει καλό αισθητικό αποτέλεσμα;

3^ο ερευνητικό ερώτημα: Το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης πληροί τα απαραίτητα κριτήρια διδακτικού περιεχομένου ώστε να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό διδακτικό υλικό στη μαθησιακή διαδικασία;

Μέσα από την πρακτική εφαρμογή της παρούσας διπλωματικής εργασίας, δόθηκε η ευκαιρία σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να έρθουν σε επαφή με ένα πρόγραμμα σχεδιασμένο με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και φάνηκε, μέσα από την ερευνητική διαδικασία, να το αποτιμούν θετικά αλλά και να είναι διατεθειμένοι να το χρησιμοποιήσουν ως συμπληρωματικό διδακτικό υλικό στη μαθησιακή διαδικασία.

Η δομή των κεφαλαίων, στα οποία αναλύεται η ΔΕ, έχει ως εξής:

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Μέρος Α: Θεωρητικό πλαίσιο

Στο πρώτο μέρος της ΔΕ, πραγματοποιείται μια βιβλιογραφική επισκόπηση στις βασικές έννοιες που σχετίζονται με το θέμα της ΔΕ. Έτσι, λοιπόν, στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται η έννοια της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης αλλά και της σχολικής Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή της ΕξΑΕ αλλά και μια αναφορά στη σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην Ελλάδα. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού υλικού στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, οι βασικές αρχές σχεδιασμού ΕΥ και ο τρόπος με τον οποίο σχεδιάζεται η σωστή αξιολόγηση ΕΥ. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια αναφορά στο γνωστικό αντικείμενο του εκπαιδευτικού υλικού δηλαδή την ιστορία και συγκεκριμένα την τοπική ιστορία.

Μέρος Β: Σχεδιασμός και εφαρμογή του ΕΥ

Στο δεύτερο μέρος της ΔΕ παρουσιάζεται αναλυτικά το πώς πραγματοποιήθηκε ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού. Στο τέταρτο κεφάλαιο, λοιπόν, με τίτλο σχεδιασμός και εφαρμογή ΕΥ για τη Μάχη της Κρήτης γίνεται ο προσδιορισμός του εκπαιδευτικού προβλήματος, αναφέρονται το διδακτικό πλαίσιο, οι διδακτικοί στόχοι, το παιδαγωγικό πλαίσιο σχεδιασμού του ΕΥ, οι βασικές αρχές σχεδιασμού του ΕΥ καθώς και τα τεχνολογικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν αλλά και η δομή του ΕΥ.

Μέρος Γ: Ερευνητικό πλαίσιο

Στο τρίτο μέρος της ΔΕ παρουσιάζεται το ερευνητικό πλαίσιο της ΔΕ. Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας και γίνεται αναφορά στο σκοπό, τους στόχους αλλά και τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας αλλά και τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανάλυση των δεδομένων. Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται συζήτηση των ευρημάτων της έρευνας και παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα αυτής καθώς και προτάσεις για πρακτική εφαρμογή των ευρημάτων.

Στο παράρτημα που συνοδεύει τη ΔΕ παρουσιάζεται το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για τους ερευνητικούς σκοπούς της ΔΕ.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Μέρος Α: Θεωρητικό πλαίσιο

1. Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

1.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί γίνεται μια προσπάθεια να αποσαφηνιστούν οι όροι της εξ αποστάσεως αλλά και της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μέσα από την επισκόπηση σχετικής με το θέμα βιβλιογραφίας. Μετά το εισαγωγικό πλαίσιο, γίνεται μια εννοιολογική οριοθέτηση της ΕξΑΕ, μια σύντομη ιστορική αναδρομή της ΕξΑΕ σε παγκόσμιο επίπεδο και μια σύντομη αναφορά στην παρουσία της ΕξΑΕ στην Ελλάδα.

Στο δεύτερο μέρος ακολουθεί ενασχόληση με τη σχολική ΕξΑΕ. Αφού παρουσιάζεται ο ορισμός της σχολικής ΕξΑΕ, αναφέρονται οι μορφές που αυτή λαμβάνει καθώς και η χρησιμότητά της, αποσαφηνίζεται η σημασία των Τ.Π.Ε στην σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, γίνεται μια σύντομη αναφορά σε αξιολογικά προγράμματα σχολικής ΕξΑΕ στην Ελλάδα και τέλος ακολουθούν τα συμπεράσματα της ενότητας.

1.2 Εννοιολογική οριοθέτηση ΕξΑΕ

Οι παγκόσμιες και κοινωνικές εξελίξεις, η αλματώδης ανάπτυξη των επιστημών αλλά και των τεχνολογικών μέσων αλλάζουν συνεχώς το εκπαιδευτικό τοπίο παγκόσμια. Το συμβατικό σύστημα εκπαίδευσης φαίνεται να μην μπορεί να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις. Έτσι δημιουργείται η ανάγκη για μια ευέλικτη και ανοιχτού τύπου εκπαίδευση. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια ευέλικτη και ταχύτατα αναπτυσσόμενη εκπαιδευτική μεθοδολογία, χαρακτηριστικό γνώρισμα της οποίας είναι η φυσική απόσταση ανάμεσα στον διδάσκοντα και τον διδασκόμενο.

Το να δοθεί ένας καθολικός ορισμός για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι πολύπλοκο και σχεδόν αδύνατον. Στο πέρασμα των χρόνων έχουν διατυπωθεί αρκετοί ορισμοί, καθένας από τους οποίους εκφράζει διαφορετικές μορφές εκπαιδευτικής πρακτικής. Οι βασικές συνιστώσες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι τέσσερις. Να οργανώνεται από έναν εκπαιδευτικό φορέα, να υφίσταται διαχωρισμός ανάμεσα σε διδάσκοντα και διδασκόμενο, να υπάρχει αλληλεπίδραση με τη βοήθεια ηλεκτρονικών μέσων και να υπάρχει διασύνδεση ανάμεσα σε διδασκόμενους, πηγές και διδάσκοντες (Simonson, Smaldino & Zvacek, 2015).

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια μέθοδος εκπαίδευσης, βασικό στοιχείο της οποίας είναι η απόσταση του διδάσκοντα και του διδασκόμενου (Ματράλης, 1998, όπ. αναφ. στο Μαυροειδής, Γκιόσος, & Κουτσούμπα, 2014). Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, ο εκπαιδευόμενος έχει υψηλή μορφωτική αυτονομία (Moore, 1973). Κατά τον Αναστασιάδη (2005) η εξΑΕ αποτελεί ένα τυπικό σύστημα εκπαίδευσης κατά το οποίο οι εκπαιδευόμενοι είναι σε διαφορετικά γεωγραφικά σημεία και συνδέονται τόσο με τον εκπαιδευτή όσο και μεταξύ τους μέσω διαδραστικών μέσων και τηλεπικοινωνιακών συστημάτων. Για τον Perraton (1988, όπ. αναφ. στο Λιοναράκη, 2006) η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι μια εκπαιδευτική διαδικασία, κατά την οποία ένα μεγάλο μέρος της διδασκαλίας καθοδηγείται από κάποιον που βρίσκεται σε χώρο και χρόνο σε απόσταση από τον σπουδαστή.

Για τον Otto Peters (1988, όπ. αναφ. στο Λιοναράκη, 2006) δίνεται έμφαση στο ρόλο της τεχνολογίας, τονίζοντας ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση / διδασκαλία είναι μια μέθοδος που μεταδίδει γνώση, δεξιότητες και στάσεις / συμπεριφορές και η οποία καθίσταται ορθολογική με το να εφαρμοστεί στον καταμερισμό της εργασίας και στις οργανωτικές αρχές, καθώς επίσης με την εκτεταμένη χρήση των τεχνικών μέσων, ιδιαίτερα για την παραγωγή υψηλού επιπέδου διδακτικού υλικού, το οποίο θα είναι σε θέση να καθοδηγήσει μεγάλους αριθμούς σπουδαστών ταυτόχρονα όπου και αν ζουν. Ο Moore (1973) ορίζει την ΕξΑΕ ως μία οικογένεια εκπαιδευτικών μεθόδων, στην οποία η διδασκαλία και η μάθηση εκτελούνται χωριστά σε σημείο τέτοιο που, όταν είναι απαραίτητο, η επικοινωνία μεταξύ καθηγητή και εκπαιδευόμενου να γίνεται αποκλειστικά και μόνο μέσω του έντυπου λόγου ή μέσω διαφόρων συσκευών.

Κατά τον Keegan (2001) τα βασικά χαρακτηριστικά της ΕξΑΕ είναι τα ακόλουθα:

- Η γεωγραφική απόσταση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή.
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού οργανισμού που αναλαμβάνει το σχεδιασμό και την παροχή εκπαιδευτικού υλικού στους μαθητές και την υποστήριξή τους.
- Η χρήση των τεχνολογικών μέσων τόσο στη μεταφορά του εκπαιδευτικού περιεχομένου όσο και στην αμφίδρομη επικοινωνία εκπαιδευτικού - μαθητή.
- Η χρήση εξατομικευμένης διδασκαλίας, με σπανιότερη τη χρήση ομαδικών συναντήσεων.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2006) η άποψη ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ορίζεται ως εκπαίδευση, κατά την οποία υπάρχει μια φυσική απόσταση μεταξύ ενός πομπού και κάποιων αποδεκτών είναι τουλάχιστον απλοϊκή. Έτσι λοιπόν από το 1998 εισάγεται από τον ίδιο ο όρος πολυμορφική εκπαίδευση. Σύμφωνα πάντα με τους Λιοναράκη & Λυκουργιώτη (1998) η πολυμορφικότητα απορρίπτει την αρχή το «μέσον για το μέσον» και προκρίνει το μέσο ως εργαλείο μετάδοσης και επεξεργασίας της γνώσης. Ο ίδιος επισημαίνει δέκα κριτήρια τα οποία βοηθούν να δοθεί ένας ορισμός για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αυτά είναι:

Ο μαθητής

Ο δάσκαλος (καθηγητής - σύμβουλος)

Η μάθηση

Η διδασκαλία

Η επικοινωνία

Το μαθησιακό / διδακτικό υλικό

Ο τόπος

Ο χρόνος

Ο εκπαιδευτικός φορέας

Η αξιολόγηση (Λιοναράκης, 2006)

Προκύπτει λοιπόν ο ορισμός που αναφέρει ότι «η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η εκπαίδευση που διδάσκει κι ενεργοποιεί τον μαθητή πώς να μαθαίνει μόνος του και πώς να λειτουργεί αυτόνομα προς μια ευρετική πορεία αυτομάθησης» (Λιοναράκης, 2005).

1.3 Σύντομη Ιστορική Αναδρομή ΕξΑΕ

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση φαντάζει σαν μια νέα και πρωτοπόρα ιδέα. Όμως οι βασικοί πυλώνες, που αποτελούν τη βάση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, υπάρχουν εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα. Έτσι λοιπόν, παρουσιάζονται συνοπτικά οι τρεις ιστορικές φάσεις στην ιστορία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

- Εκπαίδευση δι' αλληλογραφίας

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Μια διαφήμιση του 1833 σε σουηδική εφημερίδα παρείχε τη δυνατότητα για εκπαίδευση «Συγγραφή μέσω του ταχυδρομείου». Το πρώτο μάθημα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης έγινε το 1840 από τον Sir Isaac Pitman μέσω ταχυδρομείου (μαθήματα στενογραφίας). Το 1873 υπήρξε ενθάρρυνση της κατ' οίκον εκπαίδευσης από την Anna Eliot Ticknor στην Βοστώνη (πάνω από 10.000 σπουδαστές κυρίως γυναίκες). Το 1981 στην ανατολική Πενσυλβανία άρχισε μια σειρά μαθημάτων αλληλογραφίας για τα μεταλλεία και για την πρόληψη ατυχημάτων στα ορυχεία.

- Επικοινωνία με ηλεκτρονικά μέσα

Τη δεκαετία του '20 κατασκευάστηκαν τουλάχιστον 76 ραδιοσταθμοί από εκπαιδευτικά ιδρύματα. Στις αρχές της δεκαετίας του '30 χρησιμοποιήθηκε η εκπαιδευτική τηλεόραση από το πανεπιστήμιο του Iowa. Τη δεκαετία του '60 αναπτύχθηκε η δορυφορική τεχνολογία και επέτρεψε τη γρήγορη διάδοση της εκπαιδευτικής τηλεόρασης. Τέλος, τη δεκαετία του '80 αναπτύχθηκαν τα συστήματα επικοινωνίας με τις οπτικές ίνες που επέτρεψαν την επέκταση των ζωντανών, αμφίδρομων, υψηλής ποιότητας ακουστικών και τηλεοπτικών συστημάτων στην εκπαίδευση. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση χρησιμοποιείται αυξανόμενα μέσω της χρήσης του διαδικτύου. Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 προσφέρονται σειρές μαθημάτων μέσω διαδικτύου. Επιπρόσθετα η χρήση της τηλεδιάσκεψης αυξάνει τις δυνατότητες για αλληλεπίδραση ανάμεσα στους σπουδαστές.

- Τα ανοιχτά πανεπιστήμια

Τα ανοιχτά πανεπιστήμια έδωσαν κύρος στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και προσέφεραν τα κίνητρα για την καθιέρωση παρόμοιων ιδρυμάτων τόσο σε βιομηχανικά έθνη (Δυτική Γερμανία, Ιαπωνία, Καναδάς) όσο και σε έθνη με μικρότερη ανάπτυξη (Σρι Λάνκα, Πακιστάν). Το 1971 ιδρύεται το ανοικτό πανεπιστήμιο του Ηνωμένου Βασιλείου, ένα πανεπιστήμιο εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που προσφέρει πλήρη πτυχιακά προγράμματα, υψηλού επιπέδου σειρές μαθημάτων και πρωτοποριακή χρήση τεχνολογικών μέσων (Holmberg, 1986). Λίγο αργότερα, το 1975, ιδρύεται το German Fern Universitat με ασητηρότερο πρόγραμμα σε σχέση με το βρετανικό ανοιχτό πανεπιστήμιο.

1.4 Η ΕξΑΕ στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τους Κουστουράκη και Παναγιωτακόπουλο (2000) η ανάπτυξη και εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Ελλάδα έγινε με αρκετή καθυστέρηση με την έναρξη

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

λειτουργίας του Ανοιχτού Πανεπιστημίου το 1998. Για τον Λυκουργιώτη (1998) οι παράγοντες που συνέβαλαν στη διαμόρφωση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι η άνοδος του κόστους εργασίας και η ανάγκη για εξειδίκευση των εργαζομένων, η μαζική είσοδος γυναικών στην αγορά εργασίας και η ανάγκη για προσφορά ενός ευέλικτου εκπαιδευτικού συστήματος, ο εκσυγχρονισμός του πρωτογενή τομέα της οικονομίας και η ανάπτυξη του τομέα των τουριστικών υπηρεσιών, η ραγδαία ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας που καθιστούν ανεπαρκή την αρχική τυπική εκπαίδευση και τέλος η ανάγκη του ελληνισμού της διασποράς να διατηρήσει ζωντανούς δεσμούς με την Ελλάδα.

1.5 Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

1.5.1 Ορισμός Σχολικής Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση θεωρείται η εκπαίδευση σε επίπεδο πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία παρέχεται εξ αποστάσεως και απευθύνεται σε άτομα σχολικής ηλικίας καθώς και σε ενηλίκους (Βασάλα, 2005).

1.5.2 Μορφές Σχολικής Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τις Μίμινου & Σπανάκα (2013) η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση λαμβάνει τρεις μορφές:

α) την Αυτοδύναμη σχολική εξΑΕ, η οποία παρέχει ολοκληρωμένα προγράμματα πλήρως αναγνωρισμένα και ταυτόσημα με το συμβατικό σύστημα εκπαίδευσης, με διαφορές στο είδος του εκπαιδευτικού υλικού και της επικοινωνίας.

β) τη Συμπληρωματική σχολική εξΑΕ, η οποία ακολουθεί τις μεθόδους της αυτόνομης, λειτουργεί όμως ενισχυτικά και παράλληλα με το συμβατικό σχολείο.

γ) τη Μεικτή / Πολυμορφική / Συνδυαστική εκπαίδευση, η οποία συνιστά μια όσο το δυνατό καλύτερη ώσμωση μεταξύ συμβατικών τρόπων μάθησης και εξ αποστάσεως διαδικτυακών μορφών εκπαίδευσης, με στόχο την ουσιαστική αλληλεπίδραση.

1.5.3 Χρησιμότητα Σχολικής Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Η συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση αναφέρεται στο μέρος εκείνο των μαθησιακών δραστηριοτήτων το οποίο πραγματοποιείται καθώς παρατηρείται απόσταση (γεωγραφική και χρονική) μεταξύ του δασκάλου και των μαθητών (Βασάλα, 2007· Μανούσου, 2004). Η συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση δίνει τη δυνατότητα σε μαθητές που απουσιάζουν για ένα χρονικό διάστημα από το σχολείο, να αναπληρώσουν τα

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

χαμένα μαθήματα. Επίσης, μπορεί να προσφέρει ενισχυτική διδασκαλία σε αδύναμους μαθητές ή ακόμη και εκπαιδευτικό υλικό υψηλότερου γνωστικού επιπέδου σε χαρισματικούς μαθητές (Βασάλα, 2007).

Στις μέρες μας και πάντα ανάλογα με τη χώρα, στη σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορούν να βρουν διέξοδο (Βασάλα, 2005· Γαριού, 2015):

- παιδιά απομακρυσμένων περιοχών,
- παιδιά με γονείς που επιλέγουν συχνά διαφορετικό χώρο διαμονής,
- παιδιά με ειδικές ανάγκες,
- παιδιά υπό νοσηλεία,
- παιδιά με αυξημένες αθλητικές υποχρεώσεις,
- παιδιά που αντιμετωπίζουν ψυχολογικά προβλήματα ή άλλες παθήσεις,
- παιδιά που έχουν υποστεί σχολική βία,
- παιδιά που ζουν μακριά από τη χώρα καταγωγής τους,
- παιδιά με ιδιαίτερες ικανότητες ή κλίσεις,
- γυναίκες σε εγκυμοσύνη, ή που έχουν αναλάβει την ανατροφή των παιδιών τους,
- γυναίκες που εμποδίζονται να πάνε σχολείο λόγω κοινωνικών στερεότυπων,
- ενήλικες που δεν παρακολούθησαν τη συμβατική εκπαίδευση στη σχολική τους ηλικία και
- ενήλικες που θέλουν να διδαχθούν μαθήματα που δεν υπάρχουν στο αναλυτικό πρόγραμμα.

1.5.4 Η σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και οι ΤΠΕ

Η ραγδαία διείσδυση των ΤΠΕ σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής, δημιούργησε την ανάγκη για την ένταξή τους και στον χώρο της εκπαίδευσης σε πολλές χώρες του κόσμου, μεταξύ των οποίων και στην Ελλάδα. Η είσοδος αυτή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση φαίνεται να συμβάλλει στην αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στη βελτίωση της ποιότητας της μάθησης. Βέβαια η χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση θα πρέπει να συνοδεύεται από σωστό παιδαγωγικό σχεδιασμό. Έτσι λοιπόν θα πρέπει να

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

γίνεται χρήση των ΤΠΕ δίνοντας βαρύτητα στις παιδαγωγικές παραμέτρους σχεδίασης και αξιοποίησής τους και στον τρόπο με τον οποίο μπορούν να υποστηρίξουν τη διδασκαλία και τη μάθηση.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, η ανάπτυξη των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) συνέβαλε στην εξέλιξη αλλά και στη διάδοση της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (Αναστασιάδης, 2009· Μακράκης, 2000· Keegan, 1996). Επιπρόσθετα, με την ανάπτυξη του διαδικτύου δόθηκαν νέες δυνατότητες στην εκπαίδευση, όπως η πρόσβαση σε μεγάλη ποικιλία ψηφιακού περιεχομένου, η διαδραστική αμφίδρομη επικοινωνία μέσω υπολογιστή και η δυνατότητα των σύγχρονων υπολογιστών να υποστηρίζουν γραφικά που διαθέτουν υψηλή πολυπλοκότητα (Garrison & Anderson, 2003).

Σύμφωνα με τον Μουζάκη (2006) οι τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην ΕξΑΕ, διευκολύνουν την εφαρμογή της εξατομικευμένης διδασκαλίας αφού προσαρμόζουν το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών στις εξατομικευμένες ανάγκες των μαθητών, προσφέρουν περισσότερες ευκαιρίες αλληλεπίδρασης, τόσο μεταξύ μαθητών - εκπαιδευτικού, όσο και μεταξύ των ίδιων των μαθητών στη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας, ενώ παράλληλα ευνοούν την ανάπτυξη της συνεργατικής μάθησης. Κάποια από τα πιο σημαντικά πλεονεκτήματα της εισαγωγής των ΤΠΕ στη διδακτική διαδικασία είναι: η ευελιξία του χρόνου και του τόπου που δίνεται στους εκπαιδευόμενους, ο σεβασμός στους ατομικούς ρυθμούς μάθησης του κάθε εκπαιδευόμενου, η μεγαλύτερη αυτονομία και η διευκόλυνση της μάθησης. Με τη χρήση των ΤΠΕ προωθείται η διερευνητική μάθηση και η ενεργός συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να επαναπροσδιορίσουν τον ρόλο τους ως διαμεσολαβητές στη γνώση (Πολύδωρος, 2015).

1.5.5 Η σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην Ελλάδα

Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν είναι διαδεδομένη στην Ελλάδα, ωστόσο, υπάρχουν χώρες όπου πολλοί/ές μαθητές/τριες ολοκληρώνουν τις σπουδές τους με αυτή τη μέθοδο τόσο σε επίπεδο πρωτοβάθμιας όσο και σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Αναστασιάδης 2014, οπ. αναφ. στο Αναστασιάδης, 2017). Η πρώτη ολοκληρωμένη προσπάθεια συμπληρωματικής δευτεροβάθμιας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Ελλάδα λειτούργησε πιλοτικά για τους ομογενείς μαθητές, με στόχο την ενίσχυση και αναβάθμιση

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

της ελληνομάθειάς τους και υλοποιήθηκε από το Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ) του Πανεπιστημίου Κρήτης (Αναστασιάδης, 2014). Ακόμα μια αξιόλογη προσπάθεια είναι το πρόγραμμα «Οδυσσέας» που είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σχολικής ΕξΑΕ, το οποίο εστιάζει στην παιδαγωγική αξιοποίηση των ΤΠΕ και ιδιαίτερα της τηλεδιάσκεψης και των εφαρμογών του Web 2.0, στοχεύοντας στη συνεργατική διερεύνηση και οικοδόμηση της γνώσης και την καλλιέργεια κρίσιμων κοινωνικών δεξιοτήτων. (Αναστασιάδης, 2017).

1.6 Σύνοψη

Είναι προφανές από όλα τα παραπάνω ότι η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει έναν κοινωνικό χαρακτήρα αφού συνεισφέρει στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων μέσω της διευκόλυνσης που προσφέρει σε κοινωνικά αδύναμες ομάδες για να έρθουν σε επαφή ευκολότερα με τη σχολική εκπαίδευση. Σημαντικότερο ρόλο στην σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όπως θα δούμε στο επόμενο κεφάλαιο, διαδραματίζει το εκπαιδευτικό υλικό αφού είναι εκείνο με το οποίο έρχεται σε επαφή ο μαθητής. Η ποιότητα και η αρτιότητα του ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού εξασφαλίζεται μέσω παιδαγωγικών και τεχνικών χαρακτηριστικών που στόχο έχουν να διευκολύνουν τους αποδέκτες στην μελέτη τους (Κόκκος, 2005).

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

2. Εκπαιδευτικό Υλικό στην ΕξΑΕ

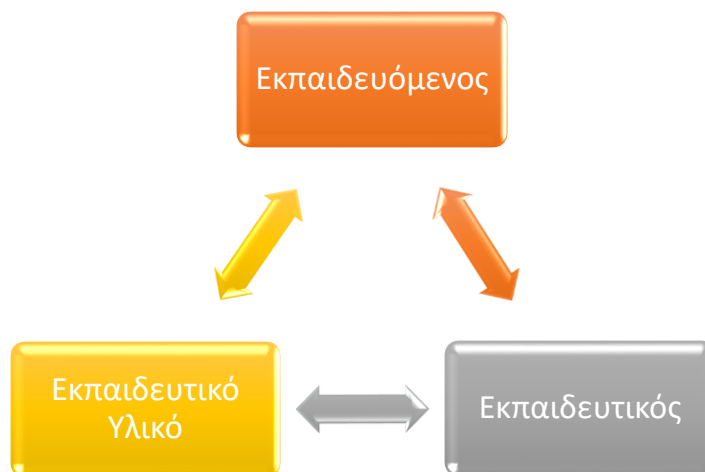
2.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί ασχολούμαστε με το εκπαιδευτικό υλικό της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται ο ρόλος που το ΕΥ διαδραματίζει στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στη συνέχεια αναλύονται οι βασικές αρχές σχεδιασμού του ΕΥ και η σημασία της αξιολόγησης του ΕΥ με τις αρχές της κοινωνικό - εποικοδομιστικής θεωρίας. Τέλος παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της ενότητας.

2.2 Ο ρόλος του Εκπαιδευτικού Υλικού στην ΕξΑΕ

Ένας από τους πιο σημαντικούς πυλώνες της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι το εκπαιδευτικό υλικό. Τόσο ο σχεδιασμός όσο και η παραγωγή του εκπαιδευτικού υλικού, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην επιτυχία ή αποτυχία ενός εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού προγράμματος.

Σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2001) αν στο συμβατικό σύστημα εκπαίδευσης αυτός που διδάσκει είναι ο διδάσκοντας και το εκπαιδευτικό υλικό υποστηρίζει το έργο του, στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση αυτός που διδάσκει είναι το διδακτικό υλικό και ο διδάσκοντας υποστηρίζει το διδακτικό υλικό. Επιπρόσθετα ο Λιοναράκης (2001) αναφέρει ότι η αλληλεπίδραση μεταξύ διδάσκοντος και διδασκομένων που είναι πάγια αρχή της συμβατικής εκπαίδευσης στις μορφές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μεταβάλλεται ως βασικότερη προϋπόθεση μεταξύ του διδακτικού υλικού και των διδασκομένων. Αλλά και ο Holmberg (2002) αναφέρεται στην αναγκαιότητα ενός αλληλεπιδραστικού εκπαιδευτικού υλικού το οποίο θα ενθαρρύνει τον σπουδαστή να εγκαταλείψει την παθητική στάση και να συμμετάσχει ενεργά για την κατάκτηση της πραγματικής μάθησης, η οποία επιτυγχάνεται μέσα από μια εσωτερική διαδικασία. Η Μανούσου (2008) τονίζει την αλληλεπίδραση του εκπαιδευόμενου με τον εκπαιδευτή και το εκπαιδευτικό υλικό όπως φαίνεται στο σχήμα που ακολουθεί.

Σχήμα 1: Το εκπαιδευτικό Υλικό στην ΕξΑΕ (Μανούσου, 2008)

Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι το εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να παρομοιαστεί με έναν δάσκαλο σε ετοιμότητα, που ενεργοποιείται αμέσως μόλις ανοιχτεί, και ο οποίος είναι έτοιμος να συμβάλλει ουσιαστικά στη μάθηση του εκπαιδευόμενου (Evans, 1994· Rowntree, 1994).

2.3 Βασικές αρχές σχεδιασμού ΕΥ με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ

Για τον Holmberg (1995, οπ. αναφ. στο Καραγιάννη & Αναστασιάδη, 2009) το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του, να επεξηγεί δύσκολα σημεία, να διευκολύνει την ανακαλυπτική μάθηση, να παρέχει διάφορα είδη ασκήσεων και δραστηριοτήτων για συνεχή ανατροφοδότηση και διερεύνηση, να εμπνυχώνει, να ενθαρρύνει, να διευκολύνει και να υποστηρίζει την αυτοαξιολόγηση, ενώ παράλληλα θα πρέπει να επιτρέπει την ελεύθερη επιλογή του τόπου, του χρόνου αλλά και του ρυθμού μελέτης.

Οι βασικές αρχές σχεδιασμού του εκπαιδευτικού υλικού για προγράμματα εκπαίδευσης από απόσταση για τον Holmberg (1986, οπ. αναφ. στο Τζιμογιάννη, 2017) είναι οι εξής: Χρήση απλής - κατανοητής γλώσσας, χρήση προσωπικού και φιλικού ύφους, κατάλληλη δόμηση περιεχομένου - ελεγχόμενη ποσότητα πληροφοριών, εκτίμηση πιθανών δυσκολιών που αναμένεται να συναντήσουν οι σπουδαστές, σαφής διατύπωση διδακτικών - μαθησιακών στόχων, σαφείς υποδείξεις και συμβουλές, εμπλοκή - ενίσχυση του κινήτρου και του ενδιαφέροντος των εκπαιδευομένων, κατάλληλα τυπογραφικά στοιχεία και οργάνωση

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

περιεχομένου και τέλος ενσωμάτωση συμπληρωματικών ερωτήσεων, ασκήσεων εμβάθυνσης και δραστηριοτήτων αυτοαξιολόγησης.

Σύμφωνα με τους Σπαντιδάκη & Αναστασιάδη (2007) ο σχεδιασμός διαδραστικού - πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού ακολουθεί τις εξής γενικές αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού:

- **Πολυμεσική αρχή**, σύμφωνα με την οποία ο εκπαιδευόμενος διευκολύνεται αν το εκπαιδευτικό περιβάλλον παρουσιάζει την πληροφορία με κείμενο και εικόνα ταυτόχρονα.
- **Αρχή του πλεονασμού**, βάσει της οποίας το εκπαιδευτικό υλικό περιέχει τις βασικές πληροφορίες, χωρίς να επιβαρύνει γνωστικά το μαθητή με πλεονάζοντα στοιχεία (π.χ. παράλληλα κείμενο και αφήγηση).
- **Αρχή της συνοχής**, σύμφωνα με την οποία το περιβάλλον δομείται μόνο με τις απαραίτητες πληροφορίες, χωρίς περιττά λεκτικά και οπτικά στοιχεία.
- **Αρχή της σηματοδότησης**, η οποία υποστηρίζει ότι το εκπαιδευτικό υλικό κατευθύνει τον εκπαιδευόμενο και σηματοδοτεί την βασική πληροφορία.
- **Αρχή της συνάφειας**, με βάση την οποία η παράθεση των κοινών πληροφοριών γίνεται ταυτόχρονα χωρικά και χρονικά.
- **Αρχή της κατάτμησης**, σύμφωνα με την οποία το εκπαιδευτικό περιβάλλον παρουσιάζει εν συντομία τις πληροφορίες, αποφεύγοντας την υπερφόρτωση των καναλιών (λεκτικό και οπτικό) πρόσληψης της πληροφορίας του εκπαιδευόμενου.
- **Αρχή της γνωσιακής μαθητείας**, η οποία στοχεύει στη μαθησιακή αυτονομία του εκπαιδευόμενου μέσω της ανάπτυξης μεταγνωστικών δεξιοτήτων.

Οι Σπανακά & Λιοναράκης (2017) κατηγοριοποίησαν συνοπτικά επτά σημεία / αρχές που απευθύνονται σε όσους επιθυμούν να σχεδιάσουν εκπαιδευτικό υλικό για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αυτές είναι:

- **Διδακτικοί στόχοι και μαθησιακά αποτελέσματα:** Λαμβάνοντας υπόψιν το προφίλ των μαθητών στους οποίους απευθύνεται το εκπαιδευτικό υλικό καθορίζουμε εξ αρχής με σαφήνεια και μετρησιμότητα τους διδακτικούς στόχους κάθε διδακτικού αντικειμένου. Τα μαθησιακά αποτελέσματα απευθύνονται στο

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

μαθητή και στοιχειοθετούν το τι θα μάθει και τι θα είναι ικανός να κάνει με την ολοκλήρωση της μαθησιακής διεργασίας.

- **Προφορικός λόγος:** Ο γραπτός λόγος που παρατίθεται στο εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να είναι σε μορφή προφορικού λόγου ώστε να επιτευχθεί η σαφήνεια και η κατανοησιμότητα.
- **Ανακαλυπτική μάθηση:** Ένα εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να είναι σχεδιασμένο σύμφωνα με τις σύγχρονες αρχές της παιδαγωγικής όπου ο μαθητής ανακαλύπτει τη γνώση βήμα προς βήμα με τη βοήθεια του υλικού.
- **Τι είμαι ικανός να κάνω με αυτά που έμαθα;** Όλα τα στοιχεία και οι επιδιώξεις ενός δημιουργού εκπαιδευτικού υλικού εστιάζονται στην κατεύθυνση ανάπτυξης συγκεκριμένων δεξιοτήτων από πλευράς των χρηστών, ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο σπουδών.
- **Τα αυτονόητα:** Στο εκπαιδευτικό υλικό πρέπει να ορίζονται τα αυτονόητα. Δηλαδή, όλα εκείνα που θεωρούμε ως δεδομένο ότι γνωρίζουν οι εκπαιδευόμενοι ακόμα και αν κάτι τέτοιο δεν ισχύει πάντα.
- **Γιατί αυτό και όχι το άλλο;** Ο τρόπος διατύπωσής των επιλογών και προτάσεων μελέτης πηγών πρέπει να είναι αιτιολογημένος.
- **Οι εικόνες στις έννοιες:** Στο εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να υπάρχει οπτικό και εποπτικό υλικό κάθε μορφής που να οπτικοποιεί τις αφηρημένες έννοιες.

Για τον σωστό σχεδιασμό εκπαιδευτικού υλικού ο Λιοναράκης (2001) προτείνει ένα γενικό πλαίσιο του διδακτικού υλικού, εμπλουτίζοντας ουσιαστικά μια σειρά από κωδικοποιημένες δραστηριότητες στη διαδικασία παραγωγής εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού που είχε αναφέρει ο Richard West το 1996. Έτσι, λοιπόν, αναφέρει τρεις βασικές δέσμες οι οποίες συνδέονται σε ένα λειτουργικό σύνολο που αποτελεί τον κορμό του εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού. Πιο συγκεκριμένα :

Πρώτη δέσμη: Το κείμενο – προκείμενα - μετακείμενα

Το κείμενο: Ο ρόλος του κειμένου είναι να παρέχει το ακαδημαϊκό και επιστημονικό προϊόν στο σπουδαστή - χρήστη. Αυτό θα πρέπει να είναι συμπαγές κείμενο, με κατανοητή ροή λόγου και απόλυτα τεκμηριωμένα στοιχεία.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Προκείμενα: Αποτελούνται από περιεχόμενα, ερμηνευτικούς τίτλους, κεφάλαια, ενότητες, σκοπό, στόχους, προσδοκώμενα αποτελέσματα, λέξεις και έννοιες κλειδιά, δραστηριότητες που βοηθούν στην ενσωμάτωση νέων στοιχείων, δραστηριότητες που γεφυρώνουν τις προϋπάρχουσες γνώσεις με νέα γνωστικά δεδομένα.

Μετακείμενα: Περιλαμβάνουν συνόψεις κεφαλαίων και ενοτήτων, παραρτήματα, περιλήψεις, βιβλιογραφία, παραπομπές, οδηγούς για περαιτέρω μελέτη, γλωσσάρια, δραστηριότητες ελέγχου.

Δεύτερη δέσμη: Διακείμενα – επικείμενα – παρακείμενα - περικείμενα

Διακείμενα: αποτελούνται από συμπεράσματα, συνόψεις και περιλήψεις που διαπερνούν όλον τον κορμό των κειμένων, δραστηριότητες και ασκήσεις αυτοαξιολόγησης, μηχανισμούς ανατροφοδότησης και παραπομπών σε συγγενείς πηγές πληροφοριών και απαντήσεων, μηχανισμούς κατανόησης και εφαρμογής των νέων δεδομένων.

Επικείμενα: Αποτελούνται από διασαφηνίσεις, γλωσσάρια, ορισμούς και κείμενα - συνδέσεις και κρίκους που διευκολύνουν την κατανόηση και επεξεργασία του βασικού κειμένου.

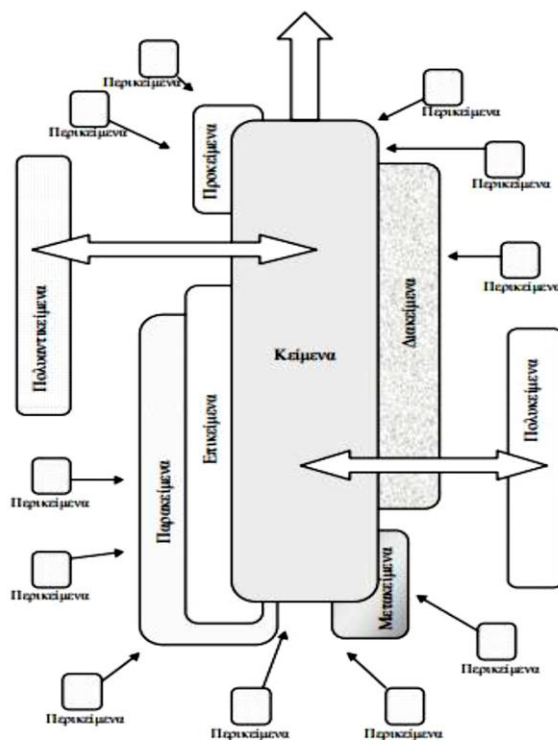
Παρακείμενα: Είναι μη - γλωσσικά ή ημι - γλωσσικά μέρη της ανάπτυξης των κειμένων και υποστηρίζουν την επιστημονική ανάπτυξη τους (φωτογραφίες, γραφήματα, εικόνες, σχήματα, τυπογραφικές ιδιαιτερότητες).

Περικείμενα: Εμβόλιμα κείμενα που συνδέουν και εμπλουτίζουν τις βασικότερες αναπτύξεις των βασικών κειμένων (μελέτες περίπτωσης, παραδείγματα, σενάρια, παράλληλα κείμενα, ανθολόγια, κείμενα αναφοράς, κείμενα σε παράθυρα, επεξηγήσεις, βιβλία για αναλυτικότερη εμβάθυνση κειμένων).

Τρίτη δέσμη: Πολυκείμενα - πολυαντικείμενα

Πολυκείμενα: Οδηγίες γραπτών εργασιών, σχόλια καθηγητή - συμβούλου, αξιολόγηση γραπτών εργασιών, βοηθήματα ανάπτυξης δεξιοτήτων, έντυπες μορφές επικοινωνίας.

Πολυαντικείμενα: Πρόκειται για οπτικοακουστικό υλικό σε μορφές πολυμέσων, κασετών ήχου, κασετών βίντεο αλλά και χρήση του διαδικτύου ή του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Όλα τα παραπάνω μέσα χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά και την υποστήριξη της διδακτικής πράξης.

Σχήμα 2: Σχηματική απεικόνιση της τυπολογίας West - Λιοναράκη (Λιοναράκης, 2001)

Για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση πολυμεσικών διαδικτυακών μαθησιακών περιβαλλόντων, σύμφωνα με τους Σπαντιδάκη, Αναστασιάδη & Βασαρμίδου (2011), θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα στοιχεία τα οποία αλληλοεπιδρούν επηρεάζοντας την αποτελεσματικότητα της μαθησιακής διαδικασίας. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζονται παρακάτω:

- Τα παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των ΤΠΕ ως διδακτικών εργαλείων
- Οι μαθησιακές ανάγκες των μαθητών
- Οι αρχές δημιουργίας μαθησιακών περιβαλλόντων
- Οι διδακτικοί στόχοι
- Η διδακτέα ύλη
- Το μαθησιακό περιβάλλον

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

2.4 Αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού

Η αποτίμηση ενός εκπαιδευτικού υλικού έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς επιτρέπει στον σχεδιαστή του να προβεί σε απαραίτητες αλλαγές για τη βελτίωση της ποιότητας αυτού αλλά και να προβεί σε τελική αποτίμηση της αξίας αυτού. Την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού θα πρέπει να την κάνουν οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι αφού πρώτα έχουν εντυπώσει σε αυτό. Όταν το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιείται βρίσκεται σε ηλεκτρονική μορφή, μιλάμε για αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού.

2.5 Αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού

Αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού, ορίζεται η συλλογή, η ανάλυση και η ερμηνεία πληροφοριών για οποιαδήποτε πλευρά του, που στοχεύει στη διαπίστωση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας του αλλά και την εκτίμηση άλλων παραμέτρων που σχετίζονται με τη χρήση του (Παναγιωτακόπουλος, Χ., Καρατράντου, Α., & Πιντέλας, Π., 2012).

Σύμφωνα με τους Παναγιωτακόπουλο, Πιερρακέα και Πιντέλα (2003) υπάρχουν τέσσερις βασικοί άξονες αξιολόγησης εκπαιδευτικού λογισμικού ως προς την παιδαγωγική και διδακτική του διάσταση. Αυτοί είναι:

α) Διδακτική και παιδαγωγική μεθοδολογία: Το εκπαιδευτικό λογισμικό πρέπει να έχει σχεδιαστεί βάση κάποιας παιδαγωγικής αρχής και να ενισχύει τόσο την εξατομικευμένη διδασκαλία όσο και τη συνεργατική μάθηση. Θα πρέπει να συνδέει την προϋπάρχουσα γνώση με το νέο διδακτικό περιεχόμενο και να αναφέρει ξεκάθαρα τους διδακτικούς στόχους και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του κάθε μαθήματος. Παράλληλα θα πρέπει να περιλαμβάνει βοήθεια σε δύσκολα σημεία, να ανακεφαλαιώνει τις πληροφορίες και να προχωρά σε επαναλήψεις. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να χρησιμοποιεί πολυμέσα για να παρουσιάσει το περιεχόμενο και να δίνει κίνητρα ώστε οι εκπαιδευόμενοι να επιθυμούν να ασχολούνται με αυτό. Τέλος, θα πρέπει να συμβάλλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και να ωθεί τους εκπαιδευόμενους στην προσέγγιση της γνώσης διερευνητικά.

β) Αξιολόγηση του διδακτικού περιεχομένου: Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού λογισμικού θα πρέπει να είναι επιστημονικό, πλήρες και να εμπεριέχει βιβλιογραφικές αναφορές. Θα πρέπει να χωρίζεται σε ενότητες με συνοχή, να είναι γραμμένο με φιλικό

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

ύφος και απλή και κατανοητή γλώσσα αλλά και να παρέχει πληροφορίες για εμπέδωση των βασικών εννοιών.

γ) Αξιολόγηση του περιβάλλοντος διεπαφής: Το περιβάλλον της διεπαφής θα πρέπει να είναι εύχρηστο, να παρέχει τη δυνατότητα για εύκολη πλοήγηση, να είναι αλληλεπιδραστικό και να παρέχει συχνή ανατροφοδότηση. Ακόμα θα πρέπει να έχει καλή χρωματική σύνθεση, καλή και ευανάγνωστη γραμματοσειρά, να έχει ομοιομορφία και συνέπεια στα σύμβολα, τα εικονίδια αλλά και τα ίδια τα κείμενα.

δ) Αξιολόγηση του μαθησιακού αποτελέσματος: Το εκπαιδευτικό λογισμικό θα πρέπει να περιλαμβάνει δραστηριότητες αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης που να σχετίζονται άμεσα με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα κάθε μαθήματος. Οι δραστηριότητες αυτές θα πρέπει να έχουν διαφορετικές μορφές όπως συμπλήρωση κενών, εργασίες σωστού λάθους κ.λπ. Οι παρεχόμενες δραστηριότητες πρέπει να συνοδεύονται από σωστή ανατροφοδότηση ώστε να υποβοηθούν και να ενθαρρύνουν τους εκπαιδευόμενους να συνεχίσουν. Τέλος, θα πρέπει να εμπεριέχει και ερωτήσεις που να αναπτύσσουν δεξιότητες ανώτερου γνωστικού επιπέδου.

2.5.1 Κοινωνικό - εποικοδομητικά κριτήρια αξιολόγησης εκπαιδευτικού λογισμικού.

Για τον Πιντέλα (1999, οπ. αναφ. στον Μακράκη, 2000) η αξιολόγηση εκπαιδευτικού λογισμικού πρέπει να γίνεται σε σχέση με κάποιο στόχο ή εκπαιδευτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο θα λειτουργεί. Το περιβάλλον αυτό δεν θα μπορούσε να είναι ιδεολογικά ουδέτερο και κατά συνέπεια η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού λογισμικού δεν μπορεί να συντελεστεί σε κοινωνικό κενό, ανεξάρτητα από αξίες, προθέσεις και σκοπούς.

Κάποια βασικά κριτήρια αξιολόγησης εκπαιδευτικού λογισμικού που αντλούν τις αρχές τους από το χώρο της κοινωνικο - εποικοδομιστικής προσέγγισης και της κριτικής κοινωνικής θεωρίας κατά τον Μακράκη (2000) είναι τα παρακάτω:

Αυθεντικότητα: Σύμφωνα με το κριτήριο της αυθεντικότητας το εκπαιδευτικό λογισμικό θα πρέπει να πραγματεύεται αυθεντικές μαθησιακές δραστηριότητες και προβλήματα εφόσον η μάθηση συντελείται ευκολότερα όταν τα μαθησιακά θέματα είναι κοντά στο «ζωτικό χώρο» των μαθητών.

Πολλαπλότητα: Το κριτήριο της πολλαπλότητας στηρίζεται στο ότι η κοινωνική πραγματικότητα είναι μια υποκειμενική πραγματικότητα που κατασκευάζεται, ερμηνεύεται

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

και συντηρείται από τις αντιλήψεις, τις πράξεις των ατόμων αλλά και από τις κοινωνικές, ιστορικές, οικονομικές και πολιτισμικές δυνάμεις με τις οποίες αυτό αλληλεπιδρά.

Πλαίσιο στήριξης: Η μάθηση, σύμφωνα με την κοινωνικο - εποικοδομιστική προσέγγιση, συντελείται μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο που προσφέρει στο μαθητή τα απαραίτητα γνωστικά εργαλεία (εκπαιδευτικό λογισμικό) και το κατάλληλο πλαίσιο στήριξης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στην περίπτωση του εκπαιδευτικού λογισμικού αυτό το υποστηρικτικό πλαίσιο παρέχεται από την διάδραση, τη διαμεσολάβηση, την καθοδήγηση, την αυτονομία, την ενίσχυση και την ανατροφοδότηση.

Οικοδομώντας τη γνώση: Η μάθηση, στην κοινωνικο - εποικοδομιστική προσέγγιση, θεωρείται ως μια ενεργητική διαδικασία οικοδόμησης και επέκτασης της γνώσης όπου οικοδόμηση γνώσεων δεν σημαίνει απαραίτητα παραγωγή νέας γνώσης αλλά και δημιουργία νέων μορφών αντίληψης και απόκτησης νοήματος για τον κόσμο.

Κριτικός στοχασμός: Ο μαθητής, στη διαδικασία του κριτικού στοχασμού, προβαίνει στην κριτική αυτοαξιολόγηση ή αυτοανάλυση της πορείας που ακολούθησε, για να φέρει σε πέρας ένα μαθησιακό έργο και να μπορεί διαλογίζεται για τον κόσμο αλλά και για τον ίδιο του τον εαυτό.

2.6 Σύνοψη

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι το εκπαιδευτικό λογισμικό θα πρέπει να αξιολογείται βάση των παιδαγωγικών αρχών με τις οποίες σχεδιάστηκε και με τη βοήθεια διαφόρων κριτηρίων. Κάτι ανάλογο ισχύει και στην περίπτωση σχεδιασμού κάθε εκπαιδευτικού υλικού. Όπως θα δούμε στη συνέχεια, ένας στοιχείο σχεδίασης του εκπαιδευτικού υλικού είναι και το γνωστικό αντικείμενο το οποίο αυτό πραγματεύεται και το οποίο θα πρέπει να στηρίζεται σε συγκεκριμένες παιδαγωγικές αρχές.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

3. Γνωστικό αντικείμενο: Ιστορία

«Κάθε ανθρώπινο υποκείμενο έχει το δικαίωμα να γνωρίσει το παρελθόν του, καθώς και το δικαίωμα να απαρνηθεί το παρελθόν που του επιβάλλεται. Η ιστορία συνιστά ένα από τα μέσα που διαθέτουμε για την αποκάλυψη του παρελθόντος και τη σφυρηλάτηση της πολιτισμικής μας ταυτότητας. Η ιστορία λοιπόν λειτουργεί σαν μια ανοικτή πόρτα που οδηγεί στην επαφή με τον πλούτο του εθνικού παρελθόντος και των άλλων πολιτισμών. Η ιστορία αποτελεί μια ιδιαίτερη διανοητική πειθαρχία που αναπτύσσει την κριτική προσέγγιση των πληροφοριών, αλλά και τη φαντασία που βασίζεται σε πραγματολογικά δεδομένα».

(Άρθρο 1 της Οδηγίας υπ' αριθμόν 1283 της 22ας Ιανουαρίου 1996 του Συμβουλίου της Ευρώπης)

3.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, ασχολούμαστε με το γνωστικό αντικείμενο της ιστορίας εφόσον αποτέλεσε και το διδακτικό αντικείμενο για το εκπαιδευτικό υλικό της Μάχης της Κρήτης που δημιουργήθηκε στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Αρχικά, στο πρώτο μέρος, επικεντρωνόμαστε στη διδακτική της γενικής ιστορίας και στη χρήση των πηγών ως μέσον για την ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης των μαθητών. Στο δεύτερο μέρος, γίνεται μια προσπάθεια αποσαφήνισης του αντικειμένου της τοπικής ιστορίας αλλά και παρουσίαση της διαθεματικής προσέγγισης στη διδασκαλία αυτής. Τέλος, στο τρίτο μέρος αναφέρονται τα συμπεράσματα της ενότητας.

3.2 Διδακτική Ιστορίας

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια προσπάθεια απεγκλωβισμού της διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας από το παραδοσιακό δασκαλοκεντρικό, ανελαστικό και κανονιστικό μοντέλο διδασκαλίας κατά το οποίο οι μαθητές απλά προχωρούν σε απομνημόνευση χρονολογιών, ονομάτων και όρων τα οποία καλούνται να αναπαραγάγουν σε διάφορων ειδών γραπτές εξετάσεις. Μέσα σε αυτό το σύστημα σαφώς δεν προάγεται η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών, στοιχείο απαραίτητο για τους αυριανούς πολίτες.

Το 1960, ο Jerome Bruner (οπ. αναφ. στον Κόκκινο, 1998) υποστήριξε ότι το σύνθετο φάσμα των ιστορικών γνώσεων μπορεί να διδαχτεί αποτελεσματικά σε κάθε ηλικία χωρίς

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

να παραβιαστεί η επιστημολογική ιδιαιτερότητα της ιστορίας. Βέβαια αυτό θα συμβεί υπό τον όρο ότι θα βρεθεί η κατάλληλη διδακτική μέθοδος αλλά και ότι θα πραγματοποιηθεί μια μετατόπιση από το γνωστικό περιεχόμενο στην κατανόηση και εφαρμογή μηχανισμών μάθησης ώστε να γίνει δυνατή η διαμόρφωση στοιχειωδών αντιληπτικών και ερευνητικών δεξιοτήτων.

Ο Βρετανός Martin Booth με έρευνες που έκανε το 1969, 1978 και 1987 (οπ. αναφ. στον Κόκκινο, 1998) απέδειξε ότι οι μαθητές 11 χρονών μπορούν να διαμορφώσουν ενεργή ιστορική σκέψη υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Η σχολική τάξη θα λειτουργεί ως δημόσιος χώρος ή ως επιστημονική κοινότητα όπου θα προεξάρχουν η επικοινωνιακή λειτουργία της γνώσης, η κατασκευή ερμηνευτικών υποθέσεων και η υποβολή ανοιχτών ερωτημάτων.
- Η ιστορική κατανόηση και η αξιολόγηση της γνωστικής διαδικασίας θα εξαρτώνται από την ικανότητα χειρισμού του εννοιολογικού οπλοστασίου της ιστορικής επιστήμης, τη διαμόρφωση σφαιρικής ιστορικής κουλτούρας και την ικανότητα συγκέντρωσης και επεξεργασίας πρωτογενούς και δευτερογενούς ιστορικού υλικού.
- Το διδακτικό υλικό δεν θα έχει αποκλειστικά γλωσσικό και αφηρημένο χαρακτήρα αλλά θα περιλαμβάνει εικαστικές ή οπτικές ιστορικές πηγές.

Σύμφωνα με τον Κόκκινο (1998) δημιουργείται τις τελευταίες δεκαετίες το διεπιστημονικό πεδίο της διδακτικής της ιστορίας, ένα γνωστικό αντικείμενο που απορρέει από τη διασταύρωση της ιστορικής επιστήμης με την παιδαγωγική θεωρία και τη γνωστική ψυχολογία και θέτει τους ακόλουθους στόχους:

- Την επιστημολογική και μεθοδολογική θεμελίωση της ιστορικής γνώσης.
- Την κριτική αναπαραγωγή μέσω του σχολικού θεσμού της ακαδημαϊκά έγκυρης ιστορικής γνώσης.
- Τη διαμόρφωση ιστορικών δεξιοτήτων.
- Τον συγκερασμό της δηλωτικής με τη διαδικαστική γνώση.
- Τη διαμόρφωση του κατάλληλου ερμηνευτικού πλαισίου για την ιστορική ανάλυση.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

- Τη χαρτογράφηση των ιστορικών στερεοτύπων και την αποκωδικοποίηση της προϋπάρχουσας ιστορικής σκέψης των μαθητών.
- Την αξιολόγηση της καθημερινής διδακτικής πράξης.
- Τη μετάφραση της ακαδημαϊκής γνώσης σε συλλογικό πολιτισμικό αγαθό μέσω του ιστορικού αλφαριθμητισμού.

3.2.1 Η χρήση των πηγών και η συμβολή τους στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και στη διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης

Σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ-ΑΠΣ του 2003, «γενικός σκοπός διδασκαλίας της Ιστορίας είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης. Η ανάπτυξη ιστορικής σκέψης αφορά την κατανόηση των ιστορικών γεγονότων μέσα από την εξέταση αιτιών και αποτελεσμάτων, ενώ η καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης αφορά την κατανόηση της συμπεριφοράς των ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις και τη διαμόρφωση αξιών και στάσεων που οδηγούν στην εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και το μέλλον. Έτσι, με τη διδασκαλία της Ιστορίας ο μαθητής μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο την επίγνωση ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος, αλλά και την αντίληψη ότι ο σύγχρονος ιστορικός ορίζοντας συνδέεται άμεσα με τη ζωή του. Ο σκοπός της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης συνδέεται έτσι με το γενικότερο σκοπό της εκπαίδευσης που αναφέρεται στην προετοιμασία υπεύθυνων πολιτών».

Ένα σημαντικό εργαλείο, στα χέρια των εκπαιδευτικών, για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και τη διαμόρφωση ιστορικής συνείδησης είναι η χρήση των πηγών. Κατά τον Μαυροσκούφη (2005) οι πηγές διακρίνονται σε πρωτογενείς ή δευτερογενείς αλλά και σε γραπτές και παραστατικές. Πρωτογενείς είναι εκείνες που προέρχονται από μια συγκεκριμένη περίοδο του παρελθόντος, σύγχρονη με αυτή που μελετά ο ιστορικός, ενώ δευτερογενείς πηγές είναι οι μεταγενέστερες ερμηνείες. Γραπτές πηγές θεωρούνται τα επίσημα κρατικά έγγραφα, άλλα επίσημα έγγραφα, ανεπίσημα ιδιωτικά έγγραφα, γραπτές μνημονικές πηγές, εφημερες πηγές, λογοτεχνία, ιστοριογραφικά κείμενα, κείμενα άλλων επιστημών και γλώσσα. Παραστατικές πηγές είναι οι οπτικές πηγές, ακουστικές - ηχητικές πηγές, απτικές πηγές - κατάλοιπα του υλικού πολιτισμού, ιστορικοί τόποι.

Κατά τον Μαυροσκούφη (2005) η αξιοποίηση των ιστορικών πηγών θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική στη διδακτική πράξη, καθώς αυτές συμβάλλουν:

- στην αντιμετώπιση της ανίας και της παθητικότητας που προκαλούν στους μαθητές ο μονόλογος των εκπαιδευτικών και η εστίαση στην αφήγηση των σχολικών εγχειριδίων,
- στον εκδημοκρατισμό της διδακτικής πράξης και στην ελευθερία της σκέψης, αποφεύγοντας τη μονολιθικότητα, τον δογματισμό και τη συνακόλουθη ιδεολογική κατάχρηση της ιστορίας,
- στην προώθηση της ενεργητικής, ερευνητικής και ανακαλυπτικής μάθησης,
- στην ανάπτυξη αναλυτικών και ερμηνευτικών δεξιοτήτων, που είναι άκρως απαραίτητες για τη βαθύτερη κατανόηση του παρελθόντος,
- στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, τη συγκρότηση της ιστορικής συνείδησης και τη διαμόρφωση σκεπτόμενων πολιτών,
- στην ενίσχυση της ενσυναίσθησης (empathy),
- στην αντιμετώπιση αντικρουόμενων πρωτογενών πηγών και ιστοριογραφικών ερμηνειών, στον εντοπισμό προκαταλήψεων και στερεοτύπων, στη διαχείριση των αντιφάσεων, της αμφιβολίας, της αβεβαιότητας κατά την προσέγγιση των πηγών, στην επίλυση προβλημάτων, καθώς και στην αδογμάτιστη και πολυπρισματική προσέγγιση συγκρουσιακών ιστορικών θεμάτων και τη διαμόρφωση προσωπικής άποψης,
- στη δραστηριοποίηση κινήτρων μάθησης, στην ελκυστικότητα της γνώσης και την κινητοποίηση της περιέργειας και των ενδιαφερόντων των παιδιών και των νέων.

Κάποια βασικά είδη πηγών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία της ιστορίας άρα και στην παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της ιστορίας, είναι οι γραπτές πηγές όπως οι κειμενικές πηγές και τα λογοτεχνικά κείμενα αλλά και οι παραστατικές πηγές. Τέτοιες είναι οι οπτικές πηγές, τα ζωγραφικά έργα, οι φωτογραφίες, οι γελοιογραφίες, οι αφίσες, τα κόμικς, οι χάρτες, οι στατιστικοί πίνακες, τα διαγράμματα, τα γραφήματα, ο κινηματογράφος, η τηλεόραση, οι ακουστικές και ηχητικές πηγές.

3.3 Το πεδίο της Τοπικής Ιστορίας

«Με τον όρο “Τοπική Ιστορία” εννοούμε τη συνολική (κοινωνική, πολιτισμική, οικονομική και πολιτική) Ιστορία ενός συγκεκριμένου τόπου σε συσχετισμό με την Ιστορία του ευρύτερου

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

γεωγραφικού χώρου στον οποίο βρίσκεται (επαρχία, γεωγραφικό διαμέρισμα), αλλά και με την εθνική και παγκόσμια Ιστορία, όσο αυτό είναι εφικτό. Η Τοπική Ιστορία δεν πρέπει να παραμένει μόνο αντικείμενο επιστημονικής έρευνας, αλλά μπορεί να διδάσκεται και στο σχολείο. Θέματα που εντάσσονται στο πλαίσιο της Τοπικής Ιστορίας μπορεί να αποτελέσουν και αντικείμενο διαθεματικής προσέγγισης. Με τη διδασκαλία της Τοπικής Ιστορίας επιδιώκεται να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με ιστορικά στοιχεία ερευνήσιμα και κατανοητά. Να εθιστούν στην παρατήρηση και την έρευνα. Να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα της τοπικής κοινωνίας στην οποία ζουν. Να προετοιμαστούν και να διευκολυνθούν στην κατανόηση της Γενικής Ιστορίας.

Με τη μελέτη της Ιστορίας του ιδιαίτερου τόπου καταγωγής ή κατοικίας του ο μαθητής μαθαίνει να σέβεται και να εκτιμά τις συλλογικές προσπάθειες και τους αγώνες των ανθρώπων που έζησαν και έδρασαν στον τόπο του. Κατανοεί τη σημασία του φυσικού και ιστορικού περιβάλλοντος της περιοχής του. Αποβάλλει τυχόν αισθήματα μειονεξίας που του προκαλεί η έμφαση την οποία δίνει η διδασκαλία της εθνικής Ιστορίας σε ορισμένα εντυπωσιακά κατορθώματα ή πολιτιστικά επιτεύγματα κάποιων περιοχών της χώρας, στις οποίες πιθανόν να μη συμπεριλαμβάνεται η ιδιαίτερη πατρίδα του. Καλλιεργεί την ερευνητική του ικανότητα και την παρατηρητικότητα του, διότι έχει την ευκαιρία να μελετήσει άμεσες ιστορικές πηγές. Συνειδητοποιεί τη συμβολή των ανθρώπων του άμεσου περιγυρού του και, κατ' επέκταση, τη δική του συμμετοχή στη δημιουργία της Ιστορίας.

Κυρίως η μελέτη της Τοπικής Ιστορίας δίνει τη δυνατότητα στον μαθητή να αποκτήσει πιο ολοκληρωμένη προσωπική, κοινωνική και εθνική ταυτότητα».

(ΔΕΠΠΣ ΑΠΣ, 2003: 258)

Κατά τον Skipp (1981, οπ. αναφ. στη Ρεπούση, 2000) η τοπική ιστορία είναι ένα αντικείμενο η οριοθέτηση του οποίου ανάγεται στον ορισμό ενός τόπου στον προσδιορισμό κάποιων θεματικών πεδίων και στην ανάδειξη κάποιας προσέγγισης. Σύμφωνα με τη Ρεπούση (2000) η τοπική ιστορία πραγματεύεται το σύνολο ή μέρος των όψεων της σχολικής ιστορίας, μεταβάλλει την παραδοσιακή εκπαιδευτική διαδικασία και απαιτεί ένα νέο διδακτικό περιβάλλον. Στο νέο αυτό διδακτικό περιβάλλον κυριαρχούν συνθήκες οικοδόμησης της γνώσης με ενεργά υποκείμενα τους μαθητές και τις μαθήτριες, μορφές έμμεσης διδασκαλίας και εποπτείας σε καθεστώς αυτονομίας των ομάδων εργασίας και διαφορετικό σύστημα αξιολόγησης.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Σύμφωνα με τους Λεοντσίνη & Ρεπούση (2001) η σχέση της τοπικής με τη γενική ιστορία αποτελεί απλώς μία σχέση αμοιβαίων και αναγκαίων ανταλλαγών και όχι μία υπάλληλη μεταξύ τους σχέση. Για λόγους καθαρά πρακτικούς και λόγους εκπαιδευτικής και διδακτικής διαδικασίας ο κορμός του εκπαιδευτικού συστήματος και η ιστορική εκπαίδευση συντηρούν τους δύο διακριτούς, σε τύπο μόνον, όρους, για να σημαίνονται απλώς τα πιο συγκεκριμένα του γνωστικού τους ορίζοντα, παρόλο που και η διάκριση αυτή ουσιαστικά αναιρείται, λόγω της κοινής βάσης του επιστημονικού και ερευνητικού τους πεδίου.

Για τους Λεοντσίνη & Ρεπούση (2001) τρεις είναι οι διδακτικές προσεγγίσεις της τοπικής ιστορίας:

- Η προσέγγιση που παραπέμπει στη μέθοδο της σχολικής ιστορικής έρευνας και έχει ως στόχο την καλλιέργεια διατύπωσης ιστορικού λόγου και κριτικού τρόπου σκέψης, άσχετα αν αυτή εντάσσεται στη γενική ή τοπική ιστορία.
- Η προσέγγιση εκείνη που παραπέμπει στην ίδια λίγο πολύ μεθοδολογία της γενικής ιστορίας, με στόχο να αισθητοποιηθούν και να συγκεκριμενοποιούν περισσότερο οι μαθητές το ιστορικό μάθημα με την επιτόπια έρευνα και μελέτη και την οργάνωση παράλληλα ειδικού μαθησιακού περιβάλλοντος.
- Η προσέγγιση που παραπέμπει σε ολιστικές και διεπιστημονικές όψεις του ιστορικού περιβάλλοντος και το θεωρεί ενιαίο στην ερευνητική και επιστημονική του διάσταση.

Σύμφωνα πάντα με τους Λεοντσίνη & Ρεπούση (2001) στα θεματικά πεδία της τοπικής ιστορίας δεν υπάρχουν περιορισμοί ούτε στεγανά ανάμεσά τους. Κάποιες ενδεικτικές τυπολογίες θεμάτων της τοπικής ιστορίας είναι:

- **Θέματα με άξονα αναφοράς την ιστορία του τοπίου** (το ιστορικό τοπίο, το σύνολο των μεταβολών που υπέστη μέσα στο χρόνο, το σύνολο των άμεσων ή έμμεσων ανθρωπίνων επεμβάσεων σ' αυτό και τα ίχνη που άφησαν οι επεμβάσεις αυτές).
- **Θέματα με άξονα αναφοράς τις καθημερινές ανθρώπινες δραστηριότητες** (καθημερινή ζωή, επαγγέλματα, σχολείο, κατοικία, θρησκεία).

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

- **Θέματα με άξονα αναφοράς την ιστορία της οικογένειας** (οι σχέσεις, η εγκατάσταση και οι μετακινήσεις, τα οικονομικά της οικογένειας, η εκπαίδευση των μελών της, η κοινωνική και πολιτική της δραστηριότητα).
- **Θέματα με άξονα αναφοράς την τοπική κοινωνία** (δημογραφικά, κοινωνικά, οικονομικά χαρακτηριστικά).

3.3.1 Διαθεματική προσέγγιση στο μάθημα της τοπικής ιστορίας

Σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ ΑΠΣ (2003) η τοπική ιστορία πρέπει να προσεγγίζεται διαθεματικά έτσι ώστε να εμπλέκονται πολλά γνωστικά αντικείμενα στη διδασκαλία της.

Για τον Θεοφιλίδη (1997) διαθεματική προσέγγιση είναι η μορφή διδασκαλίας στην οποία αφενός το περιεχόμενο διδασκαλίας ενιαιοποιείται και αφετέρου η διδασκαλία είναι εργαστηριακής και διερευνητικής μορφής. Σύμφωνα με τον Ματσαγγούρα (2000) η διαθεματική προσέγγιση από τη μια διευκολύνει τη μάθηση και από την άλλη την αναβαθμίζει ποιοτικά, γιατί οι διαδικασίες γενίκευσης, αφαίρεσης και σύνθεσης, που αυτή συνεπάγεται, οδηγούν σε γνώση ανωτέρου επιπέδου.

Για τον Κυρκίνη (2003) η διαθεματική προσέγγιση αποτελεί αναγκαιότητα στο σύγχρονο σχολείο καθώς:

- η πολυδιάσπαση της γνώσης στερεί από τους μαθητές την ολική εικόνα της πραγματικότητας,
- οι μαθητές εμπλέκονται ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, αποφεύγεται η παθητικότητα και αναπτύσσονται δεξιότητες όπως η επικοινωνία, η συνεργασία, η πρωτοβουλία, η πρωτοτυπία, η δημιουργικότητα κ.λπ.,
- η μελέτη της ανθρώπινης δραστηριότητας σε όλες τις εκδηλώσεις της και από διαφορετικές οπτικές γωνίες αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της κριτικής ιστορικής σκέψης των μαθητών.

3.4 Σύνοψη

Συμπερασματικά, μπορεί να ειπωθεί ότι τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια για αλλαγή στο χώρο της διδασκαλίας της γενικής και τοπικής ιστορίας. Η αλλαγή αυτή στοχεύει στο να γίνει το μάθημα πιο ενδιαφέρον και να ξεφύγει από τη στείρα απομνημόνευση ιστορικών γεγονότων. Στο επίκεντρο της διδασκαλίας τοποθετείται η

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης στους μαθητές μέσω της διαθεματικής προσέγγισης του μαθήματος, την αξιοποίηση διαφορετικών ειδών πηγών στη διδασκαλία και την ιστορική έρευνα μέσω αυτών. Όλες αυτές οι καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις χρησιμοποιήθηκαν και στο σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού της Μάχης της Κρήτης, όπως διαφαίνεται στην ενότητα που ακολουθεί.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Μέρος Β: Σχεδιασμός και εφαρμογή του ΕΥ

4. Σχεδιασμός και εφαρμογή εκπαιδευτικού υλικού για τη Μάχη της Κρήτης

4.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται αναφορά στον σχεδιασμό και την εφαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού (ΕΥ). Σκοπός του κεφαλαίου είναι να προσδιορίσει το εκπαιδευτικό πρόβλημα που οδήγησε στη δημιουργία του ΕΥ, να παρουσιάσει το διδακτικό πλαίσιο και τους διδακτικούς στόχους του ΕΥ, να παρουσιάσει τις βασικές αρχές σχεδιασμού στις οποίες στηρίχτηκε η δημιουργία του ΕΥ, να αναδείξει το παιδαγωγικό πλαίσιο στο οποίο στηρίχθηκε το ΕΥ, τα τεχνολογικά μέσα που επιλέχθηκαν αλλά και το τελικό αποτέλεσμα που προέκυψε και πως αυτό εφαρμόστηκε.

Η δομή του κεφαλαίου αυτού έχει ως εξής:

- Στο πρώτο μέρος παρουσιάζονται το εκπαιδευτικό πρόβλημα, το διδακτικό πλαίσιο, οι διδακτικοί στόχοι, το παιδαγωγικό πλαίσιο και οι βασικές αρχές δημιουργίας ΕΥ ΕξΑΕ.
- Στο δεύτερο μέρος αναφέρεται η διαδικασία δημιουργίας του ΕΥ, τα τεχνολογικά μέσα και παρουσιάζεται το τελικό αποτέλεσμα, κάνοντας ουσιαστικά αναφορά στα δομικά του στοιχεία.
- Στο τρίτο μέρος αναφέρονται τα συμπεράσματα του κεφαλαίου.

4.2 Προσδιορισμός εκπαιδευτικού προβλήματος

Τα ιστορικά γεγονότα της Μάχης της Κρήτης επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό την έκβαση του Β' παγκοσμίου πολέμου και συνετέλεσαν στην οριστική ήττα των δυνάμεων του άξονα. Επιπρόσθετα η περίοδος αυτή άφησε το στίγμα της σε ολόκληρη την Κρήτη με καταστροφές, εκτελέσεις και ολοκαυτώματα σε πολλά μαρτυρικά χωριά. Για τον κρητικό λαό η μάχη αυτή κατέχει μια βαρύνουσα θέση στη διαμόρφωση της ιστορικής ταυτότητας του νησιού. Παρατηρείται παρόλα αυτά ότι τα σημαντικά αυτά γεγονότα αναφέρονται σε μια μόνο παράγραφο του διδακτικού βιβλίου της ιστορίας της Στ' τάξης. Η δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού γύρω από τα γεγονότα της Μάχης της Κρήτης κρίθηκε αναγκαία

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

καθώς η διαδικασία εντοπισμού πληροφοριών αλλά και η δημιουργία σχετικού υλικού είναι μια ιδιαίτερα χρονοβόρα και δύσκολη διαδικασία για πολλούς εκπαιδευτικούς. Παράλληλα πολλές προσπάθειες που γίνονται για παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού ή λογισμικού είναι μη παιδαγωγικά καταρτισμένες και δεν βοηθούν τη μαθησιακή διαδικασία.

Για την κάλυψη αυτού του κενού, για να αποδοθεί παραστατικά η ιστορική αυτή περίοδος αλλά και για να εντάχθούν τα γεγονότα της τοπικής ιστορίας μέσα στο πλαίσιο της γενικής ιστορίας, επιδιώχθηκε η δημιουργία ενός διαδραστικού πολυμορφικού ψηφιακού υλικού, το οποίο θα βασίζεται στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών και το Αναλυτικό Πλαίσιο Σπουδών της Ιστορίας της Στ' τάξης. Ακόμη, η προσπάθεια αυτή στηρίχτηκε στην εποικοδομιστική και διαθεματική προσέγγιση της γνώσης με τη χρήση των Τ.Π.Ε.

4.3 Διδακτικό πλαίσιο

Το εκπαιδευτικό ψηφιακό υλικό «Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα» εντάσσεται στην ενότητα Ε' του βιβλίου της ιστορίας της Στ' τάξης «Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου» και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο 8, με τίτλο «Η Γερμανική επίθεση και ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος».

Για μία βασική πλοήγηση στο ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό προτείνεται ο χρόνος των 5 διδακτικών ωρών (μία διδακτική ώρα ανά μάθημα), σε περίπτωση που χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό ή περίπου 5 ώρες αν χρησιμοποιηθεί ως εξ αποστάσεως εκπαιδευτικό υλικό.

Το ψηφιακό υλικό απευθύνεται κυρίως στους μαθητές της Στ' τάξης. Οι μαθητές μπορούν να το επεξεργαστούν είτε ατομικά είτε σε μικρές ομάδες, ώστε να έχουν καλύτερη πρόσβαση στην οθόνη, υπό την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. Ακόμη, μπορεί να χρησιμοποιηθεί κατά τη διάρκεια της επετείου της Μάχης της Κρήτης απευθυνόμενο σε παιδιά μικρότερης ή μεγαλύτερης ηλικίας. Επιπρόσθετα η πλοήγηση στο ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να πραγματοποιηθεί σε μη εκπαιδευτικό περιβάλλον και χωρίς τη βοήθεια εκπαιδευτικού, καθώς το υλικό είναι σχεδιασμένο με τη μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Ως προαπαιτούμενη γνώση, οι μαθητές χρειάζεται να γνωρίζουν βασικά ιστορικά στοιχεία για το Β' παγκόσμιο πόλεμο, τον Ναζισμό, τις δυνάμεις του Άξονα και τις συμμαχικές

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

δυνάμεις (ενότητα Ε' κεφάλαιο 7 Ιστορίας Στ') καθώς και να έχουν στοιχειώδεις γνώσεις χειρισμού του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

4.4 Διδακτικοί στόχοι

Η διατύπωση των επιμέρους διδακτικών στόχων του εκπαιδευτικού υλικού, βασίστηκε στην ταξινόμια του Bloom (1956). Γνωστικά οι μαθητές θα πρέπει να γνωρίζουν μερικά από τα σημαντικότερα γεγονότα που συνέβησαν στη διάρκεια του Β' παγκοσμίου πολέμου στην Κρήτη, να αντιληφθούν ότι η Κρήτη βρέθηκε υπό την Κατοχή των δυνάμεων του Άξονα και τα δεινά της Κατοχής αυτής στις ζωές των ανθρώπων και να γνωρίζουν την αντίσταση που προέβλεπαν οι Κρητικοί και τα αντίποινα που δέχτηκαν λόγω αυτής ακριβώς της αντίστασης. Μέσω των δεξιοτήτων κατανόησης οι μαθητές θα πρέπει να κατανοήσουν βασικές ιστορικές έννοιες και να γνωρίσουν τα δεινά που επιφέρει ένας πόλεμος αλλά και συγκεκριμένα τα δεινά που επιφέρει ο φασισμός και ο ναζισμός στο ανθρώπινο γένος. Επιπρόσθετα, όσον αφορά στην εφαρμογή του ΕΥ οι μαθητές θα μπορούν να αναπτύξουν την ιστορική τους σκέψη και συνείδηση και μία θετική στάση απέναντι στη διεθνή ειρήνη και δημοκρατία. Ακόμη, καλλιεργείται η δεξιότητα της ανάλυσης όταν συσχετίζουν έννοιες, γεγονότα και καταστάσεις, την Τοπική με τη Γενική Ιστορία και όταν διακρίνουν τη συμβολή των Κρητικών στην έκβαση του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Συγχρόνως, οι εκπαιδευόμενοι θα μπορούν με τη δεξιότητα της σύνθεσης να καταλήγουν σε δυνητικές γενικεύσεις μέσω συσχετίσεων και τέλος, στα πλαίσια της αξιολόγησης καλούνται να ελέγχουν με ποικίλες διαδραστικές δραστηριότητες την επίτευξη των παραπάνω στόχων.

4.5 Παιδαγωγικό πλαίσιο σχεδιασμού

Στις μέρες μας ολοένα και περισσότερο γίνεται αναφορά στην είσοδο των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση. Εξάλλου ο νέος ρόλος της εκπαίδευσης συνίσταται στο να εφοδιάσει το σύνολο των πολιτών με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, προκειμένου αυτοί να ανταποκριθούν στις ολοένα και αυξανόμενες ανάγκες της ψηφιακής εποχής (Αναστασιάδης, 2006).

Έτσι οι νέες τεχνολογίες δεν θα πρέπει να θεωρηθούν ένα ουδέτερο μέσο διδασκαλίας, αλλά θα πρέπει να αξιοποιηθούν με παιδαγωγικούς όρους (Λιοναράκης, 2006), σε ένα περιβάλλον που θα ενθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο στην αναζήτηση της γνώσης (Κανάκης, 1990). Όπως η εκπαίδευση δεν είναι ιδεολογικά ουδέτερη έτσι και ένα εκπαιδευτικό

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

λογισμικό δεν μπορεί να λειτουργήσει μέσα σε ένα παιδαγωγικό και κοινωνικό κενό (Μακράκης, 2000). Με βάση τα παραπάνω, ένα εκπαιδευτικό λογισμικό δεν μπορεί να θεωρηθεί μόνο ως ένα εργαλείο μάθησης αλλά αποτελεί εξίσου και ένα πολιτισμικό και κοινωνικό εργαλείο (Μακράκης, 2000). Η χρήση της τεχνολογίας δεν θα πρέπει να θεωρείται αυτοσκοπός, καθώς στόχος των εκπαιδευτικών περιβαλλόντων είναι να παρέχει μαθησιακές ευκαιρίες προσαρμοσμένες στις ανάγκες των εκπαιδευομένων, ακολουθώντας μια παιδαγωγική και διδακτική μεθοδολογία μαθητοκεντρικού χαρακτήρα. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση θα πρέπει να είναι σε θέση να συνδυάζει την τεχνολογία με την εκπαίδευση διατηρώντας στοιχεία δημιουργικότητας και παιδαγωγικού χαρακτήρα (Αναστασιάδης & Σπαντιδάκης, 2007· Λιοναράκης, 1999).

Σύμφωνα με τους Anderson & Dron (2011) υπάρχουν τρεις γενιές παιδαγωγικών θεωριών που διαμόρφωσαν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αυτές είναι:

Γνωστική - συμπεριφοριστική θεωρία (Cognitive-Behaviorism), κατά την οποία η μάθηση και η απόκτηση γνώσης διαμορφώνονται από τις αντιδράσεις του ατόμου σε περιβαλλοντικά ερεθίσματα και έχουν βασικά χαρακτηριστικά τη γραμμική οργάνωση του περιεχομένου και την ύπαρξη ασκήσεων με ανατροφοδότηση.

Κοινωνικός - επικοδομισμός (Social Constructivism), ο οποίος βασίζεται στο έργο των Vygotsky και Dewey και εστιάζει περισσότερο στη μάθηση παρά στη διδασκαλία δίνοντας, έτσι, έμφαση στην ανθρώπινη αλληλεπίδραση σε σχέση με την τεχνολογία, διευκολύνει την επικοινωνία, υποστηρίζει τη συνεργασία και ενθαρρύνει τη συλλογική οικοδόμηση της γνώσης, και όχι την απόκτηση γνώσης. Η νέα γνώση είναι προϊόν της συνεχούς αλληλεπίδρασης που συμβαίνει μεταξύ της προηγούμενης, της παρούσας αλλά και της εμπειρίας που πρόκειται να αποκτηθεί. Η διαδικασία αυτή δεν σταματά ποτέ, της σαν τη σπείρα που συνεχώς γυρνά (Piaget, 1977, οπ.αναφ. στο Μανούσου, 2008)

Κονεκτιβισμός (Connectivism), ο οποίος αναφέρεται στα κοινωνικά δίκτυα (Facebook, Twitter κλπ.) και εστιάζει στις επιπτώσεις που μπορεί να έχει η μάθηση εξαιτίας των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των ατόμων στα δίκτυα αυτά. Επίσης, ο κονεκτιβισμός υποστηρίζει ότι δεν είναι ρόλος του ατόμου να απομνημονεύει και να κατανοεί τα πάντα, αλλά όταν χρειαστεί να έχει την ικανότητα να βρει και να εφαρμόσει την γνώση όταν και όπου χρειάζεται.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Η παιδαγωγική προσέγγιση που υιοθετήθηκε για το σχεδιασμό του συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού με τίτλο «Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα» βασίστηκε στην αξιοποίηση της θεώρησης του Κοινωνικού Εποικοδομητισμού (Social constructivism) με τη δημιουργία μαθησιακού περιβάλλοντος αυθεντικής και ευέλικτης μάθησης. Στον Κοινωνικό Εποικοδομητισμό η μάθηση πραγματοποιείται μέσω δραστηριοτήτων, η αλληλεπίδραση, ο διάλογος και η ανατροφοδότηση χρησιμοποιούνται ως εργαλεία οικοδόμησης της γνώσης, η συνεργασία, ο διάλογος και η από κοινού οικοδόμηση γνώσεων θεωρούνται βασικά συστατικά και τέλος υποστηρίζεται ο αναστοχασμός, η αυτοαξιολόγηση και η αξιολόγηση από ομότιμους (Τζιμογιάννης, 2017).

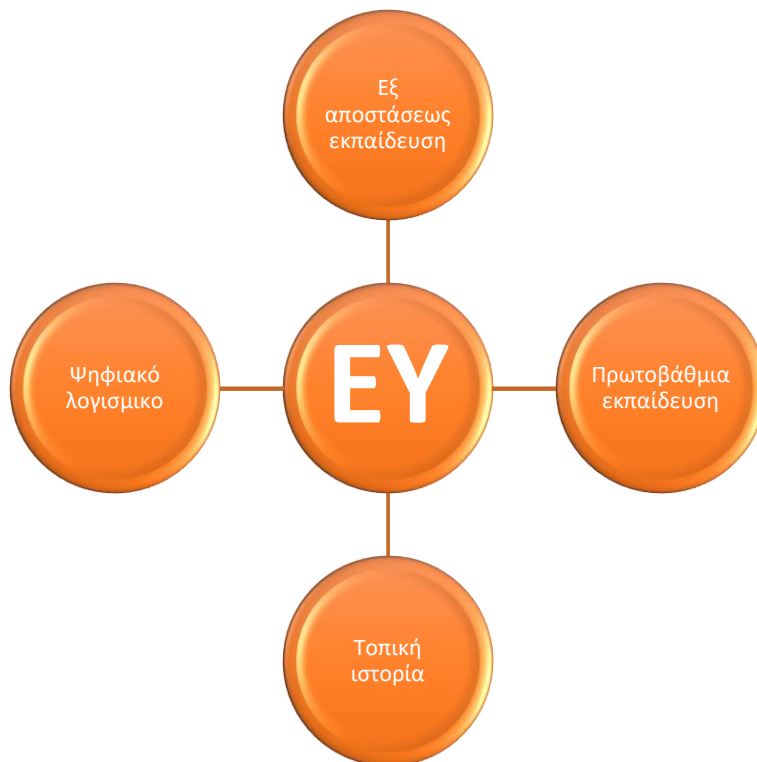
4.6 Βασικές αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού

Ο σχεδιασμός συμπληρωματικού ψηφιακού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού είναι μια επίπονη διαδικασία που οφείλει να στηρίζεται στις θεωρίες μάθησης, με κύριο άξονα τη θέση ότι «αφορά οτιδήποτε πραγματοποιείται προκειμένου να διευκολύνει τη μάθηση» (Holmberg, 1995·Winn, 1997· Reigeluth, 1997· Λιοναράκης, 2001, οπ. αναφ. στο Μανούσου, 2008).

Ο σχεδιασμός του συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού για τη Μάχη της Κρήτης στηρίχτηκε σε τέσσερις βασικούς άξονες, οι οποίοι αναφέρονται και αναλύονται παρακάτω:

- στα χαρακτηριστικά που διέπουν το εκπαιδευτικό υλικό για εξ αποστάσεως εκπαίδευση,
- στα χαρακτηριστικά που διέπουν το εκπαιδευτικό υλικό για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση,
- στα χαρακτηριστικά που διέπουν το εκπαιδευτικό υλικό για την τοπική ιστορία και
- στα χαρακτηριστικά που διέπουν το ψηφιακό εκπαιδευτικό λογισμικό.

Παρακάτω παρατίθεται μια σχηματική απεικόνιση των τεσσάρων αυτών αξόνων:

Σχήμα 3: Απεικόνιση βασικών αρχών δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού (ΕΥ)

4.6.1 Χαρακτηριστικά Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ)

Το εν λόγω εκπαιδευτικό υλικό σχεδιάστηκε βασισμένο στις βασικές αρχές της ΕξΑΕ όπως παρουσιάζονται από τον Holmberg (1995, οπ. αναφ. στο Καραγιάννη & Αναστασιάδη, 2009), αλλά και τους Σπανακά & Λιοναράκη (2017). Επίσης στηρίχτηκε στις αρχές σχεδιασμού διαδραστικού - πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού (Σπαντιδάκης & Αναστασιάδης, 2007) αλλά και την τυπολογία των West & Λιοναράκη (2001). Όλα τα παραπάνω αναλύονται στο κεφάλαιο 2.3 της παρούσας εργασίας.

4.6.2 Χαρακτηριστικά Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Ένας σημαντικός παράγοντας που πρέπει να ληφθεί υπόψιν στο σχεδιασμό συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού που απευθύνεται σε μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι οι προδιαγραφές που τίθενται μέσα από το Διαθεματικό Ενιαίο Πλάισιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (Α.Π.Σ.) για την Υποχρεωτική Εκπαίδευση. Οι βασικές αρχές των Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ. που επηρέασαν τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού για τη Μάχη της Κρήτης

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

είναι η διαθεματικότητα, η ανακαλυπτική μάθηση, η ομαδοσυνεργατικότητα και η καλλιέργεια δεξιοτήτων.

α) Διαθεματικότητα

Η Διαθεματική Προσέγγιση ορίζεται ως «ο όρος γενικότερος του όρου διεπιστημονικότητα, και δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να συγκροτήσει ένα ενιαίο σύνολο γνώσεων και δεξιοτήτων, μια ολιστική εν πολλοίς αντίληψη της γνώσης, που του επιτρέπει να διαμορφώνει προσωπική άποψη, για θέματα των επιστημών τα οποία σχετίζονται μεταξύ τους, καθώς και με ζητήματα της καθημερινής ζωής. Με τον τρόπο αυτό ο μαθητής μπορεί να διαμορφώσει το δικό του κοσμοείδωλο, τη δική του κοσμοθεωρία, τη δική του άποψη για τον κόσμο που πρέπει να γνωρίσει, να αγαπήσει και να ζήσει. Η διαθεματική προσέγγιση υποστηρίζεται από μεθόδους ενεργητικής απόκτησης της γνώσης, οι οποίες εφαρμόζονται κατά τη διδασκαλία κάθε γνωστικού αντικειμένου και εξειδικεύονται στις διαθεματικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της διδασκαλίας κάθε θεματικής ενότητας» Δ.Ε.Π.Π.Σ. (2003: 3737).

β) Ανακαλυπτική μάθηση

Στα Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ. (2003:3742) η διερεύνηση και η ανακάλυψη της γνώσης θεωρείται πως συμβάλλουν ενεργά στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και στο χειρισμό πολύπλοκων εννοιών. Στόχος της δεν είναι η συσσώρευση γνώσεων αλλά η καλλιέργεια δεξιοτήτων, στάσεων και συμπεριφορών που δίνουν στους μαθητές την ικανότητα αντιμετώπισης προβλημάτων και την δυνατότητα της αυτομάθησης.

γ) Βιωματική προσέγγιση

Ως μεθοδολογική τεχνική η βιωματική προσέγγιση προτείνεται από τα Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ. (2003) γιατί προσφέρει εμπειρίες στους μαθητές και τη δυνατότητα να μελετήσουν από κοντά αντικείμενα, καταστάσεις ή φαινόμενα αλλά και να συμμετέχουν ενεργά σε αυτά είτε εκτός σχολείου σε πραγματικές συνθήκες είτε εντός σχολείου με προσομοιώσεις καταστάσεων με πειράματα, χρήση υπολογιστών κ.α. έτσι μέσα από το βίωμα και την εμπειρία προσεγγίζουν πιο αποτελεσματικά τη γνωστική διαδικασία.

4.6.3 Χαρακτηριστικά Τοπικής Ιστορίας

Σύμφωνα με το Δ.Ε.Π.Π.Σ και Α.Π.Σ. (2003) η τοπική ιστορία πρέπει να διδάσκεται στο δημοτικό σχολείο, να προσεγγίζεται διαθεματικά και κατά προτίμηση με τη μέθοδο project,

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

όπου εμπλέκονται σχεδόν όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Η δε διδασκαλία της τοπικής ιστορίας πρέπει να βασίζεται στη χρήση πηγών και να καλλιεργεί την κριτική σκέψη και την ιστορική συνείδηση. Αναλυτικότερα όλα τα παραπάνω αναλύονται στο κεφάλαιο 3 της παρούσας εργασίας.

4.6.4 Χαρακτηριστικά ψηφιακού λογισμικού

Όταν αναφερόμαστε στην έννοια του ψηφιακού συμπληρωματικού εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι πρόκειται στην ουσία για ένα εκπαιδευτικό λογισμικό και κατά συνέπεια να κατανοήσουμε ότι πρόκειται να χρησιμοποιηθεί από χρήστες με διαφορετικού επιπέδου γνώσεις και εμπειρίες, τόσο στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών όσο και γενικότερα.

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι πρέπει κατά το σχεδιασμό του εκπαιδευτικού λογισμικού να δοθεί η πέπουσα βαρύτητα στην τεχνική αρτιότητα, στη λειτουργικότητα και τη συμβατότητα αυτού. Η τεχνική αρτιότητα περιλαμβάνει ένα σύνολο τεχνικών θεμάτων όπως τεχνικές προδιαγραφές στη χρήση γραφικών, ήχου, πολυμέσων, ασφάλεια στη μετάδοση κ.α. Με τον όρο λειτουργικότητα αναφερόμαστε στην καταλληλότητα από χρηστικής άποψης, στην αξιοπιστία, την αποδοτικότητα, την ευχρηστία και την ασφάλεια. Τέλος με τον όρο συμβατότητα αναφερόμαστε στις δυνατότητες εγκατάστασης, επικοινωνίας με άλλες εφαρμογές, δυνατότητες πρόσβασης στο διαδίκτυο κ.α. (Παναγιωτακόπουλος, Πιερρακέας και Πιντέλας, 2003)

4.7 Τεχνολογικά μέσα

Παρακάτω περιγράφονται τα τεχνολογικά μέσα που επιλέχθηκαν και χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία του εκπαιδευτικού λογισμικού της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

4.7.1 Το εργαλείο H5P 13

Το εκπαιδευτικό υλικό του συμπληρωματικού Εξ Αποστάσεως προγράμματος με τίτλο «Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα», δημιουργήθηκε στο συγγραφικό εργαλείο ανοιχτού κώδικα (open source e-authoring tool) H5P. Το υλικό που παράγεται από το H5P χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες, είναι πιο φιλικό προς τους χρήστες και είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να εμφανίζεται σωστά σε όλες τις συσκευές που συνδέονται στο διαδίκτυο όπως tablets και smartphones (Παρασκευοπούλου, 2016). Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα χρησιμοποιήθηκαν οι εξής δραστηριότητες:

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Course Presentation (Διαδραστική Παρουσίαση): Με την λειτουργία «Course Presentation» σχεδιάστηκαν οι διαφάνειες σε όλα τα μαθήματα του προγράμματος όπου αποτελούν το βασικό υλικό. Οι διαφάνειες περιλαμβάνουν κείμενο, εικόνες, μουσική, βίντεο, ήχο, υπερσυνδέσεις και δραστηριότητες αξιολόγησης.

Accordion (Αναδιπλούμενο μενού): Χρησιμοποιήθηκε για να παρουσιαστούν ο σκοπός, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και οι λέξεις κλειδιά της κάθε ενότητας.

Drag text (Σύρε τις λέξεις): Χρησιμοποιήθηκε στις δραστηριότητες.

Single Choice Set (Μοναδική επιλογή): Χρησιμοποιήθηκε στις δραστηριότητες.

True/False Question (Σωστό/Λάθος): Χρησιμοποιήθηκε στις δραστηριότητες.

Multiple Choice (Πολλαπλή επιλογή): Χρησιμοποιήθηκε στις δραστηριότητες σε ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών.

4.7.2 Το λογισμικό wordpress 14

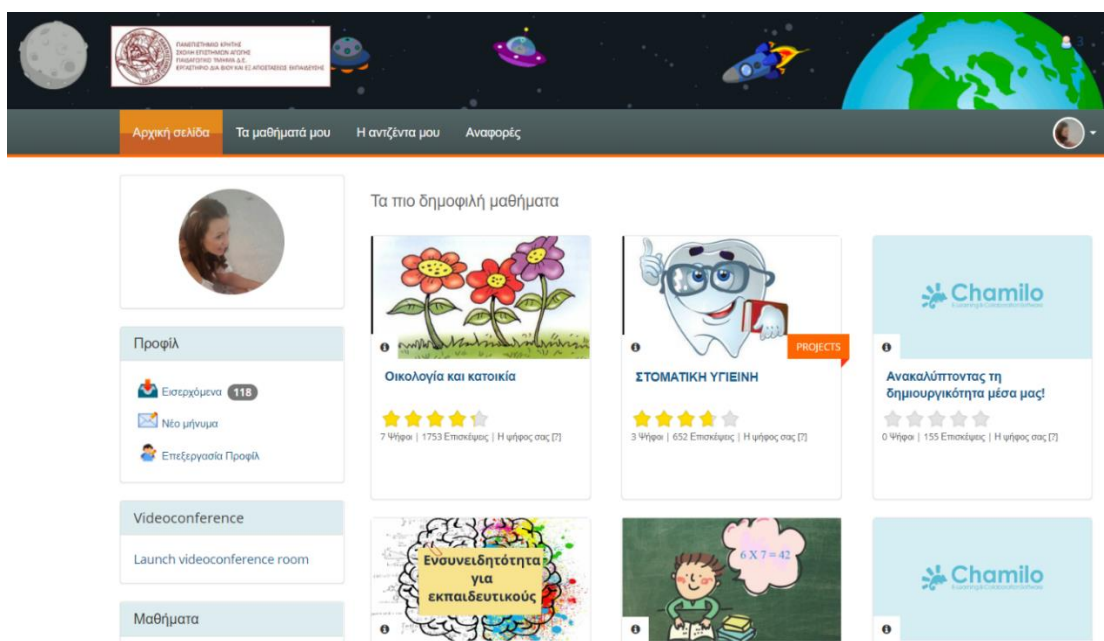
Το Λογισμικό Wordpress είναι ένα λογισμικό ανοιχτού κώδικα το οποίο δίνει τη δυνατότητα στον χρήστη να επεξεργαστεί κείμενο, εικόνα και βίντεο. Σε αυτό το Σύστημα Διαχείρισης δημιουργήθηκε το εκπαιδευτικό υλικό με το εργαλείο H5P. Έπειτα οι κώδικες των πέντε μαθημάτων ενσωματώθηκαν στην πλατφόρμα Chamilo.

4.7.3 Πλατφόρμα Chamilo 14

Το εξ αποστάσεως συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό για τη Μάχη της Κρήτης υποστηρίζεται από την διαδικτυακή πλατφόρμα Chamilo, η οποία τηρεί τα βασικά χαρακτηριστικά των τυπικών περιβαλλόντων Διαδικτυακών Συστημάτων Διαχείρισης Μάθησης και Διδασκαλίας (ΣΔΜΔ) - Learning Management Systems (LMS). Ένας ορισμός για τα Διαδικτυακά Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης και Διδασκαλίας δίνεται από τον Wang (2009) σύμφωνα με τον οποίο «ένα σύστημα Διαχείρισης Μάθησης χρησιμοποιεί μια σειρά από τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών για να προσφέρει μια πλατφόρμα προσβάσιμη μέσω διαδικτύου, όπου μια ολοκληρωμένη σειρά μαθημάτων μπορεί να σχεδιαστεί και να διαχειριστεί, τόσο από τον εκπαιδευόμενο, όσο και από τον εκπαιδευτή» (Γιαννακίδου, 2014)

Το συγκεκριμένο περιβάλλον παρέχει τη δυνατότητα της διεξαγωγής μαθημάτων από απόσταση μέσω διαδικτύου και επιτρέπει τη δημιουργία και διαμοίρασης περιεχομένου στους εκπαιδευόμενους, οι οποίοι μπορούν να αναρτήσουν υλικό σε μορφή κειμένου,

εικόνας, βίντεο ή ήχο, της ανάπτυξης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων, της ασύγχρονης επικοινωνίας μέσω μηνυμάτων, της σύγχρονης επικοινωνίας μέσω chat και τηλεδιάσκεψης, της online βαθμολόγησης των εργασιών/δραστηριοτήτων, της παρακολούθησης της προόδου των εκπαιδευομένων, της δημιουργίας προφίλ χρηστών, της συμμετοχής σε forum συζητήσεων και της εξαγωγής στατιστικών αναφορών (Καράλη 2013, Σκουληκάρη 2015, όπ. αναφ. στο Γαβριηλίδου, 2017).

Εικόνα 1: Όψη πλατφόρμας Chamilo

4.8 Δομή εκπαιδευτικού υλικού

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό με τίτλο «Μάχη της Κρήτης» χωρίζεται στις εξής πέντε υποενότητες:

1. Τα γεγονότα πριν τη Μάχη της Κρήτης
2. Η Μάχη της Κρήτης
3. Η Γερμανική κατοχή στην Κρήτη
4. Αντίσταση και αντίποινα
5. Ολοκαυτώματα

Οι ενότητες αυτές βρίσκονται στην διαδικτυακή πλατφόρμα του Chamilo απ' όπου οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να πλοηγηθούν επιλέγοντας το κουμπί «μονοπάτι της γνώσης».

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Κάθε μάθημα περιλαμβάνει σκοπό, προσδοκώμενα αποτελέσματα, έννοιες κλειδιά, το διαδραστικό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό αλλά και ενδεικτική βιβλιογραφία.

The screenshot shows the Chamilo LMS interface. At the top, there is a dark navigation bar with the text: «Μάχη της Κρήτης / Μονοπάτι γνώσης / Τα γεγονότα πριν τη Μάχη της Κρήτης / Προοπτική». Below this, the main content area is divided into two columns. The left column features a video player with a 100% progress bar and a thumbnail image of a person in a field. Below the video player are buttons for 'Ανασκόπηση ρόλων και δικαιωμάτων', 'Επεξεργασία', and 'Ρυθμίσεις'. A sidebar on the right contains a list of items: 'Εισαγωγικά στοιχεία', 'Τα γεγονότα πριν τη Μάχη της Κρήτης', and 'Βιβλιογραφία'. At the bottom of the sidebar, there are 'Download' and 'Embed' options.

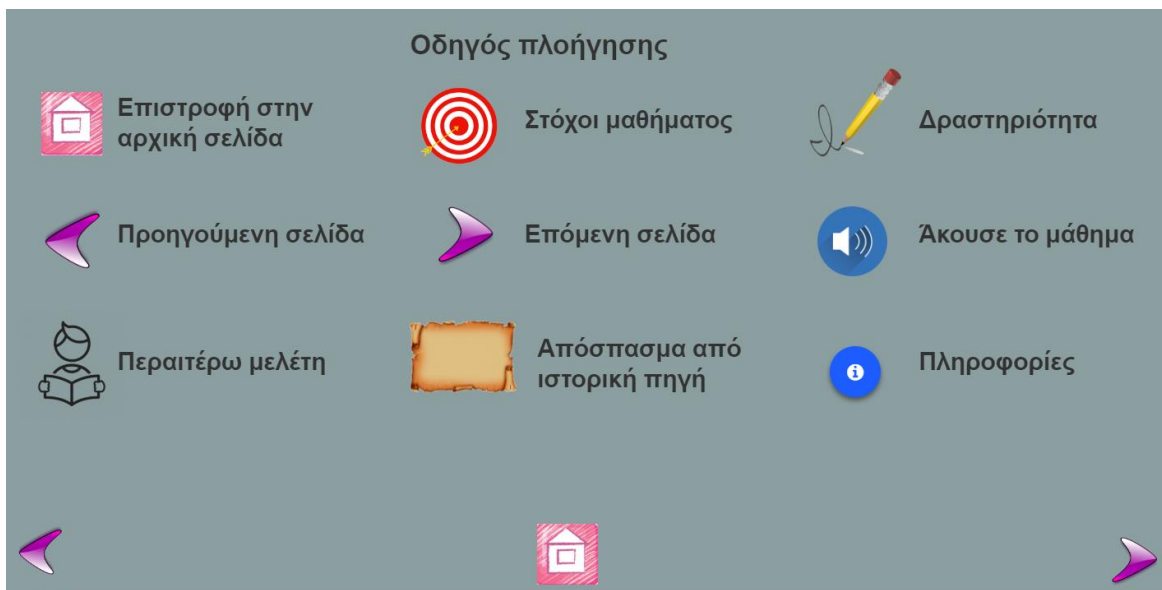
Εικόνα 2: Αποψη πλατφόρμας Chamilo

Η αρχιτεκτονική δομή του υλικού είναι μεικτή - ιεραρχική (Μακράκης, 2000), αφού ο χρήστης μπορεί να πλοηγηθεί στο ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό γραμμικά, ωστόσο η δυνατότητα χρήσης της εμβάθυνσης και της επιπλέον ανάδρασης μετατρέπει τη δομή σε ιεραρχική. Κατά την πλοήγησή του στο υλικό, ο μαθητής έχει μία βοηθό, τη Μαρία, η οποία συμβάλλει στην οικοδόμηση της γνώσης βοηθώντας στην πλοήγηση, παρέχοντας επιπλέον πληροφορίες, ανάδραση και εμβάθυνση.

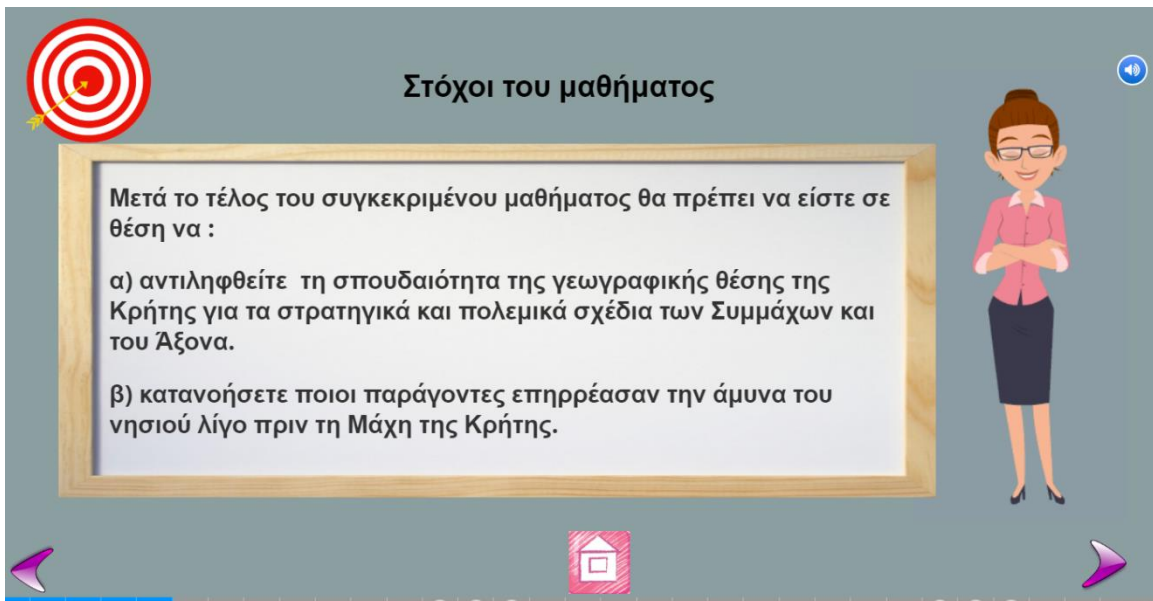

Εικόνα 3: Η βοηθός πλοήγησης του ΕΥ

Το εκπαιδευτικό υλικό συνοδεύεται από δύο εισαγωγικά βίντεο (ένα για τους εκπαιδευτικούς και ένα για τους μαθητές) σκοπός των οποίων είναι να καθοδηγήσει τους εκπαιδευόμενους στην πλοήγηση τους και να τους ενημερώσει για το χρονικό πλαίσιο των μαθημάτων. Παράλληλα στην αρχή κάθε μαθήματος υπάρχει ο απαραίτητος οδηγός πλοήγησης αλλά και οι στόχοι αυτού.

Εικόνα 4: Οδηγός πλοήγησης

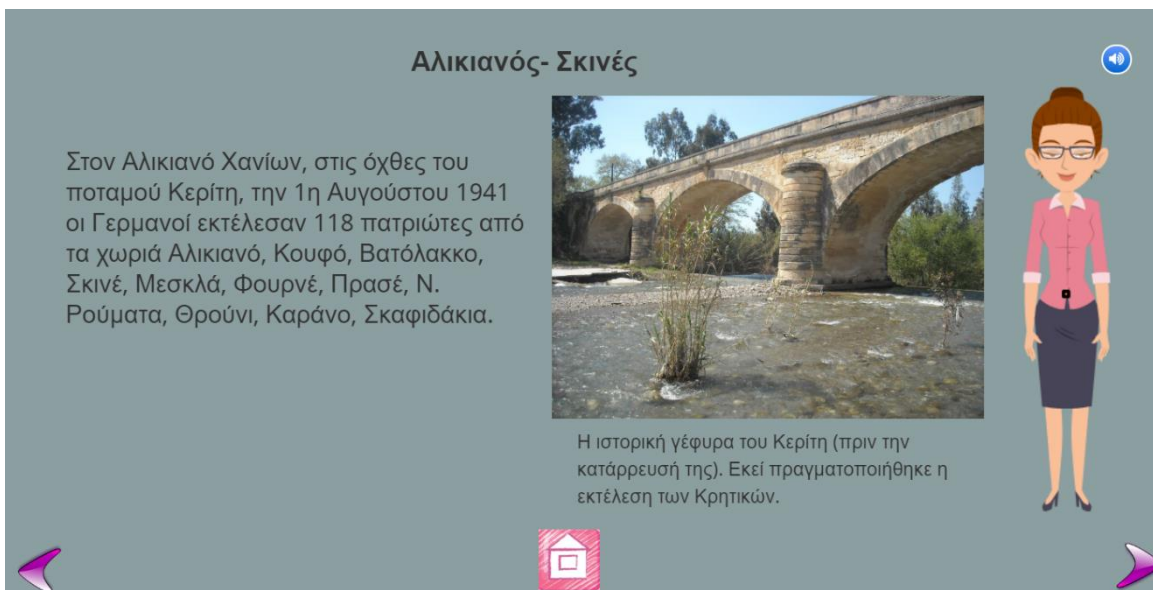
Στόχοι του μαθήματος

Μετά το τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος θα πρέπει να είστε σε θέση να :

- α) αντιληφθείτε τη σπουδαιότητα της γεωγραφικής θέσης της Κρήτης για τα στρατηγικά και πολεμικά σχέδια των Συμμάχων και του Άξονα.
- β) κατανοήσετε ποιοι παράγοντες επηρέασαν την άμυνα του νησιού λίγο πριν τη Μάχη της Κρήτης.

Εικόνα 5: Στόχοι μαθήματος

Το εκπαιδευτικό υλικό είναι βασισμένο στην πολυμεσική αρχή (οι πληροφορίες παρουσιάζονται με κείμενο και εικόνα), στην αρχή του πλεονασμού (δεν επιβαρύνει γνωστικά το μαθητή παρέχοντας ταυτόχρονα κείμενο και αφήγηση), στην αρχή της συνοχής όπου το περιβάλλον δομείται μόνο με απαραίτητες πληροφορίες (Σπαντιδάκης & Αναστασιάδης, 2007).

Αλικιανός- Σκινές

Στον Αλικιανό Χανίων, στις όχθες του ποταμού Κερίτη, την 1η Αυγούστου 1941 οι Γερμανοί εκτέλεσαν 118 πατριώτες από τα χωριά Αλικιανό, Κουφό, Βατόλακκο, Σκινέ, Μεσκλά, Φουρνέ, Πρασέ, Ν. Ρούματα, Θρούι, Καράνο, Σκαφιδάκια.

Η ιστορική γέφυρα του Κερίτη (πριν την κατάρρευσή της). Εκεί πραγματοποιήθηκε η εκτέλεση των Κρητικών.

Εικόνα 6: Πολυμεσική αρχή, αρχή πλεονασμού, αρχή κατάτμησης, αρχή συνοχής

Παράλληλα βασίζεται στην αρχή της σηματοδότησης (το ΕΥ κατευθύνει τον εκπαιδευόμενο και σηματοδοτεί τη βασική πληροφορία), της συνάφειας (η παράθεση κοινών πληροφοριών γίνεται ταυτόχρονα χωρικά και χρονικά), της κατάτμησης (το ΕΥ παρουσιάζει εν συντομία τις πληροφορίες αποφεύγοντας την υπερφόρτωση των καναλιών πρόσληψης πληροφορίας) και της γνωσιακής μαθητείας που στοχεύει στη μαθησιακή αυτονομία μέσω ανάπτυξης μεταγνωστικών δεξιοτήτων (Σπαντιδάκης & Αναστασιάδης, 2007).

Η έκβαση της μάχης

Σημεία με το ναζιστικό σύμβολο

Οι Γερμανοί πετυχαίνουν **Πύρρειο νίκη**

Η Γερμανική κατοχή απλώνεται σε όλο το νησί. Η Γερμανική σβάστικα κυματίζει παντού, ταυτόχρονα κορυφώνεται και η αντίσταση του Κρητικού λαού

Πύρρειος νίκη ονομάζεται μεταφορικά το αποτέλεσμα μιας μάχης κατά την οποία αναδεικνύεται μεν νικητής, αυτός όμως έχει υποστεί τόσο βαριές απώλειες, ώστε μελλοντικά θα του είναι δύσκολο ή αδύνατο να συνεχίσει να αγωνίζεται για την επίτευξη των σκοπών του.

Εικόνα 7 : Αρχή σηματοδότησης

Δραστηριότητα

Η Ρομά ζωγράφος Ceiija Stojka επέζησε από τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και φιλοτέχνησε αρκετούς πίνακες. Ένας από αυτούς παρουσιάζεται εδώ:

Ζωγράφισε τώρα και συ πώς πιστεύεις ότι ήταν η ζωή των Κρητικών στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Εικόνα 8: Αρχή γνωσιακής μαθητείας

Παράλληλα οι διαφάνειες εμπλουτίζονται με τη βοήθεια των πολυμέσων (βίντεο, εικόνες, ήχοι) αλλά και των πηγών (μαρτυρίες, τραγούδια, μαντινάδες, αποσπάσματα εφημερίδων, ιστορικά κείμενα κ.α.) που διατρέχουν όλο το υλικό και βοηθούν στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και ιστορικής συνείδησης.

Η ζωή των Κρητικών πριν από τον πόλεμο

Οι γυναίκες, εκτός από τη γεωργία, ασχολούνταν πολύ και με τις οικιακές δουλειές.

Εικόνες από την καθημερινή ζωή των γυναικών, 1935
Πηγή: Αγώνας της Κρήτης

Εικόνα 9: Πηγές

Επιτάξεις και πρόστιμα

Άλλη μία μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την αρπαγή του πλούτου ήταν τα πρόστιμα, τα οποία ήταν κατά κανόνα αδικαιολόγητα.

"Στην κοινότητα Γαλατά, με την πρόφαση ότι έβρισκαν αποκομμένα σύρματα υπέβαλαν ως πρόστιμο την παράδοση μεγάλης ποσότητας ελαίου, προβάτων και εσπεριδοειδών".

Απόσπασμα από έκθεση κεντρικής επιτροπής διαπιστώσεως ωμοτήτων εν Κρήτη, Νίκος Καζαντζάκης

Εικόνα 10: Πηγές

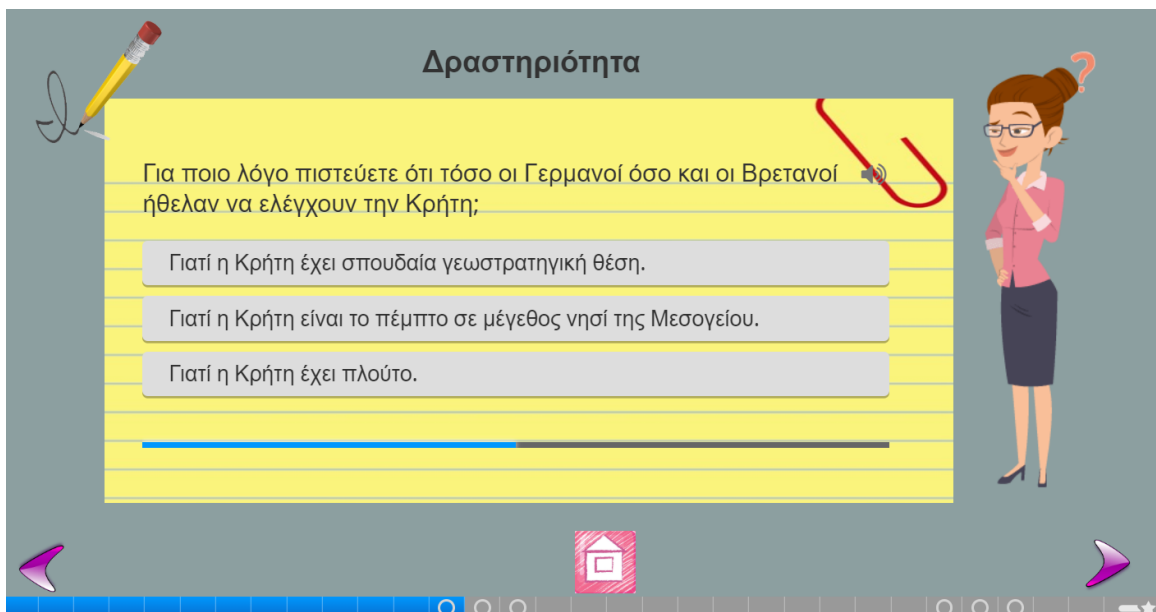
Ταυτόχρονα, το ψηφιακό υλικό «Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα» χαρακτηρίζεται ως διαθεματικό, καθώς προσεγγίζει το διδακτικό περιεχόμενο ως αδιαίρετο (Θεοφιλίδης, 2010). Η διαθεματικότητα έγκειται στο γεγονός ότι το περιεχόμενο της διδασκαλίας ξεφεύγει από τα πλαίσια του γνωστικού αντικειμένου της Ιστορίας και ενισχύεται με άλλα, όπως η Τοπική Ιστορία, η Μουσική, η Γλώσσα, η Γεωγραφία, η Ζωγραφική, η Λογοτεχνία κ.α.

Εικόνα 11: Διαθεματικότητα ΕΥ

Οι δραστηριότητες που παρέχονται στο ΕΥ είναι σε απόλυτη συνάφεια με τους διδακτικούς στόχους που αναφέρονται στην αρχή κάθε μαθήματος. Πρόκειται για διάφορα είδη ασκήσεων και δραστηριοτήτων για συνεχή ανατροφοδότηση και διερεύνηση, που εμπνυχώνουν, ενθαρρύνουν, διευκολύνουν και υποστηρίζουν την αυτοαξιολόγηση (Holmberg, 1995, οπ. αναφ. στο Καραγιάννη & Αναστασιάδη, 2009). Οι δραστηριότητες ανοικτού τύπου συμβάλλουν στην ανάπτυξη της μεταγνωστικής ικανότητας των μαθητών. Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο του ΕΥ είναι η παροχή πολλαπλής ανατροφοδότησης με ποικίλους τρόπους, ώστε ο μαθητής μέσω της διάδρασης και της βιωματικής εμπειρίας να φτάσει στην οικοδόμηση της γνώσης, εκμεταλλευόμενος ακόμα και το λάθος του. Η ανατροφοδότηση πληροφορεί τον εκπαιδευόμενο για τα αποτελέσματα των ενεργειών του. Συμβάλλει στον καθορισμό της προσπάθειας και του χρόνου που θα διαθέσει ο μαθητής

ώστε να αποπερατώσει ένα έργο και μπορεί να βελτιώσει τις γνωστικές επιδόσεις του εκπαιδευομένου (Μακράκης, 2000· Ράπτης & Ράπτη, 2013).

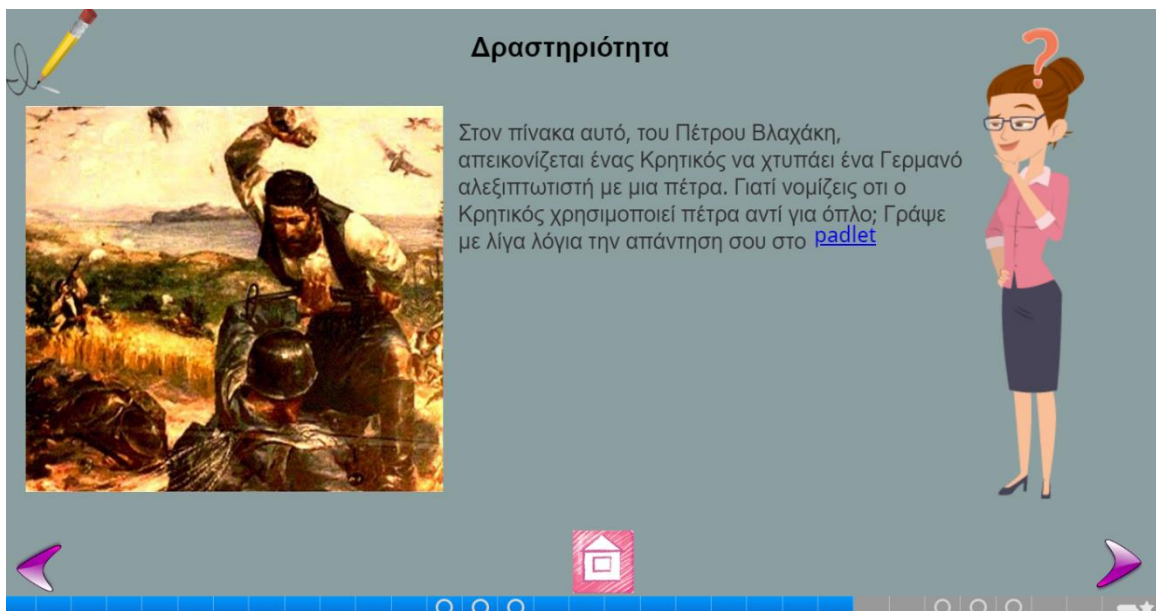

Δραστηριότητα

Για ποιο λόγο πιστεύετε ότι τόσο οι Γερμανοί όσο και οι Βρετανοί ήθελαν να ελέγχουν την Κρήτη;

- Γιατί η Κρήτη έχει σπουδαία γεωστρατηγική θέση.
- Γιατί η Κρήτη είναι το πέμπτο σε μέγεθος νησί της Μεσογείου.
- Γιατί η Κρήτη έχει πλούτο.

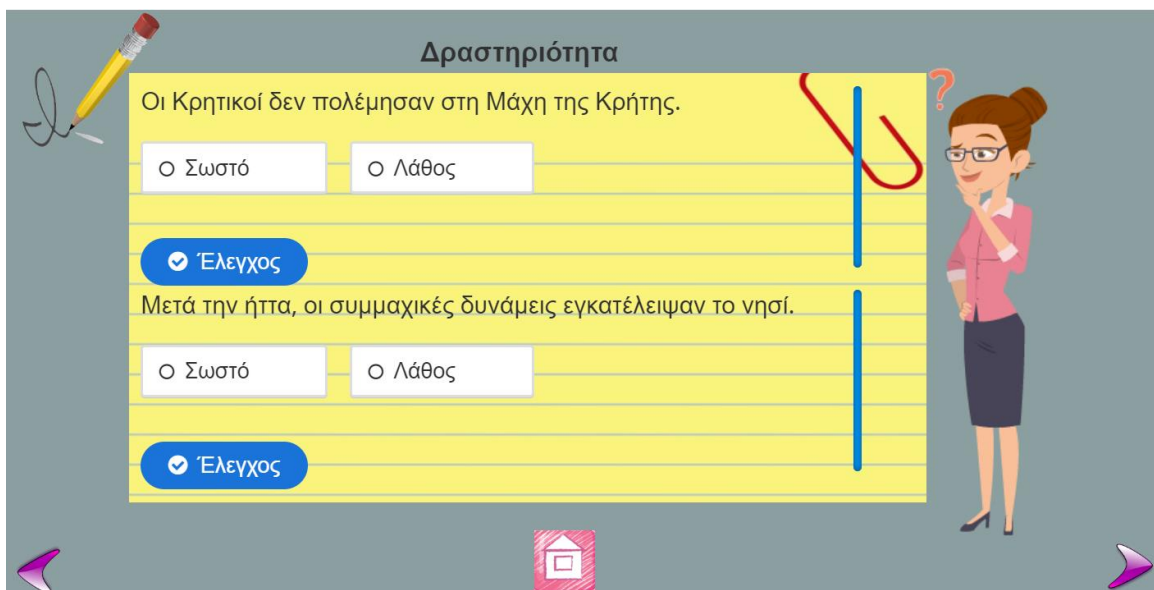
Εικόνα 12: Δραστηριότητα ΕΥ

Δραστηριότητα

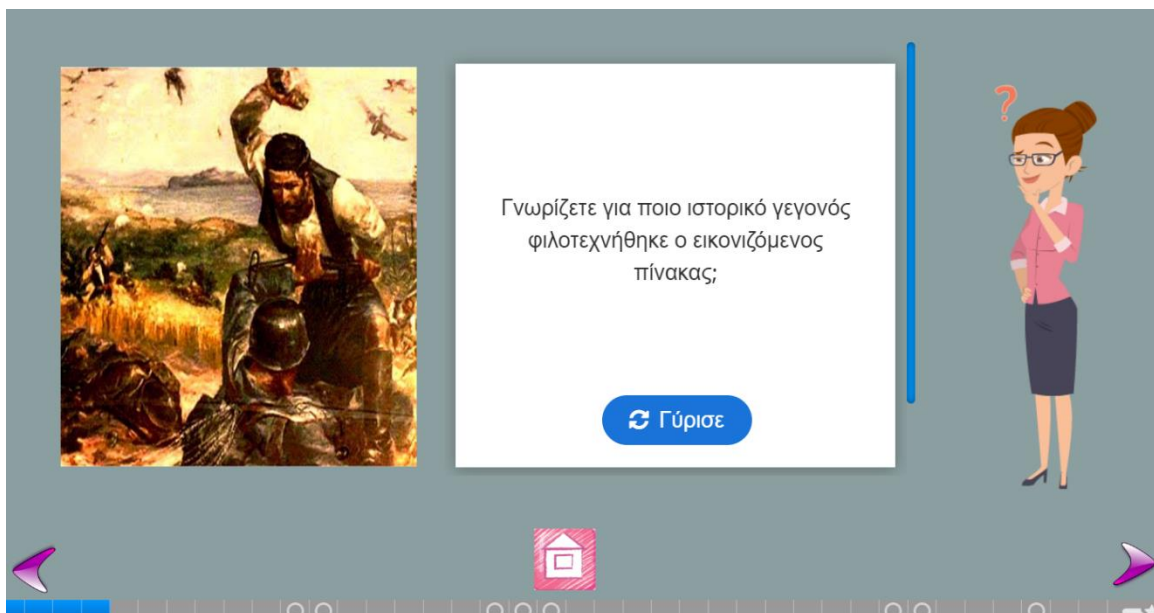
Στον πίνακα αυτό, του Πέτρου Βλαχάκη, απεικονίζεται ένας Κρητικός να χτυπάει ένα Γερμανό αλεξιπτωτιστή με μια πέτρα. Γιατί νομίζεις ότι ο Κρητικός χρησιμοποιεί πέτρα αντί για όπλο; Γράψε με λίγα λόγια την απάντησή σου στο [padlet](#)

Εικόνα 13: Δραστηριότητα ΕΥ

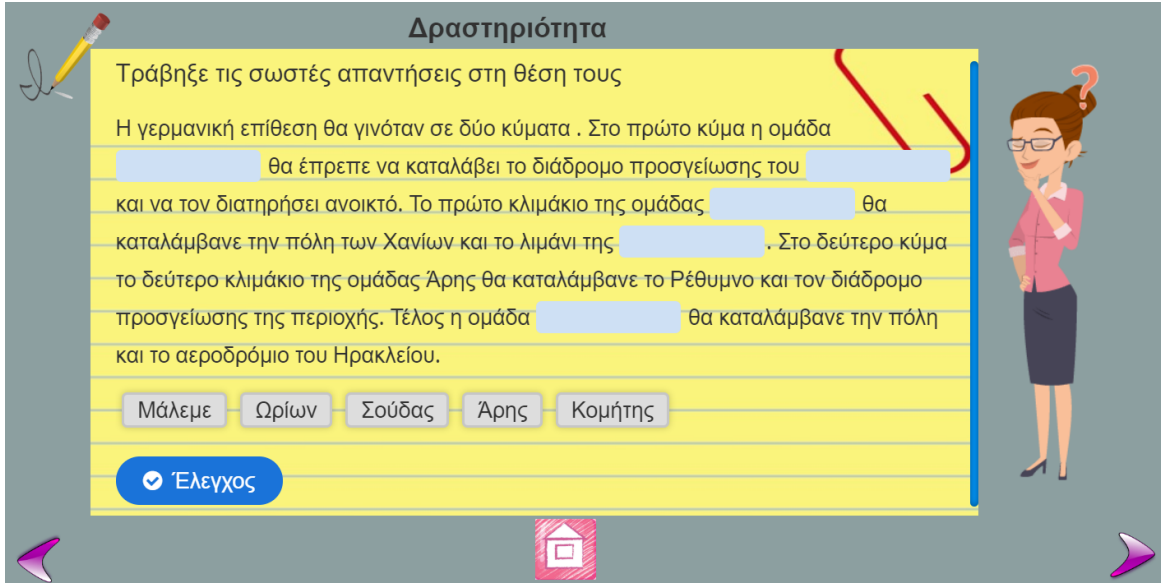
Εικόνα 14: Δραστηριότητα ΕΥ

Το ΕΥ περιλαμβάνει δραστηριότητες που ελέγχουν την προϋπάρχουσα γνώση των μαθητών και συνδέει τις γνώσεις αυτές με τη νέα γνώση που παρουσιάζεται.

Εικόνα 15: Έλεγχος προϋπάρχουσας γνώσης

Παράλληλα παρέχει συνόψεις για την εμπέδωση της νέας γνώσης και υλικό για περαιτέρω μελέτη για όσους επιθυμούν να εμβαθύνουν περισσότερο στα ιστορικά γεγονότα.

Δραστηριότητα

Τράβηξε τις σωστές απαντήσεις στη θέση τους

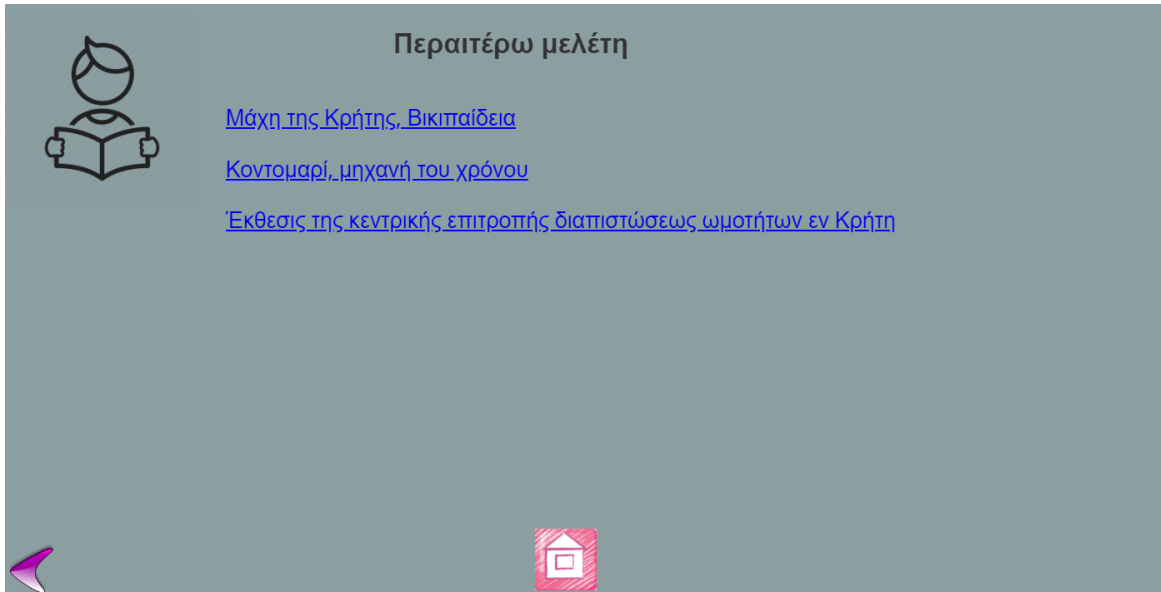
Η γερμανική επίθεση θα γινόταν σε δύο κύματα . Στο πρώτο κύμα η ομάδα [] θα έπρεπε να καταλάβει το διάδρομο προσγείωσης του [] και να τον διατηρήσει ανοικτό. Το πρώτο κλιμάκιο της ομάδας [] θα καταλάμβανε την πόλη των Χανίων και το λιμάνι της [] . Στο δεύτερο κύμα το δεύτερο κλιμάκιο της ομάδας Άρης θα καταλάμβανε το Ρέθυμνο και τον διάδρομο προσγείωσης της περιοχής. Τέλος η ομάδα [] θα καταλάμβανε την πόλη και το αεροδρόμιο του Ηρακλείου.

[Μάλεμε] [Ωρίων] [Σούδας] [Άρης] [Κομήτης]

Έλεγχος

The screenshot shows an interactive activity interface. At the top, it says 'Δραστηριότητα' (Activity). Below that, there is a text box with a yellow background containing a paragraph about the German attack on Crete. The text has several gaps represented by blue boxes with brackets, indicating where the user should drag the correct answers. Below the text, there are five buttons with the names of the units: Μάλεμε, Ωρίων, Σούδας, Άρης, and Κομήτης. At the bottom left of the text box, there is a blue button with a checkmark and the text 'Έλεγχος' (Check). To the right of the text box, there is a cartoon illustration of a woman with glasses and a question mark above her head, looking thoughtful. The interface also includes a pencil icon at the top left, a home icon at the bottom center, and navigation arrows at the bottom corners.

Εικόνα 16: Δραστηριότητα- Σύνοψη κειμένου

Περαιτέρω μελέτη

[Μάχη της Κρήτης, Βικιπαίδεια](#)

[Κοντομαρί, μηχανή του χρόνου](#)

[Έκθεσις της κεντρικής επιτροπής διαπιστώσεως ωμοτήτων εν Κρήτη](#)

The screenshot shows an interface titled 'Περαιτέρω μελέτη' (Further study). On the left, there is an icon of a person reading a book. To the right, there are three blue hyperlinks: 'Μάχη της Κρήτης, Βικιπαίδεια', 'Κοντομαρί, μηχανή του χρόνου', and 'Έκθεσις της κεντρικής επιτροπής διαπιστώσεως ωμοτήτων εν Κρήτη'. At the bottom center, there is a home icon. Navigation arrows are visible at the bottom corners.

Εικόνα 17: Περαιτέρω μελέτη για εμβάθυνση

4.9 Σύνοψη

Στο παρόν κεφάλαιο αναλύθηκε διεξοδικά ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού. Αναφέρθηκαν το διδακτικό πλαίσιο, οι διδακτικοί στόχοι, το παιδαγωγικό πλαίσιο, οι βασικές αρχές σχεδιασμού, τα τεχνολογικά μέσα και τα δομικά στοιχεία του ΕΥ. Στην ενότητα που ακολουθεί θα παρουσιαστεί η αξιολόγηση του συγκεκριμένου ΕΥ από τους

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

εκπαιδευτικούς. Θα γίνει αναφορά στη μεθοδολογία της έρευνας που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας και θα παρουσιαστούν αναλυτικά τα αποτελέσματα αυτής.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Μέρος Γ: Ερευνητικό πλαίσιο

5. Έρευνα - αποτίμηση Εκπαιδευτικού υλικού

5.1 Εισαγωγή

Σκοπός της ενότητας αυτής είναι να γίνει μια σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση γύρω από την έρευνα και τα είδη αυτής και να παρουσιαστεί η έρευνα της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Πιο συγκεκριμένα θα παρουσιαστούν ο σκοπός, οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας, η μεθοδολογία της έρευνας, το δείγμα, οι περιορισμοί αλλά και τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας. Θα πραγματοποιηθεί ανάλυση των αποτελεσμάτων, συζήτηση γύρω από αυτά, συμπεράσματα που προκύπτουν και προτάσεις για μελλοντική έρευνα καθώς και για πρακτική εφαρμογή των ευρημάτων.

Η δομή του κεφαλαίου αυτού έχει ως εξής:

- Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται ένα σύντομο θεωρητικό πλαίσιο, στο οποίο στηρίχτηκε η έρευνα κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της. Συγκεκριμένα αποσαφηνίζονται οι όροι της ποσοτικής έρευνας, της ποιοτικής έρευνας αλλά και της μεικτής έρευνας.
- Στο δεύτερο μέρος γίνεται αναφορά στον σκοπό, τους στόχους και τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας.
- Στο τρίτο μέρος αναλύεται η μεθοδολογία της έρευνας και παρουσιάζεται το ερωτηματολόγιο ,το δείγμα καθώς και οι περιορισμοί της έρευνας.
- Στο τέταρτο μέρος παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας και γίνεται ανάλυσή τους.

5.2 Θεωρητικό πλαίσιο έρευνας

5.2.1 Έρευνα

Η επιστήμη για την επίτευξη των στόχων της, κάνει έρευνα. Σύμφωνα με τον Βάμβουκα (1998) έρευνα είναι η διαδικασία που ακολουθεί ο επιστήμονας για τη γνώση ή τη δημιουργία ενός αντικειμένου ή μιας πραγματικότητας. Πρόκειται για ένα σύστημα αρχών, που έχει σκοπό την αναζήτηση της αλήθειας και την επίλυση βασικών προβλημάτων της

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

ζωής. Η έρευνα μας επιτρέπει να περάσουμε από την υποκειμενικότητα στην αντικειμενικότητα, από τη γνώμη στη γνώση.

Κατά τον Creswell (2011), έρευνα είναι η διαδικασία συγκέντρωσης και ανάλυσης δεδομένων με στόχο την κατανόηση ενός θέματος. Σε γενικές γραμμές ακολουθούνται τα εξής στάδια: 1) τίθεται το ερώτημα, 2) συγκεντρώνονται τα απαραίτητα δεδομένα και 3) παρουσιάζεται μία απάντηση στο ερώτημα.

Ο Μακράκης (2005) ορίζει την έρευνα ως μία συστηματική προσπάθεια που αποσκοπεί στη διερεύνηση ορισμένων ερωτημάτων που τίθενται από τον ερευνητή σ' ένα συγκεκριμένο θέμα. Με τον όρο έρευνα εννοούμε το σύνολο των οργανωμένων ενεργειών που γίνονται με σκοπό να βρεθεί, να ανακαλυφθεί, να ερμηνευθεί κάτι που μας ενδιαφέρει (Καραγεώργος, 2002).

Οι μελέτες αξιολόγησης, αποτελούν έρευνες που έχουν ως στόχο την αποτίμηση προγραμμάτων. Οι έρευνες αυτές έχουν τις εξής μορφές:

- Διαμορφωτική αξιολόγηση: αξιοποιούνται κατά τη διάρκεια εφαρμογής των προγραμμάτων.
- Αθροιστική αξιολόγηση: αξιοποιούνται μετά το πέρας της εφαρμογής τους, όπου και πραγματοποιείται η τελική και καθολική αξιολόγηση του προγράμματος (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Στην μεγάλη πλειοψηφία, οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση των δεδομένων στις μελέτες αξιολόγησης είναι ποσοτικές, όμως σύμφωνα με τον Patton (1990, όπ. αναφ. στο Ισαρη & Πουρκός, (2015) η ποιοτική αξιολόγηση είναι απαραίτητη σε ένα τέτοιου είδους έρευνας, μιας και η εκ του βαθέως μελέτη των απόψεων των διαφορετικών συμμετεχόντων είναι μεγάλης σημασίας. (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

5.2.2 Ποσοτική έρευνα

Ανάλογα με το είδος των δεδομένων της, ποσοτικών ή ποιοτικών, η έρευνα διακρίνεται σε ποσοτική ή ποιοτική (Βάμβουκας, 1998). Σύμφωνα με τον Μακράκη (2005) Οι έρευνες με κυρίαρχη την ποσοτική μεθοδολογία ανήκουν στο εμπειρικό αναλυτικό παράδειγμα που θεωρεί ότι η γνώση αποδεικνύεται από τα δεδομένα της εμπειρίας με τη χρήση στατιστικών μεθόδων, οι οποίες θεωρούνται ότι εξασφαλίζουν την ουδετερότητα των ερευνητών/τριών. Κατά τον Creswell (2011) στην ποσοτική έρευνα, δίνεται έμφαση στις στάσεις ατόμων, στη

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

σύγκριση ομάδων, στη συσχέτιση παραγόντων, στις συσχετιστικές μελέτες και δειγματοληπτικές έρευνες. Γενικά υιοθετείται αντικειμενική προσέγγιση.

Σύμφωνα με τον Καραγεώργο (2002) στην ποσοτική έρευνα ο ερευνητής:

- δεν επηρεάζει καθόλου τη συλλογή δεδομένων. Απλώς χρησιμοποιεί το καταλληλότερο εργαλείο συλλογής δεδομένων για την περίπτωση του και συγκεντρώνει όλα τα δεδομένα, χωρίς διάκριση και
- χρησιμοποιεί τις κατάλληλες στατιστικές μεθόδους για την ανάλυση των δεδομένων και την εξαγωγή συμπερασμάτων.

5.2.3 Ποιοτική έρευνα

Η ποιοτική έρευνα έχει ως βασική υπόθεση ότι το κάθε άτομο είναι μοναδικό και αξίζει μελέτης και χρησιμοποιεί μεθόδους που είχαν αρχικά χρησιμοποιηθεί στην ανθρωπολογία και την κοινωνιολογία (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2016). Σύμφωνα με τον Καραγεώργο (2002) οι ερευνητικές μελέτες που ερευνούν την ποιότητα των σχέσεων, δραστηριοτήτων, καταστάσεων ή υλικών αναφέρονται με το όνομα ποιοτικές έρευνες. Μέσα από μια ποιοτική έρευνα γίνεται προσπάθεια να διερευνηθούν κοινωνικά ή ανθρώπινα προβλήματα, καθώς και τα νοήματα και οι αναπαραστάσεις που αποδίδουν τα υποκείμενα στα κοινωνικά φαινόμενα, τις διαδικασίες, τις καταστάσεις και τη βιωμένη εμπειρία τους (Κυριαζή, 2011).

Στην ποιοτική έρευνα ο ερευνητής:

- βρίσκεται σε μια συνεχή αλληλεπίδραση με τα άτομα που εμπλέκονται στην έρευνα, συγκεντρώνει ο ίδιος τα δεδομένα, βασισμένος στη δική του κρίση και τα ερμηνεύει με τα δικά του κριτήρια και
- περιγράφει με σαφήνεια και απλότητα τα αποτελέσματα της έρευνας (Καραγεώργος, 2002).

Οι περιγραφές που κάνει ένας ερευνητής για τα φαινόμενα του κόσμου δεν μπορούν να θεωρηθούν ποτέ απόλυτα αντικειμενικές και ουδέτερες. Ο άνθρωπος επηρεάζεται από πολλούς και διαφορετικούς παράγοντες όπως προκαταλήψεις, προσδοκίες, στερεότυπα, από τον προσωπικό τρόπο σκέψης κ.α. Επιπρόσθετα, διαμορφώνει τις απόψεις του με βάση το φύλο και την κοινωνικο - οικονομική προέλευση του. Κατά συνέπεια, οι ερευνητές

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

οφείλουν να αποστασιοποιηθούν όσο αυτό είναι εφικτό από τις προσωπικές τους αντιλήψεις, έτσι ώστε να μην επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τα ερευνητικά αποτελέσματα που όμως θα εξακολουθούν να έχουν μια υποκειμενική βάση (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Η ανάλυση περιεχομένου αφορά κυρίως τον γραπτό λόγο. Έχει ως στόχο την ανάδειξη και την ερμηνεία στάσεων και συμπεριφορών. «Μέσω της ανάλυσης περιεχομένου μελετώνται τα στοιχεία τα οποία πρακτικώς συνοψίζονται στα ερωτήματα: «ποιος, τί, σε ποιον, γιατί, πώς»» (Τζάνη, 2005).

Η ανάλυση περιεχομένου (content analysis) είναι μια εύκολη, γρήγορη, απλοποιημένη μεθοδολογία έρευνας (Βάμβουκας, 2000). Ο Klaus Krippendorff (1980) όρισε την ανάλυση περιεχομένου ως μια τεχνική έρευνας για την εξαγωγή επαναλήψιμων και έγκυρων συμπερασμάτων από τα δεδομένα στο πλαίσιο τους. Σύμφωνα με την Τζάνη (2005) η μέθοδος αυτή, η οποία αναφέρεται κυρίως σε τεκμήρια γραπτής λεκτικής επικοινωνίας, έχει προταθεί και καθιερωθεί ως μία εκ των καλύτερων τεχνικών έρευνας στους κόλπους των κοινωνικών επιστημών και των επιστημών του ανθρώπου.

Κατά τον Krippendorff (οπ.αναφ. στο Robson, 2010:415) στην ανάλυση των δεδομένων δημιουργούνται κατηγορίες και κωδικοποιούνται αποσπάσματα των κειμένων σύμφωνα με τις δημιουργηθείσες κατηγορίες. Η διαδικασία αυτή προϋποθέτει καλή μελέτη του υλικού, διαίρεσή του σε αποσπάσματα και απόδοση κωδικών σ' αυτά αλλά και δημιουργία υπομνημάτων. Στη συνέχεια δημιουργούνται ευρύτερες κατηγορίες και εννοιολογικά δίκτυα. Είναι μία διαδικασία επιλεκτική και αφαιρετική. Στην ανάλυση μπορεί να συνδράμει η χρήση πινάκων, επεξεργαστή κειμένου ή εξειδικευμένου λογισμικού. Σύμφωνα με τον Τσιώλη (2015) οι βασικές λειτουργίες των προγραμμάτων αυτών αφορούν:

- α) στην οργάνωση, την ταξινόμηση και τη διαχείριση των δεδομένων,
- β) στην κωδικοποίηση, την κατηγοριοποίηση και τη διασύνδεση των κατηγοριών,
- γ) στην αναζήτηση και την ανάκτηση των δεδομένων,
- δ) στην οπτικοποίηση των ευρημάτων της ανάλυσης μέσω σχηματικών απεικονίσεων και
- ε) στη σύνταξη εκθέσεων σχετικά με τα αποτελέσματα της ανάλυσης

Τέλος, για την εξαγωγή των συμπερασμάτων παρατηρούνται πρότυπα και κανονικότητες, γίνονται συγκρίσεις, διαπιστώνονται σχέσεις, δομές, πιθανοί μηχανισμοί. (Robson, 2010).

5.2.4 Μεικτή έρευνα

Ένα μεγάλο μέρος των ερευνών που αφορούν την εκπαίδευση είναι μια σύνθεση ποσοτικών και ποιοτικών ερευνών (Καραγεώργος, 2002). Το είδος αυτό της έρευνας ονομάζεται μεικτή έρευνα. Οι ποιοτικές και οι ποσοτικές μέθοδοι έρευνας, τείνουν να αλληλοσυμπληρώνονται, αναδεικνύοντας και ενισχύοντας τα πλεονεκτήματά τους, αλλά και καλύπτοντας η μία τα μειονεκτήματα της άλλης, μέσα από την μεικτή μεθοδολογία έρευνας (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Ως μεικτή έρευνα ορίζεται η μεθοδολογία έρευνας η οποία χρησιμοποιεί τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές μεθόδους για τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων, τη σύνδεση των αποτελεσμάτων και την εξαγωγή συμπερασμάτων (Ισαρη & Πουρκός, 2015 · Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2016). Αυτή η μέθοδος επιτρέπει μια πιο ολιστική εξέταση ενός ερευνητικού προβλήματος, εφόσον κάνει χρήση όλων των τεχνικών συλλογής. Κατά συνέπεια, οι μικτές έρευνες επιτρέπουν τόσο τη γενίκευση αποτελεσμάτων στον ευρύτερο πληθυσμό (λόγω χρήσης ποσοτικών τεχνικών) όσο και την εις βάθος μελέτη του θέματος προς διερεύνηση (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2016).

Μια μορφή μεικτής έρευνας είναι και η συγκλίνουσα κατά την οποία ο ερευνητής δουλεύει ταυτόχρονα και στο ποσοτικό και στο ποιοτικό μέρος της έρευνας, δίνοντας ισάξια έμφαση και προτεραιότητα και στα δύο μέρη όπως φαίνεται στο παρακάτω σχήμα (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2016).

Σχήμα 4: Συγκλίνουσα μορφή μεικτής έρευνας (Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, 2016).

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

5.3 Σκοπός έρευνας

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης στο μάθημα της τοπικής ιστορίας και συγκεκριμένα γύρω από τα γεγονότα που αφορούν τη Μάχη της Κρήτης.

5.4 Στόχοι έρευνας

Στόχοι της έρευνας είναι να ελεγχθούν ποια κριτήρια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης πληροί το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό, η καλαισθησία του, ο βαθμός ευχρηστίας του και το κατά πόσο πληροί τα απαραίτητα κριτήρια διδακτικού περιεχομένου ώστε να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό διδακτικό υλικό στη μαθησιακή διαδικασία.

5.5 Ερευνητικά ερωτήματα

Συνακόλουθα προκύπτουν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1^ο ερευνητικό ερώτημα: Ποια κριτήρια της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης πληροί το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό;

2^ο ερευνητικό ερώτημα : Το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης είναι εύχρηστο και διαθέτει καλό αισθητικό αποτέλεσμα;

3^ο ερευνητικό ερώτημα: Το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης πληροί τα απαραίτητα κριτήρια διδακτικού περιεχομένου ώστε να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό διδακτικό υλικό στη μαθησιακή διαδικασία;

5.6 Μεθοδολογία έρευνας

Στα πλαίσια της εν λόγω διπλωματικής εργασίας εκπονήθηκε μεικτή έρευνα με στόχο την αποτίμηση του συμπληρωματικού Εξ Αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού για τη Μάχη της Κρήτης.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στον νομό Χανίων, με την εθελοντική συμμετοχή 20 εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που δήλωσαν ενδιαφέρον να χρησιμοποιήσουν και να αποτιμήσουν το εκπαιδευτικό υλικό. Η έρευνα άρχισε τον Μάιο του 2019, όπου δόθηκε το ΕΥ στους εκπαιδευτικούς και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2019 όπου συμπληρώθηκαν τα ερωτηματολόγια αποτίμησης του ΕΥ.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

5.6.1 Ερωτηματολόγιο

Για τις ανάγκες της έρευνας, δημιουργήθηκε ένα τελικό ερωτηματολόγιο αποτίμησης και καθολικής αξιολόγησης του ΕΥ σύμφωνα με τα ερευνητικά ερωτήματα όπως έχουν παρουσιαστεί στην ενότητα 5.5 της παρούσας εργασίας. Το εν λόγω ερωτηματολόγιο στάλθηκε με τη μορφή υπερσυνδέσμου στους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα μέσω της εφαρμογής του GoogleDrive. Η συγκεκριμένη εφαρμογή δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να επεξεργαστεί με ευκολία τα αποτελέσματα τα οποία προκύπτουν από την έρευνα και παράλληλα επιτρέπει τη δημιουργία ενός ελκυστικού και εύχρηστου ερωτηματολογίου για τους συμμετέχοντες σε αυτήν.

Το ερωτηματολόγιο, όπως παρουσιάζεται στο παράρτημα της διπλωματικής εργασίας απαρτιζόταν από ερωτήσεις κλειστού, αλλά και ανοικτού τύπου. Όσον αφορά τις ερωτήσεις κλειστού τύπου, αυτές δημιουργήθηκαν με βάση την πενταβάθμια κλίμακα Λίκερτ, (Τζάνη, 2005), με διαβάθμιση απαντήσεων, καθόλου, λίγο, αρκετά, πολύ, πάρα πολύ όπου το καθόλου αντιστοιχεί με 1 και το πάρα πολύ με 5. Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε τέσσερα μέρη και η δομή του έχει ως εξής:

Το πρώτο μέρος αποτελείται από έξι ερωτήσεις που στόχο έχουν να καταγράψουν τα ατομικά στοιχεία των συμμετεχόντων (φύλο, ηλικία, εργασιακή κατάσταση, έτη προϋπηρεσίας) αλλά και το βαθμό εξοικείωσης τους με τις ΤΠΕ. Το δεύτερο μέρος απαρτίζεται από δεκαέξι ερωτήσεις κλειστού τύπου και ελέγχει ποια κριτήρια Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης πληροί το ΕΥ το οποίο καλούνταν να αξιολογήσουν οι εκπαιδευτικοί. Το τρίτο μέρος αξιολογεί το αισθητικό αποτέλεσμα και το βαθμό ευχρηστίας του ΕΥ μέσα από επτά ερωτήσεις κλειστού τύπου αλλά και δύο ερωτήσεις ανοικτού τύπου που δίνουν την ευκαιρία στους συμμετέχοντες να εντοπίσουν τα τρία δυνατά σημεία του ΕΥ αλλά και να προτείνουν τυχόν αλλαγές που θα έκαναν σε αυτό. Το τέταρτο μέρος αξιολογεί τα κριτήρια διδακτικού περιεχομένου του ΕΥ με έντεκα ερωτήσεις κλειστού τύπου. Τέλος, δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να απαντήσουν πώς εκείνοι θα χρησιμοποιούσαν το ΕΥ στην εκπαιδευτική διαδικασία με μια ερώτηση ανοικτού τύπου.

5.6.2 Αξιοπιστία και εγκυρότητα ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε στην ερευνητική διαδικασία ήταν ανώνυμο ώστε να διασφαλισθεί η αξιοπιστία στις απαντήσεις που δόθηκαν από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς. Παράλληλα, κατά το σχεδιασμό του ερωτηματολογίου, έγινε προσπάθεια

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

αποφυγής σύνθετων ερωτήσεων καθώς και προσπάθεια αποφυγής ερωτήσεων που θα μπορούσαν να κατευθύνουν την απάντηση των συμμετεχόντων. Επιπρόσθετα, δόθηκε έμφαση από τον ερευνητή στο να συνταχθούν ερωτήσεις όπου το λεξιλόγιο και η συντακτική δομή να είναι ανάλογα με το αντιληπτικό και μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων, ενώ οι ανοικτές ερωτήσεις ήταν διατυπωμένες με συντομία (Παρασκευόπουλος, 1993, οπ. αναφ. στον Κωτσίδη, 2019).

5.6.3 Επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσα από τις ερωτήσεις κλειστού τύπου, αναλύθηκαν με τη χρήση του PASW (SPSS) 20.0 για Windows, προγράμματος επεξεργασίας δεδομένων ποσοτικής έρευνας. Από την άλλη τα δεδομένα των ερωτήσεων ανοικτού τύπου κωδικοποιήθηκαν με τη χρήση του Atlas 8, προγράμματος επεξεργασίας δεδομένων ποιοτικής έρευνας. Ως μονάδα ανάλυσης ορίστηκε η νοηματική περίοδος. Ως μονάδα μέτρησης λήφθηκε η αξία που παρουσιάζει η κάθε φράση ανάλυσης ως προς το σκοπό της έρευνας, ανεξάρτητα από την συχνότητα εμφάνισης κάθε στοιχείου, καθώς ακόμη και τα στοιχεία που εμφανίζονται σπανιότατα μπορεί να έχουν μεγάλη αξία.

Για να εξασφαλιστεί η εγκυρότητα και αποτελεσματικότητα του συστήματος κατηγοριοποίησης των αξόνων και των βασικών αντικειμένων τους, λήφθηκαν υπόψη οι αρχές: α) της αντικειμενικότητας, β) της εξαντλητικότητας: όλες οι ενότητες ανάλυσης μπορούν να υπαχθούν στις συγκεκριμένες κατηγορίες που καθορίστηκαν, γ) της καταλληλότητας: όλες οι κατηγορίες ταιριάζουν στο σκοπό της έρευνας και στο περιεχόμενο που αναλύεται και δ) του αμοιβαίου αποκλεισμού: μια ενότητα ανάλυσης δεν μπορεί να κατηγοριοποιηθεί ταυτόχρονα σε δύο κατηγορίες (Βάμβουκας, 1998 όπ. αναφ. στο Γκίτζα, 2011).

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών κατατάχθηκαν σε 3 άξονες (με κάθε άξονα να περιλαμβάνει ξεχωριστά αντικείμενα - υποάξονες). Τα βασικά αντικείμενα ανά άξονα σύμφωνα με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού «Η Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα» παρατίθενται στη συνέχεια:

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

1^{ος} άξονας: Κριτήρια ΕξΑΕ

- Καθοδήγηση
- Αλληλεπίδραση
- Κατανοητό - επεξηγηματικό
- Αξιολόγηση
- Εμπύχωση και ενθάρρυνση
- Ελεύθερη επιλογή τόπου, χρόνου, ρυθμού μελέτης

2^{ος} άξονας: Ευχρηστία και καλαισθησία ΕΥ

- Αισθητική περιβάλλοντος, αναγνωσιμότητα, ελκυστικότητα γραφικών
- Ευκολία στη χρήση
- Θετικά στοιχεία ΕΥ
- Αρνητικά στοιχεία ΕΥ

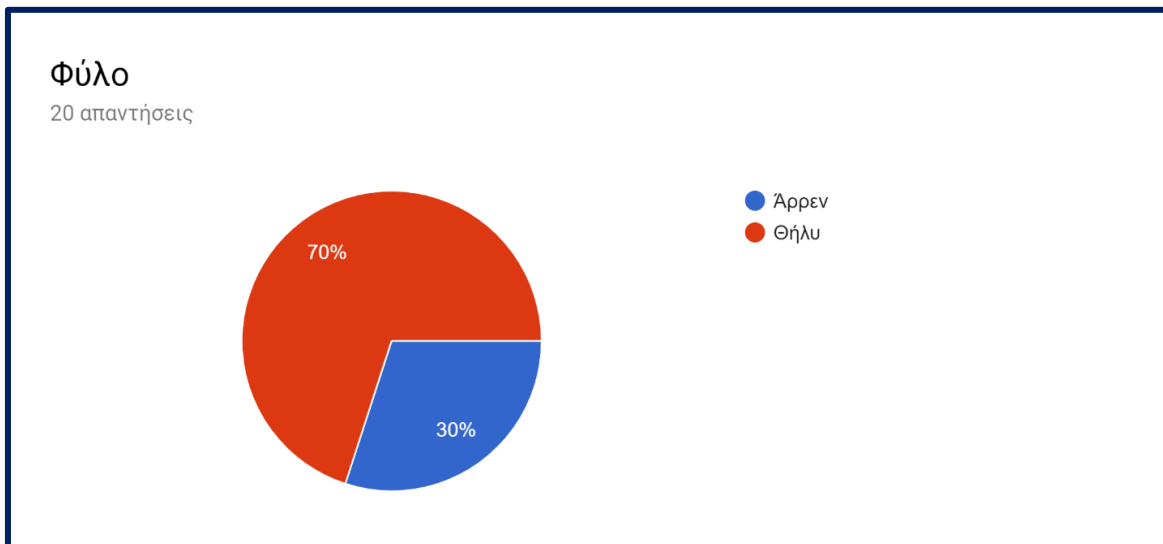
3^{ος} άξονας: Κριτήρια διδακτικού περιεχομένου

- Συμβατότητα περιεχομένου
- Επιστημονική τεκμηρίωση
- Ποσότητα περιεχομένου
- Ενημέρωση περιεχομένου

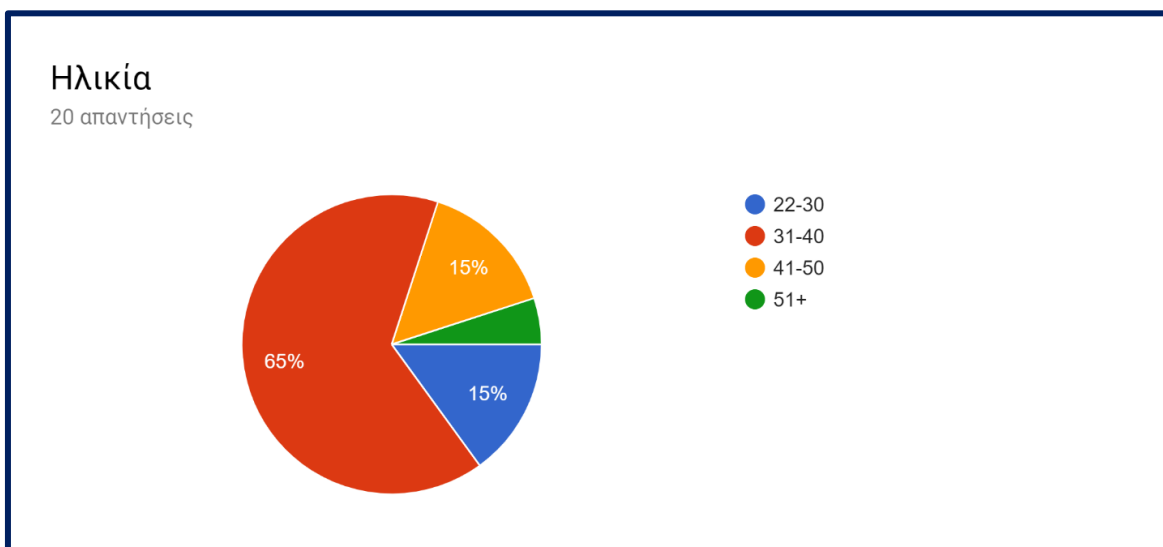
5.6.4 Το δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 20 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Από αυτούς οι 6 (30%) ήταν άντρες και οι 14 (70%) ήταν γυναίκες. Το 15% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 22-30, το 65% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 31-40, το 15% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 41-50 και μόλις το 5% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα 51+. Ως προς την εργασιακή κατάσταση το 15% είναι αναπληρωτές ενώ η συντριπτική πλειοψηφία (85%) είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί. Μόλις το 5% των συμμετεχόντων στην έρευνα έχει 0 - 5 χρόνια προϋπηρεσίας, το 10% έχει 6 - 10 χρόνια προϋπηρεσίας, το 60% έχει 11 - 15 χρόνια προϋπηρεσίας, το 15% έχει 16 - 20 χρόνια προϋπηρεσίας και το 10% έχει 21+ χρόνια

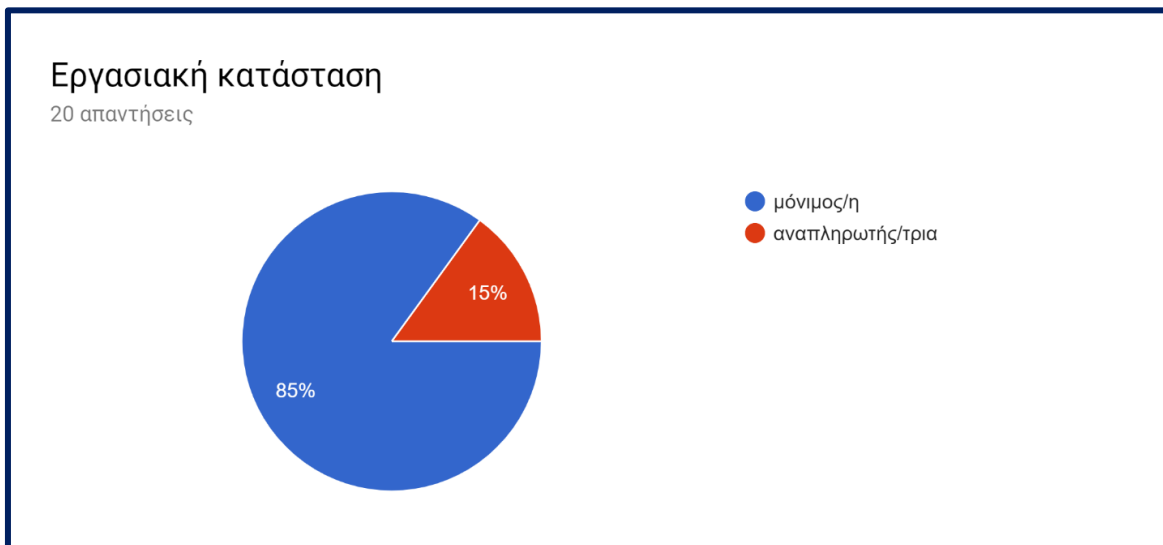
προϋπηρεσίας. Στη συνέχεια, μέσα από τα ακόλουθα διαγράμματα παρουσιάζονται αναλυτικότερα τα χαρακτηριστικά του δείγματος που συμμετείχε στην έρευνα:

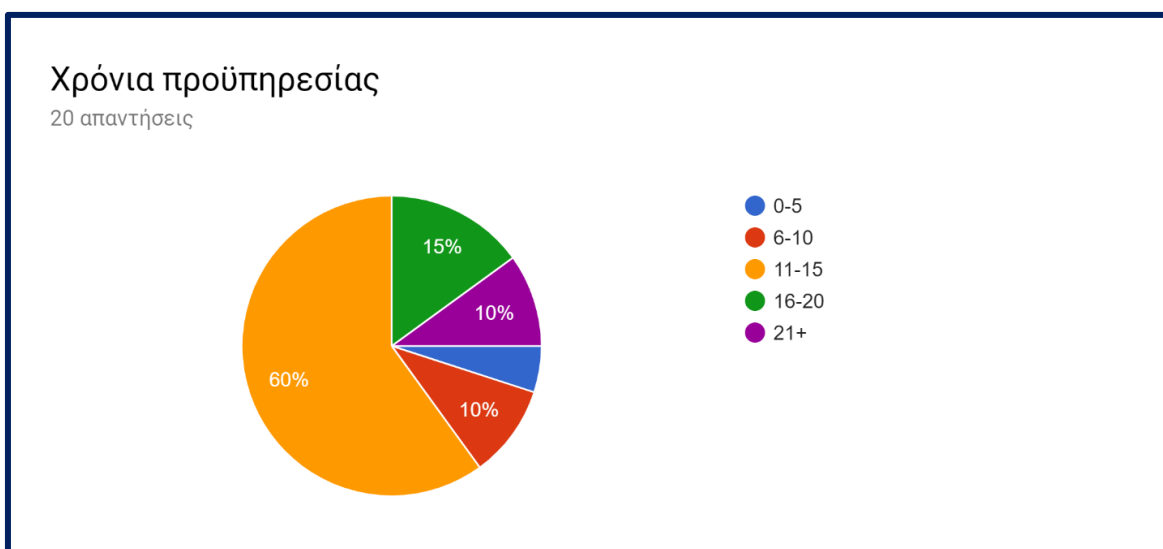
Διάγραμμα 1: Φύλο

Διάγραμμα 2: Ηλικία

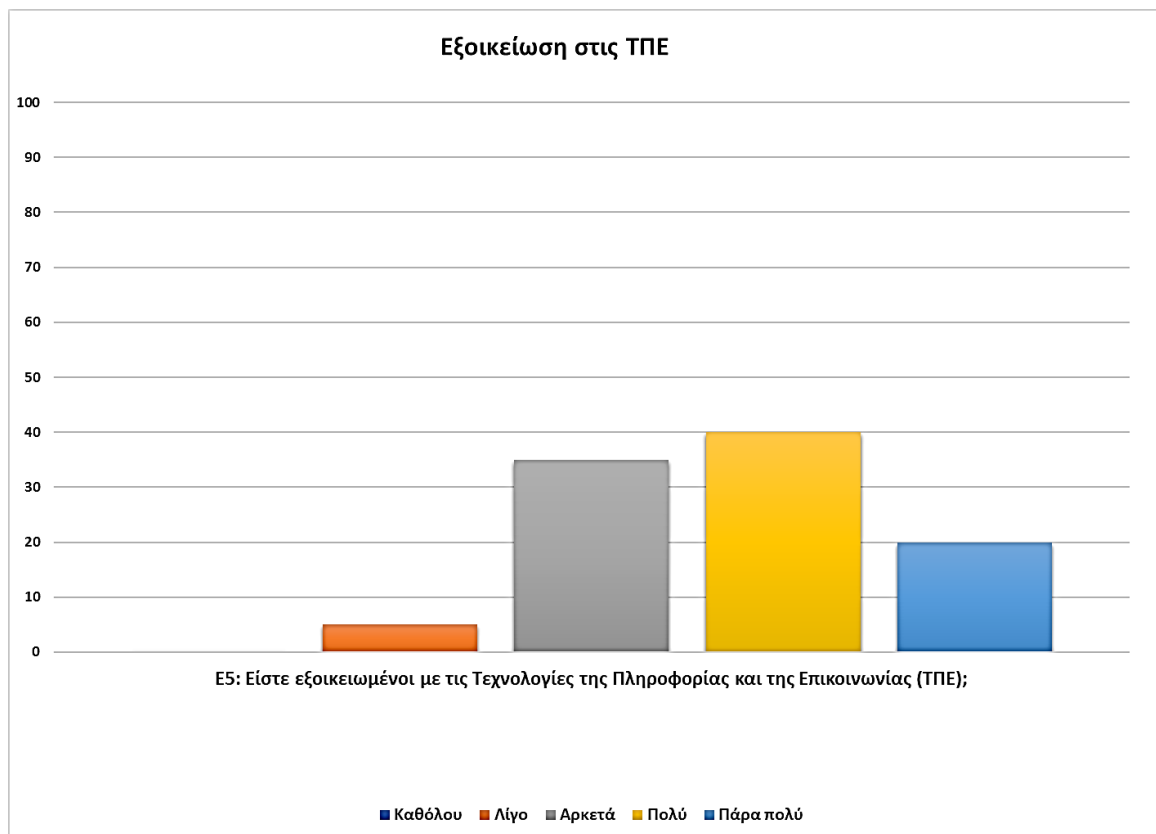
Διάγραμμα 3: Εργασιακή κατάσταση

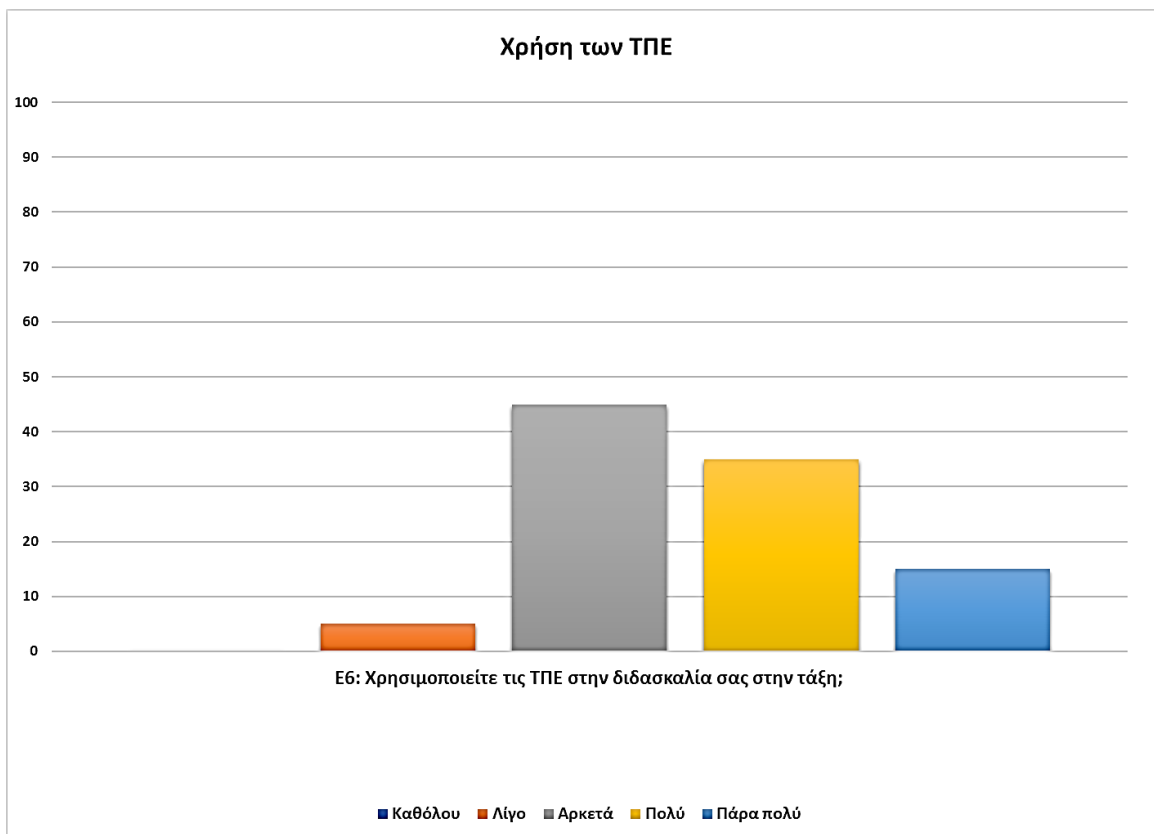
Διάγραμμα 4: Χρόνια προϋπηρεσίας

Όσον αφορά την εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ), το 2% δήλωσε ότι είναι εξοικειωμένο λίγο με τις ΤΠΕ, το 35% δήλωσε ότι είναι αρκετά εξοικειωμένο, το 40% δήλωσε ότι είναι πολύ εξοικειωμένο και το 20% δήλωσε ότι είναι πάρα πολύ εξοικειωμένο με τις ΤΠΕ. Στην ερώτηση αν χρησιμοποιούν τις ΤΠΕ στη διδασκαλία τους στην τάξη το 5% απάντησε λίγο, το 45%

απάντησε αρκετά, το 35% απάντησε πολύ και το 15% απάντησε πάρα πολύ. Στη συνέχεια ακολουθούν τα διαγράμματα των στοιχείων αυτών:

Διάγραμμα 5: Εξοικείωση με ΤΠΕ

Διάγραμμα 6: Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία

5.6.5 Περιορισμοί της έρευνας

Στους περιορισμούς της έρευνας μπορούμε να εντάξουμε το μικρό δείγμα (20 άτομα) που συμμετείχε στην παρούσα έρευνα. Αυτό έχει ως επακόλουθο να μην μπορούν να γίνουν γενικεύσεις στον ευρύτερο πληθυσμό των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

5.7 Αποτελέσματα- Ανάλυση δεδομένων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, όπως προέκυψαν από την ανάλυση των ερωτηματολογίων τελικής αξιολόγησης. Η παρουσίαση των ερωτήσεων έγινε με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα όπως αυτά διατυπώθηκαν παραπάνω. Για την εξαγωγή των στατιστικών αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε το λογισμικό στατιστικής επεξεργασίας SPSS for WINDOWS

Στους πίνακες και τα διαγράμματα που ακολουθούν περιλαμβάνονται τα στατιστικά δεδομένα που προέκυψαν, το ποσοστό και το πλήθος (N) των ατόμων που επέλεξαν κάθε απάντηση και γίνεται αναφορά στην απόλυτη συχνότητα (Freq.), τον μέσο όρο (Mean) και την τυπική απόκλιση (Std. D.).

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

5.7.1 Αποτελέσματα πρώτου ερευνητικού ερωτήματος

1ο ερευνητικό ερώτημα: Ποια κριτήρια της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης πληροί το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό;

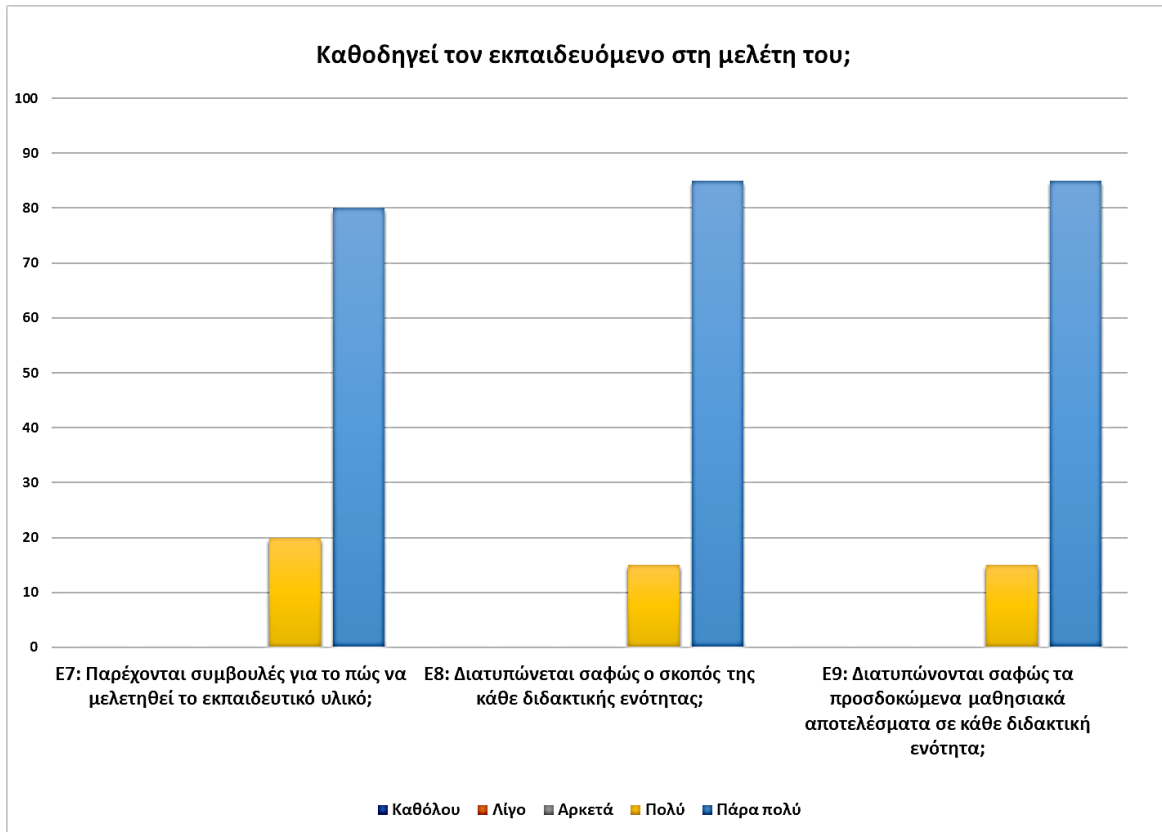
1^{ος} άξονας: Κριτήρια ΕξΑΕ

Καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του;

Οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να συμφωνούν ότι το σχεδιασμένο με την εξ αποστάσεως μεθοδολογία εκπαιδευτικό υλικό καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του αφού το 80% αυτών με Μ.Ο. 4,80 δηλώνει ότι παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το ΕΥ, το 85% με Μ.Ο. 4,85 δηλώνει ότι διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός κάθε διδακτική ενότητας και 85% και Μ.Ο. 4,85 ότι διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Παρακάτω ακολουθούν τα στατιστικά αυτά στοιχεία στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί.

	E7: Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό;	E8: Διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας;	E9: Διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα;
Valid N	20	20	20
Missing	0	0	0
Mean	4,80	4,85	4,85
Std. Deviation	,410	,366	,366

Πίνακας 1: Καθοδήγηση

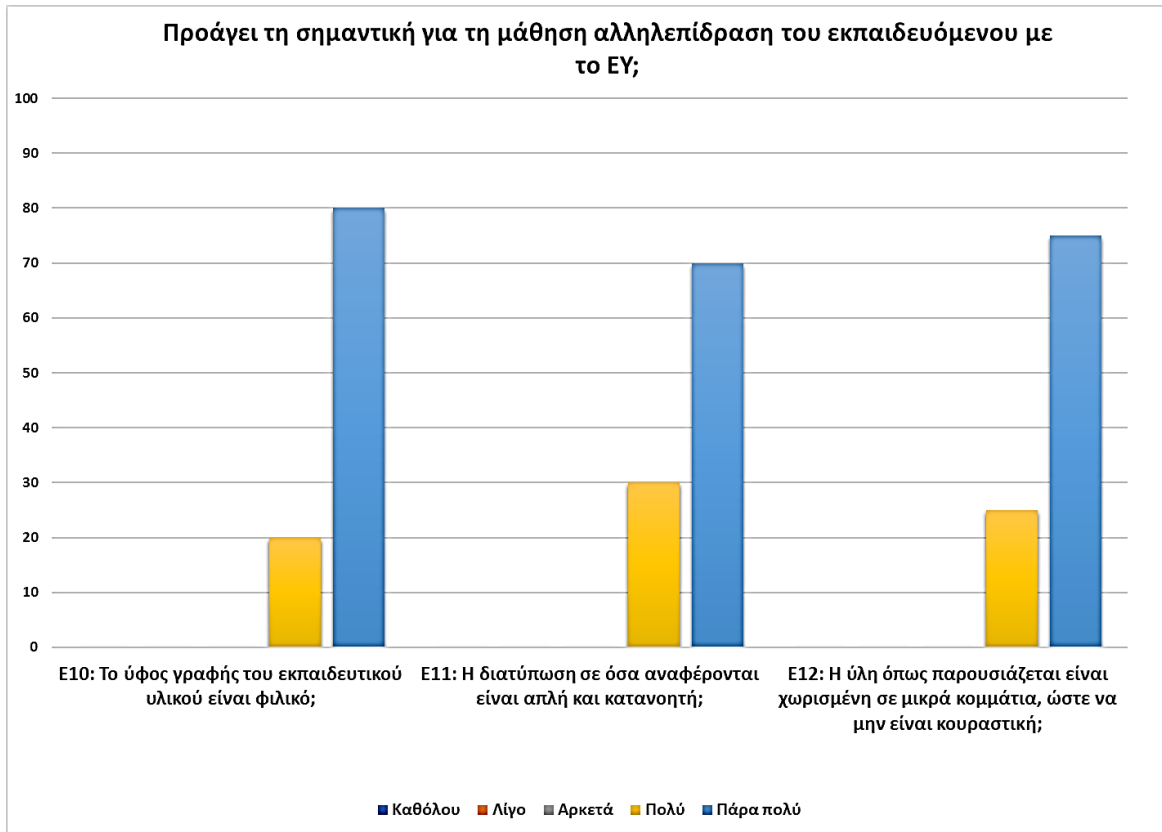
Διάγραμμα 7: Καθοδήγηση

Προάγει την αλληλεπίδραση;

Οι εκπαιδευτικοί όπως διαφαίνεται από τον πίνακα και το γράφημα που ακολουθεί φαίνεται να συμφωνούν ότι το ΕΥ προάγει την απαραίτητη για την ΕξΑΕ αλληλεπίδραση αφού δηλώνουν κατά 80% και Μ.Ο. 4,80 ότι το ύφος γραφής του ΕΥ είναι φιλικό, κατά 70% και Μ.Ο 4,70 ότι έχει απλή και κατανοητή διατύπωση και κατά 75% και Μ.Ο. 4,75 ότι η ύλη χωρίζεται σε μικρά κομμάτια ώστε να μην είναι κουραστική.

	E10: Το ύφος γραφής του εκπαιδευτικού υλικού είναι φιλικό;	E11: Η διατύπωση σε όσα αναφέρονται είναι απλή και κατανοητή;	E12: Η ύλη όπως παρουσιάζεται είναι χωρισμένη σε μικρά κομμάτια, ώστε να μην είναι κουραστική;
Valid N	20	20	20
Missing	0	0	0
Mean	4,80	4,70	4,75
Std. Deviation	,410	,470	,444

Πίνακας 2: Αλληλεπίδραση

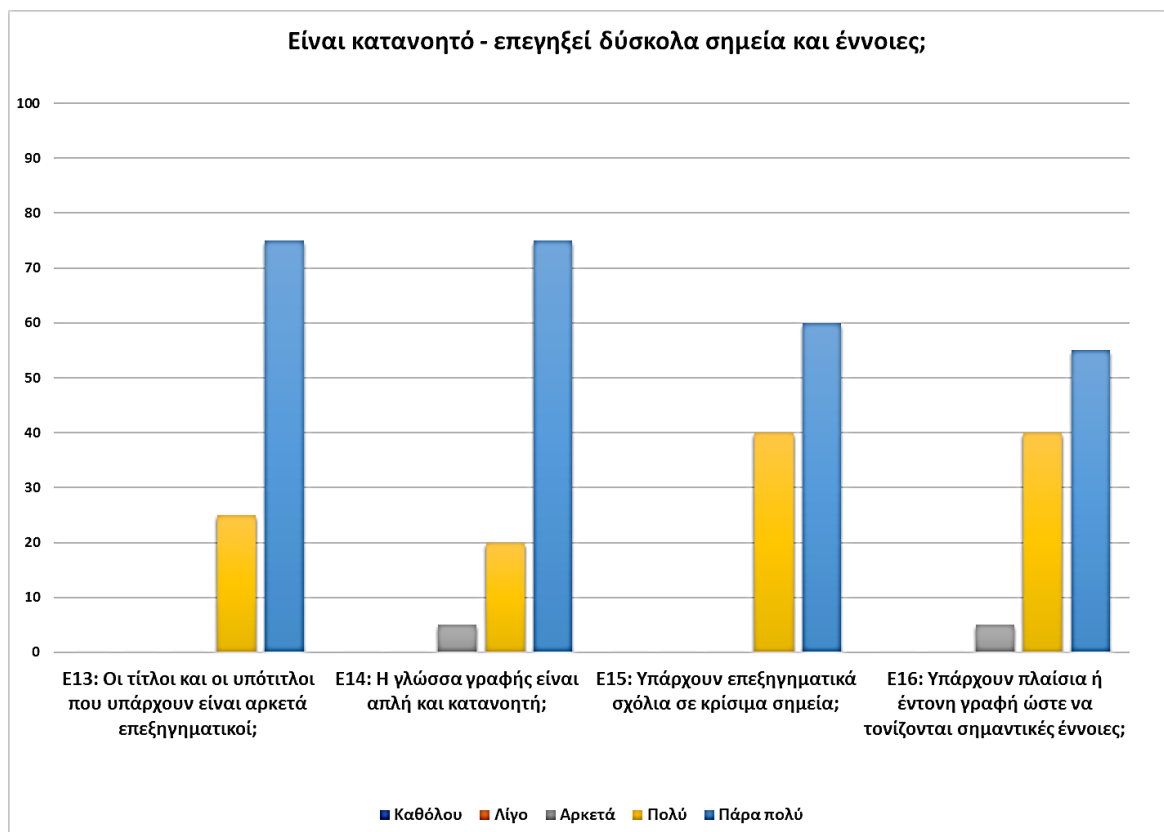
Διάγραμμα 8: Αλληλεπίδραση

Είναι κατανοητό - επεξηγεί δύσκολα σημεία και έννοιες;

Οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους φαίνεται να συμφωνούν ότι το εκπαιδευτικό υλικό είναι κατανοητό και επεξηγεί δύσκολα σημεία και έννοιες. Δηλώνουν κατά 75% και Μ.Ο. 4,75 ότι οι τίτλοι και οι υπότιτλοι που παρέχονται από το ΕΥ είναι επεξηγηματικοί και κατά 75% και Μ.Ο. 4,70 ότι η γλώσσα γραφής είναι απλή και κατανοητή. Το 60% (Μ.Ο.= 4,60) δηλώνει ότι υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια σε κρίσιμα σημεία και το 55% (Μ.Ο.= 4,50) ότι υπάρχουν έντονα πλαίσια ή έντονη γραφή ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες.

	E13: Οι τίτλοι και οι υπότιτλοι που υπάρχουν είναι επεξηγηματικοί;	E14: Η γλώσσα γραφής είναι απλή και κατανοητή;	E15: Υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια σε κρίσιμα σημεία;	E16: Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες;
Valid N	20	20	20	20
Missing	0	0	0	0
Mean	4,75	4,70	4,60	4,50
Std. Deviation	,444	,571	,503	,607

Πίνακας 3: Κατανοητό- επεξηγηματικό

Διάγραμμα 9: Κατανοητό - επεξηγηματικό

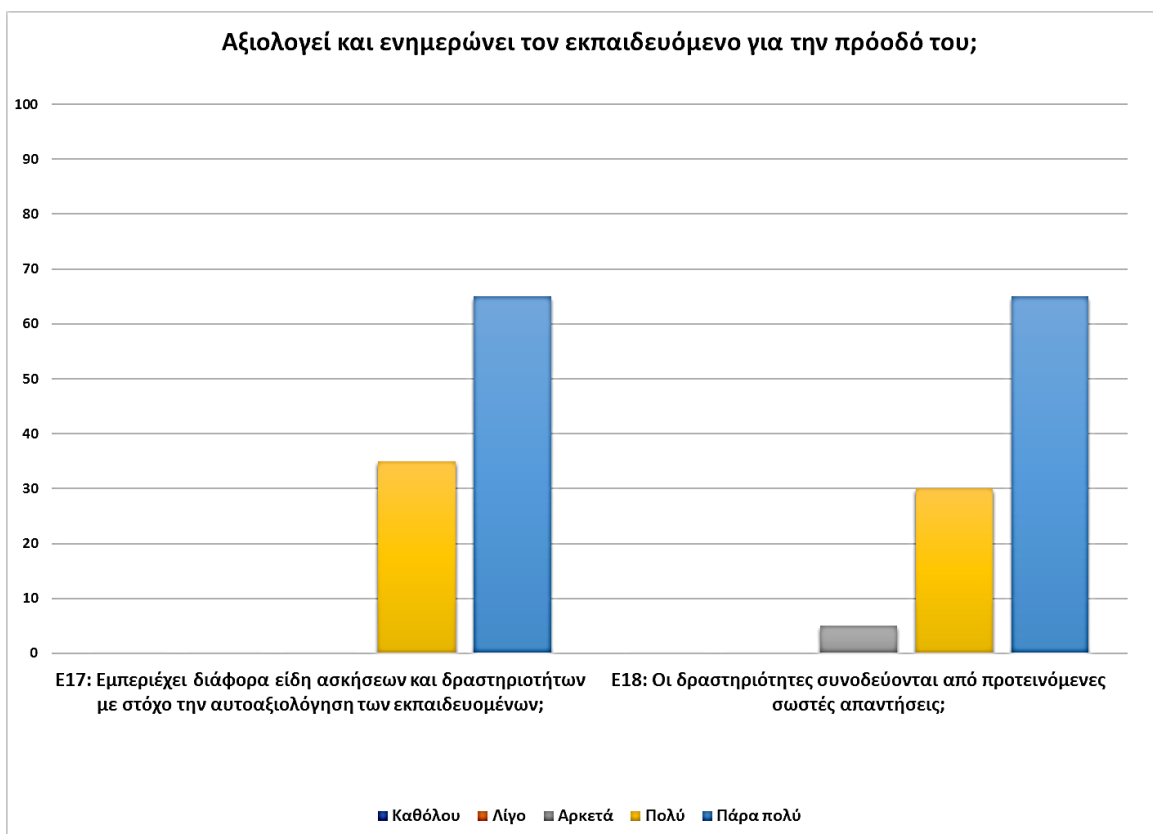
Αξιολογεί και ενημερώνει τον εκπαιδευόμενο για την πρόοδο του;

Από τον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να συμφωνούν ότι το ΕΥ αξιολογεί και ενημερώνει τον εκπαιδευόμενο για την πρόδό του.

Έτσι, λοιπόν, το 65% αυτών με Μ.Ο. 4,65 δηλώνει ότι το ΕΥ εμπεριέχει διάφορα είδη ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευομένων και το 65% (Μ.Ο.= 4,60) ότι οι δραστηριότητες συνοδεύονται από προτεινόμενες σωστές απαντήσεις.

	E17: Εμπεριέχει διάφορα είδη ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευομένων;	E18: Οι δραστηριότητες συνοδεύονται από προτεινόμενες σωστές απαντήσεις;
Valid N	20	20
Missing	0	0
Mean	4,65	4,60
Std. Deviation	,489	,598

Πίνακας 4: Αξιολόγηση

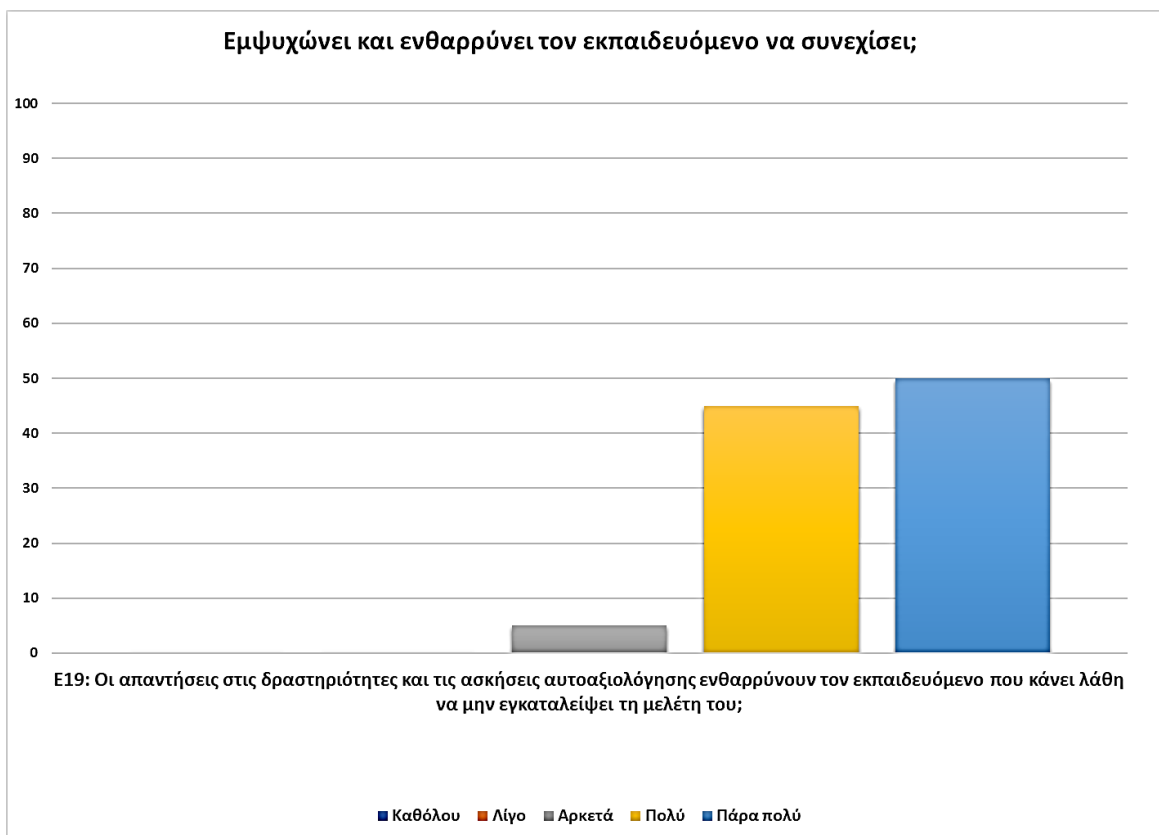
Διάγραμμα 10: Αξιολόγηση

Εμψυχώνει και ενθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο να συνεχίσει;

Οι εκπαιδευτικοί μάλλον είναι θετικοί ως προς το ότι το ΕΥ ενθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο που κάνει λάθη να συνεχίσει την μελέτη του και να μην την εγκαταλείψει με ποσοστό 45% αυτών να απαντά πολύ και 50% πάρα πολύ (Μ.Ο.= 4,45). Παρακάτω ακολουθούν ο πίνακας και το διάγραμμα με τα στατιστικά αυτά στοιχεία.

E19: Οι απαντήσεις στις δραστηριότητες και τις ασκήσεις αυτοαξιολόγησης ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο που κάνει λάθη να μην εγκαταλείψει τη μελέτη του;	
Valid N	20
Missing	0
Mean	4,45
Std. Deviation	,605

Πίνακας 5: Εμψύχωση και ενθάρρυνση

Διάγραμμα 11: Εμψύχωση και ενθάρρυνση

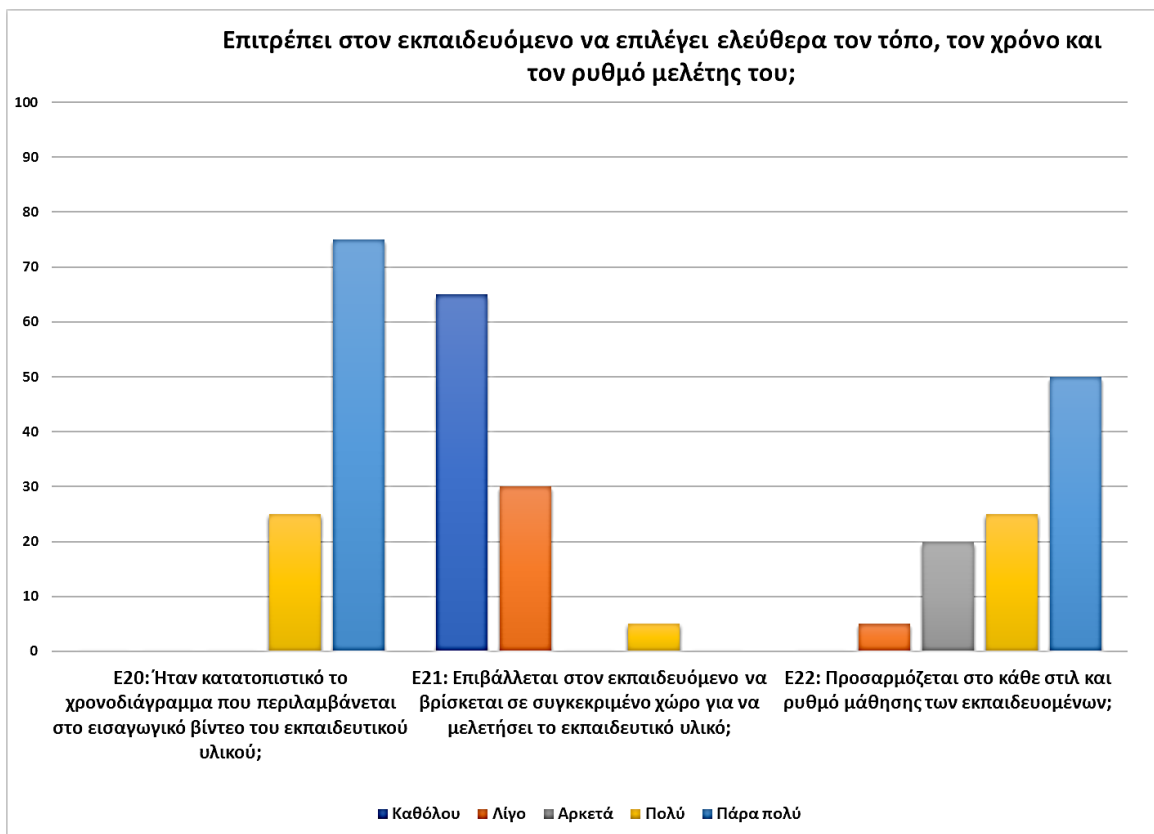
«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να επιλέγει ελεύθερα τον τόπο, τον χρόνο και τον ρυθμό μελέτης του;

Από τον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί φαίνεται ότι οι εκπαιδευτικοί μάλλον συμφωνούν ότι το ΕΥ επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να επιλέγει ελεύθερα τον τόπο, τον χρόνο και τον ρυθμό μελέτης του. Στην ερώτηση αν ήταν κατατοπιστικό το χρονοδιάγραμμα που περιλαμβάνεται στο εισαγωγικό βίντεο του ΕΥ το 75% των ερωτηθέντων (Μ.Ο.= 4,75) απάντησε πάρα πολύ. Στην ερώτηση αν επιβάλλεται στον εκπαιδευόμενο να βρίσκεται σε συγκεκριμένο χώρο για να μελετήσει το ΕΥ το 65% απάντησε καθόλου (Μ.Ο.= 1,45) και στην ερώτηση αν το ΕΥ προσαρμόζεται στο κάθε στυλ και ρυθμό μάθησης των εκπαιδευομένων, οι εκπαιδευτικοί με Μ.Ο 4,20 είναι μάλλον θετικοί.

	E20: Ήταν κατατοπιστικό το χρονοδιάγραμμα που περιλαμβάνεται στο εισαγωγικό βίντεο του εκπαιδευτικού υλικού;	E21: Επιβάλλεται στον εκπαιδευόμενο να βρίσκεται σε συγκεκριμένο χώρο για να μελετήσει το εκπαιδευτικό υλικό;	E22: Προσαρμόζεται στο κάθε στυλ και ρυθμό μάθησης των εκπαιδευομένων;
Valid N	20	20	20
Missing	0	0	0
Mean	4,75	1,45	4,20
Std. Deviation	,444	,759	,951

Πίνακας 6: Ελεύθερη επιλογή τόπου, χρόνου, ρυθμού μελέτης

Διάγραμμα 12: Ελεύθερη επιλογή τόπου, χρόνου, ρυθμού μελέτης

5.7.2 Αποτελέσματα δεύτερου ερευνητικού ερωτήματος

2^ο ερευνητικό ερώτημα: Το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης είναι εύχρηστο και διαθέτει καλό αισθητικό αποτέλεσμα;

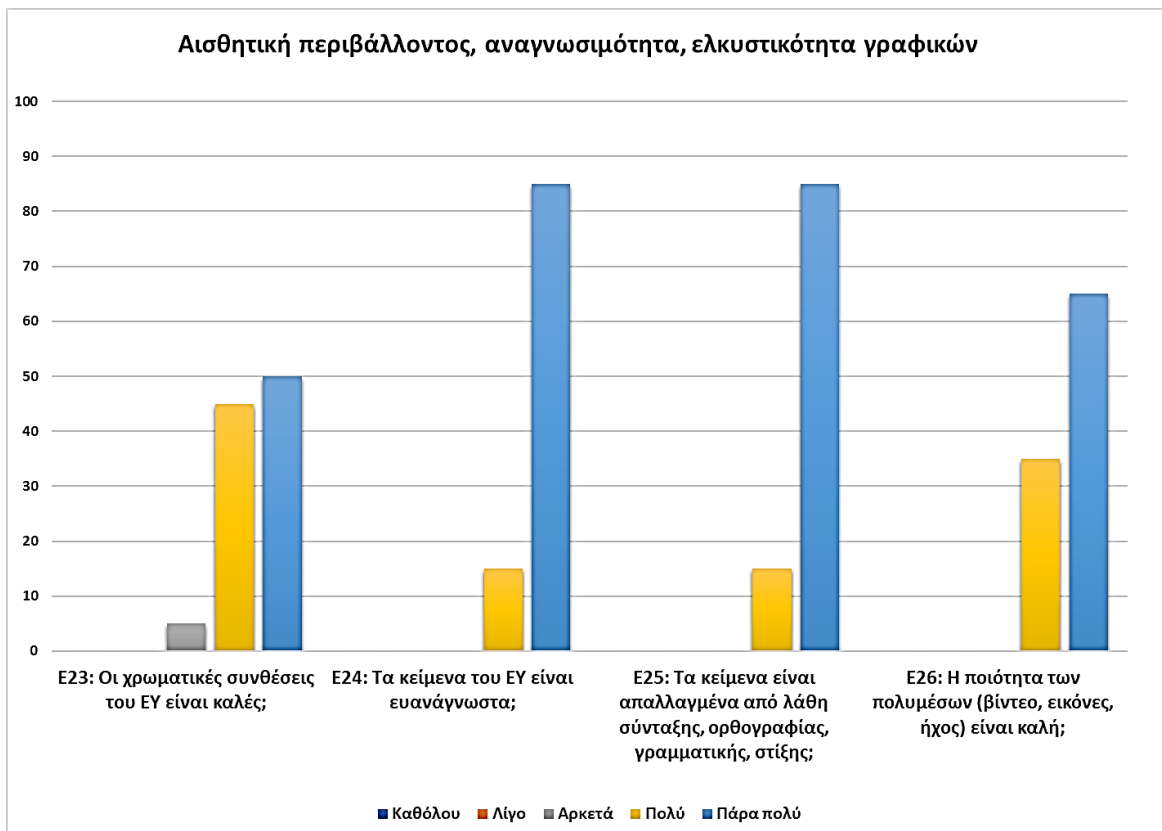
Αισθητική περιβάλλοντος, αναγνωσιμότητα, ελκυστικότητα γραφικών

Ως προς την αισθητική περιβάλλοντος, την αναγνωσιμότητα και την ελκυστικότητα των γραφικών οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να αξιολογούν θετικά τα στοιχεία αυτά του ΕΥ. Έτσι, λοιπόν, με Μ.Ο. 4,45 (45% απάντησαν πολύ και 50% πάρα πολύ) κρίνουν θετικά τις χρωματικές συνθέσεις του ΕΥ. Στην ερώτηση αν τα κείμενα του ΕΥ είναι ευανάγνωστα φαίνεται να απαντούν θετικά με Μ.Ο. 4,85 και 85% των ερωτηθέντων να απαντά πάρα πολύ. Οι εκπαιδευτικοί ακόμα φαίνεται να πιστεύουν ότι τα κείμενα είναι απαλλαγμένα από λάθη σύνταξης, ορθογραφίας, γραμματικής και στίξης αφού το 85% απαντά στην ερώτηση

πάρα πολύ με Μ.Ο. 4,85. Επιπρόσθετα όσον αφορά την ποιότητα των πολυμέσων φαίνεται να είναι θετικοί ως προς το ότι είναι καλή με Μ.Ο. των απαντήσεων 4,65.

	E23: Οι χρωματικές συνθέσεις του ΕΥ είναι καλές;	E24: Τα κείμενα του ΕΥ είναι ευανάγνωστα;	E25: Τα κείμενα είναι απαλλαγμένα από λάθη σύνταξης, ορθογραφίας, γραμματικής, στίξης;	E26: Η ποιότητα των πολυμέσων (βίντεο, εικόνες, ήχος) είναι καλή;
Valid N	20	20	20	20
Missing	0	0	0	0
Mean	4,45	4,85	4,85	4,65
Std. Deviation	,605	,366	,366	,489

Πίνακας 7: Αισθητική περιβάλλοντος, αναγνωσιμότητα, ελκυστικότητα γραφικών

Διάγραμμα 13: Αισθητική περιβάλλοντος, αναγνωσιμότητα, ελκυστικότητα γραφικών

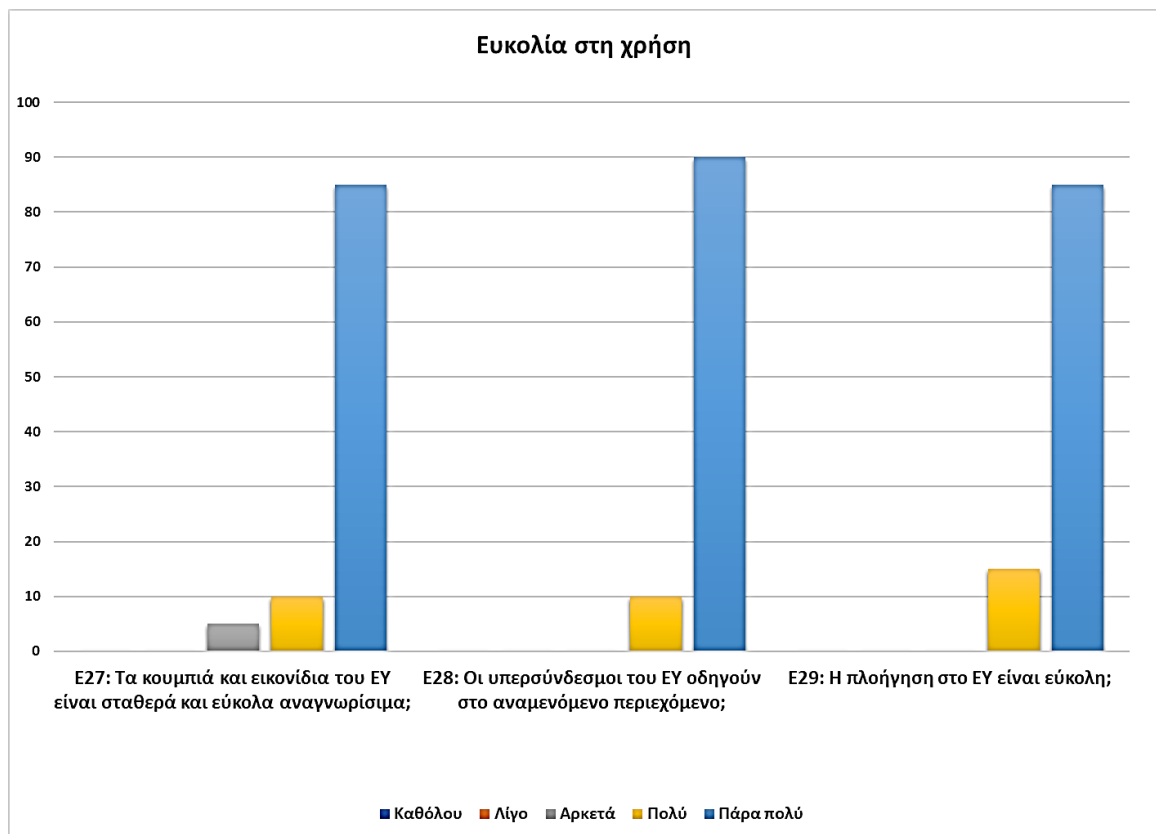
«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Ευκολία στη χρήση

Ως προς την ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να απαντούν με θετικό πρόσημο στις σχετικές ερωτήσεις. Έτσι, λοιπόν, στην ερώτηση αν τα κουμπιά και τα εικονίδια του ΕΥ είναι σταθερά και εύκολα αναγνωρίσιμα απαντούν θετικά αφού το 85% αυτών απαντούν πάρα πολύ με Μ.Ο. 4, 80. Στην ερώτηση αν οι υπερσύνδεσμοι οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο το 90% των ερωτηθέντων απαντά πάρα πολύ (Μ.Ο. 4,90) και τέλος στην ερώτηση αν η πλοήγηση στο ΕΥ είναι εύκολη το 85% απαντά πάρα πολύ (Μ.Ο. 4,85). Παρακάτω ακολουθούν τα προαναφερθέντα στατιστικά στοιχεία στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί.

	E27: Τα κουμπιά και εικονίδια του ΕΥ είναι σταθερά και εύκολα αναγνωρίσιμα;	E28: Οι υπερσύνδεσμοι του ΕΥ οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο;	E29: Η πλοήγηση στο ΕΥ είναι εύκολη;
Valid N	20	20	20
Missing	0	0	0
Mean	4,80	4,90	4,85
Std. Deviation	,523	,308	,366

Πίνακας 8: Ευκολία στη χρήση

Διάγραμμα 14: Ευκολία στη χρήση

ΘΕΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΥ

Στο σημείο αυτό θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα των δύο ερωτήσεων ανοιχτού περιεχομένου όπου επεξεργάστηκαν με το πρόγραμμα ποιοτικής ανάλυσης δεδομένων atlas 8 και με τη μεθοδολογία της ανάλυσης περιεχομένου όπως περιεγράφηκε στην ενότητα μεθοδολογία της έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Στην ερώτηση ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού οι απαντήσεις των ερωτηθέντων χωρίστηκαν στις εξής κατηγορίες:

ΔΟΜΗ (DOMI)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (DRASTIRIOTITES)

ΕΥΧΡΗΣΤΙΑ (EYXRISTIA)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (PERIEXOMENO)

ΠΗΓΕΣ (PIGES)

ΦΙΛΙΚΟ ΥΦΟΣ (FILIKO_YFOS)

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

ΓΛΩΣΣΑ (GLOSSA)

ΑΛΛΟ (ALLO)

ΔΟΜΗ (DOMI)

Αναλυτικά παρατηρείται ότι αρκετοί εκπαιδευτικοί αναφέρουν ως ένα θετικό στοιχείο του ΕΥ τη σωστή δόμησή του αλλά και το γεγονός ότι έχει ύλη χωρισμένη σε μικρά κομμάτια και μικρές παραγράφους. Παρακάτω αναφέρονται αυτούσιες οι απόψεις τους:

E4 Ύλη χωρισμένη σε μικρά κομμάτια

E8 Σωστή δομή

E12 Οι μικρές παράγραφοι

E14 Ελκυστικό όσο αφορά τη δομή και την παρουσίαση του υλικού

E15 Η δομή του ΕΥ

E16 Ο τρόπος που το ΕΥ έχει δομηθεί

E17 Η δομή του.

E18 Ο τρόπος που έχει δομηθεί το περιεχόμενο

E19 Δομή

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (DRASTIRIOTITES)

Δύο από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς επεσήμαναν τη σημασία των δραστηριοτήτων στα πλεονεκτήματα του εκπαιδευτικού υλικού. Αυτούσια αναφέρονται οι απόψεις τους παρακάτω:

E2 (Ένα από τα δυνατά σημεία του ΕΥ είναι) και οι δραστηριότητες.

E9 Επίσης, οι ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης είναι αρκετές ούτως ώστε να εμπεδωθεί το διδακτικό αντικείμενο.

ΕΥΧΡΗΣΤΙΑ (EYXRISTIA)

Αρκετοί από τους εκπαιδευτικούς επεσήμαναν ως πλεονέκτημα του εκπαιδευτικού υλικού το γεγονός ότι ήταν εύκολο στη χρήση του. Παρακάτω αναφέρονται αυτούσιες οι απόψεις τους:

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

E1 Η χρηστικότητα

E3 (Είναι) εύχρηστο

E13 Η εύκολη πλοήγηση

E14 (Ενα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι ότι είναι) εύχρηστο

E16 (Ενα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι) η ευχρηστία του

E17 (Ενα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι) η ευχρηστία (του)

E20 (Είναι) εύχρηστο

ΦΙΛΙΚΟ ΥΦΟΣ (FILIKO_YFOS)

Σε τρεις περιπτώσεις έγινε αναφορά στο φιλικό ύφος που διακατείχε το εκπαιδευτικό υλικό ως ένα από τα πλεονεκτήματα αυτού. Παρακάτω παρατίθενται αυτούσιες οι δηλώσεις των εκπαιδευτικών:

E8 (Έχει) ευχάριστο εργασιακό περιβάλλον.

E9 Το ΕΥ είναι αρκετά φιλικό προς τον χρήστη.

E13 (Το ΕΥ έχει) φιλικό ύφος.

E20 (Το ΕΥ είναι) ευχάριστο.

ΠΗΓΕΣ (PIGES)

Σε αρκετές περιπτώσεις γίνεται αναφορά από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς στις πηγές του ΕΥ (μαρτυρίες, βίντεο, πίνακες ζωγραφικής, τραγούδια κ.α.) ως ένας παράγοντας που αποτελεί θετικό στοιχείο για αυτούς. Χαρακτηριστικά παρουσιάζονται παρακάτω αυτούσιες οι απόψεις τους:

E2 Τα βίντεο και οι εικόνες

E4 Οι εικόνες και τα βίντεο

E5 Το εποπτικό υλικό

E6 Μαρτυρίες, βίντεο ντοκουμέντα, φωτογραφίες

E7 (Ενα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι τα) ενδιαφέροντα βίντεο.

E10 Οι μαρτυρίες των ανθρώπων που βίωσαν τα γεγονότα.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

E10 Η παρουσίαση της ιστορίας και του αντίκτυπού της στους Κρητικούς μέσα από διάφορα είδη πηγών, όπως φωτογραφίες, μαντινάδες και πίνακες ζωγραφικής.

E11 Η ποικιλία του εκπαιδευτικού υλικού (φωτογραφίες, βίντεο, μαρτυρίες)

E12 Τα βίντεο, οι εικόνες

E18 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι) και το οπτικοακουστικό υλικό που εμπεριέχει.

E19 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι τα) βίντεο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (PERIEXOMENO)

Αρκετοί εκπαιδευτικοί αναφέρουν ως ένα από τα δυνατά στοιχεία του ΕΥ το περιεχόμενο του και το θέμα που αυτό πραγματεύεται (Μάχη της Κρήτης). Αυτούσιες παρατίθενται παρακάτω οι απόψεις τους:

E1 Το θέμα που πραγματεύεται.

E7 Κατανοητές και ουσιαστικές πληροφορίες.

E7 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι η) πολυδιάστατη προσέγγιση του θέματος

E9 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι) και οι γνώσεις που παρέχονται είναι απλές και κατανοητές.

E11 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι ότι έχει) και ολοκληρωμένη προσέγγιση του θέματος.

E14 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι ότι έχει) πολύ ενδιαφέρον περιεχόμενο.

E15 Το περιεχόμενο.

E16 Το περιεχόμενο που πραγματεύεται.

E17 Το περιεχόμενο.

E18 Το θέμα που πραγματεύεται.

E19 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι) το θέμα (του).

E20 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι ότι είναι) περιεκτικό.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

ΓΛΩΣΣΑ (GLOSSA)

Τέσσερις εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν στην απλή και κατανοητή γλώσσα με την οποία παρουσιάζονται τα ιστορικά γεγονότα του εκπαιδευτικού υλικού. Αυτούσιες παρατίθενται παρακάτω οι δηλώσεις τους:

E3 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι ότι είναι) κατανοητό.

E10 Η απλή, άμεση και κατανοητή γραφή και παρουσίαση των γεγονότων.

E11 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι) ο κατανοητός λόγος.

E13 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι η) απλή και κατανοητή γλώσσα.

ΑΛΛΟ (ALLO)

Στην κατηγορία αυτή τοποθετούνται όλες εκείνες οι απόψεις που αναφέρθηκαν μονάχα μια φορά και δεν μπορούν να ενταχθούν σε κάποια κατηγορία. Σε αυτήν την κατηγορία, λοιπόν, αναφέρθηκε η δυνατότητα της ΕξΑΕ που παρέχεται από το ΕΥ, η ελκυστικότητα του, η διαδραστικότητά του, η δυνατότητα που παρέχεται για περαιτέρω μελέτη αλλά και η αντιστοιχία ανάμεσα στο διδακτικό αντικείμενο και στους διδακτικούς στόχους του ΕΥ. Παρακάτω παρατίθενται αυτούσιες οι απόψεις αυτές:

E1 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι) και η δυνατότητα της ΕξΑΕ.

E15 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι) και η ελκυστικότητά του.

E3 (Ένα δυνατό σημείο του ΕΥ είναι ότι είναι) διαδραστικό.

E4 Η επιλογή για περαιτέρω μελέτη μέσα από τους υπερσυνδέσμους.

E8 Αντιστοιχία ανάμεσα στο παρεχόμενο διδακτικό αντικείμενο και στους στόχους διδασκαλίας.

Η δεύτερη ερώτηση ανοιχτού τύπου ήταν η ερώτηση γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό. Οι απαντήσεις και σε αυτήν την περίπτωση επεξεργάστηκαν με το πρόγραμμα ποιοτικής ανάλυσης atlas 8 όπως αναλυτικά περιεγράφηκε στην ενότητα 5.6 Μεθοδολογία της έρευνας της παρούσας εργασίας. Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων κωδικοποιήθηκαν στις εξής κατηγορίες:

ΓΛΩΣΣΑ (GLOSSA),

ΓΡΑΦΙΚΑ (GRAFIKA),

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (DRASTIRIOTITES),

KAMIA AΛΛΑΓΗ (KAMIA_ALLAGI),

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΦΟΡΤΙΣΜΕΝΟ (SYNAISTHIMATIKA_FORTISMENO),

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ (TEXNIKES_DYSKOLIES) ,

ΠΟΛΥΜΕΣΑ (POLYMESA),

ΜΕΓΕΘΟΣ (MEGETHOS),

ΑΛΛΟ (ALLO)

ΓΛΩΣΣΑ (GLOSSA)

Κάποιος από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς πρότεινε την απλούστευση των κειμένων ίσως για την καλύτερη κατανόηση του εκπαιδευτικού υλικού από τους μαθητές. Παρακάτω βρίσκεται αυτούσια η άποψή του:

E1 Απλούστευση κειμένων σε διάφορα σημεία.

ΓΡΑΦΙΚΑ (GRAFIKA)

Δύο εκπαιδευτικοί έκαναν λόγο για ανάγκη βελτίωσης του γραφικού περιβάλλοντος του εκπαιδευτικού υλικού αναφέροντας συγκεκριμένα τα χρώματα και τη μορφή των υπερσυνδέσμων. Αυτούσιες οι απόψεις τους παρατίθενται παρακάτω:

E9 Το ΕΥ θα μπορούσε να είναι ακόμα πιο φιλικό, με εντονότερα χρώματα και με ωραιότερα σχέδια στους συνδέσμους (links).

E13 (Θα ήθελα να το ΕΥ να είχε) καλύτερο γραφικό περιβάλλον.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (DRASTIRIOTITES)

Τέσσερις εκπαιδευτικοί επεσήμαναν την ανάγκη βελτίωσης των υπαρχόντων δραστηριοτήτων που υπάρχουν μέσα στο ΕΥ. Ανέφεραν την ανάγκη να γίνουν οι δραστηριότητες πιο παιγνιώδεις, να αυξηθούν σε αριθμό και συχνότητα για να γίνει καλύτερη εμπέδωση των ιστορικών γεγονότων και να έχουν μεγαλύτερη ποικιλία. Αυτούσιες οι απόψεις τους παρατίθενται παρακάτω:

E3 Περισσότερες δραστηριότητες.

E7 Μεγαλύτερη ποικιλία στις εμπεδωτικές δραστηριότητες ώστε να μην είναι κουραστικές

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

E9 Οι ερωτήσεις λίγο πιο συχνές, προκειμένου να γίνεται εμπέδωση περισσότερων λεπτομερειών των ιστορικών γεγονότων.

E11 Θα μπορούσε να έχει και κάποιες λίγο πιο παιγνιώδεις δραστηριότητες.

KAMIA AΛΛΑΓΗ (KAMIA_ALLAGI)

Αρκετοί εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι δεν θα προχωρούσαν σε κάποια αλλαγή στο εκπαιδευτικό υλικό και ότι το βρήκαν αξιόλογο. Παρακάτω παρατίθενται αυτούσιες οι δηλώσεις αυτές:

E2 Ήταν μια αξιόλογη προσπάθεια και δεν θα άλλαζα κάτι.

E4 Δεν χρειάζεται κάποια βελτίωση

E10 Δεν διέκρινα κάτι το οποίο θα άλλαζα.

E12 Δεν έχω κάτι να προτείνω. Μου άρεσε πολύ!

E14 Δεν έχω κάποιο σχόλιο.

E15 Δεν έχω να προτείνω κάποια αλλαγή.

E17 Δεν έχω να προτείνω καμία αλλαγή.

E18 Καμία αλλαγή.

E20 Καμία αλλαγή.

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΦΟΡΤΙΣΜΕΝΟ (SYNAISTHIMATIKA_FORTISMENO)

Σε κάποιες περιπτώσεις έγινε αναφορά από τους εκπαιδευτικούς η ανάγκη για συναισθηματική αποφόρτιση του εκπαιδευτικού υλικού και η ανάγκη για απόκρυψη κάποιων σοκαριστικών λεπτομερειών εφόσον απευθύνεται σε μαθητές. Αυτούσιες οι δηλώσεις τους εμφανίζονται παρακάτω:

E7 (Θα ήθελα) παρουσίαση των γεγονότων χωρίς τόσο μεγάλη συναισθηματική φόρτιση.

E7 (Θα ήθελα) αφαίρεση των πολύ σοκαριστικών λεπτομερειών εφόσον προορίζεται για χρήση στην τάξη.

E16 Σε κάποια σημεία θα προτιμούσα να μην είναι τόσο συναισθηματικά φορτισμένο.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ (TEXNIKES_DYSKOLIES)

Ένας εκπαιδευτικός έκανε λόγο για ύπαρξη τεχνικών δυσκολιών στην καταγραφή των ερωτήσεων ανοιχτού τύπου (προφανώς αναφερόμενος/η στο πρόγραμμα padlet που είχε ενσωματωθεί στο εκπαιδευτικό υλικό για την καταγραφή αυτών των ερωτήσεων). Η άποψη του παρουσιάζεται αυτούσια εδώ:

E8 Αντιμετώπισα δυσκολία στην καταγραφή απαντήσεων στις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου.

ΠΟΛΥΜΕΣΑ (POLYMESA)

Σε δύο περιπτώσεις έγινε αναφορά στα πολυμέσα που πλαισίωσαν το εκπαιδευτικό υλικό. Ένας εκπαιδευτικός προτείνει να τοποθετηθούν υπότιτλοι στα υπάρχοντα βίντεο (μάλλον εννοώντας για μετάφραση της Κρητικής διαλέκτου αφού στα ξενόγλωσσα βίντεο υπήρχαν υπότιτλοι) και κάποιος άλλος προτείνει την ενσωμάτωση περισσότερων πολυμεσικών εφαρμογών. Οι απόψεις τους παρουσιάζονται αυτούσιες παρακάτω:

E1 (Θα ήθελα να υπήρχαν) υπότιτλοι σε κάποια βίντεο.

E13 (Θα ήθελα να γινόταν) ενσωμάτωση περισσότερων πολυμεσικών εφαρμογών.

ΜΕΓΕΘΟΣ (MEGETHOS)

Ένας εκπαιδευτικός κάνει λόγο για ανάγκη να γίνουν οι υποενότητες μικρότερες σε μέγεθος. Η άποψη του βρίσκεται αυτούσια εδώ:

E9 Οι υποενότητες θα μπορούσαν να είναι λίγο μικρότερες.

ΑΛΛΟ (ALLO)

Στην κατηγορία αυτή τοποθετήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών που δεν εντάσσονταν σε κάποια από τις προηγούμενες κατηγορίες και που όμως δεν γίνεται να παραλειφθούν από την ερευνητική διαδικασία. Έτσι, λοιπόν, κάποιος εκπαιδευτικός ζήτησε το ΕΥ να περιείχε συνεντεύξεις από ντόπιους, κάποιος άλλος να δινόταν μεγαλύτερη βαρύτητα στα γεγονότα του πολέμου της Αφρικής και τέλος κάποιος ζήτησε να γινόταν προσδιορισμός του ΕΥ βάσει της ηλικιακής ομάδας που απευθύνεται. Οι απόψεις αυτές παρατίθενται αυτούσιες παρακάτω:

E5 Συνεντεύξεις από ντόπιους.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

E6 Επεξήγηση του πολέμου στην Αφρική και τη σημασία της στο ΄B παγκόσμιο πόλεμο με σκοπό την ανάδειξη της σημασίας της Μάχης της Κρήτης.

E19 Προσδιορισμός ΕΥ βάσει της ηλικιακής ομάδας που απευθύνεται

5.7.3 Αποτελέσματα τρίτου ερευνητικού ερωτήματος

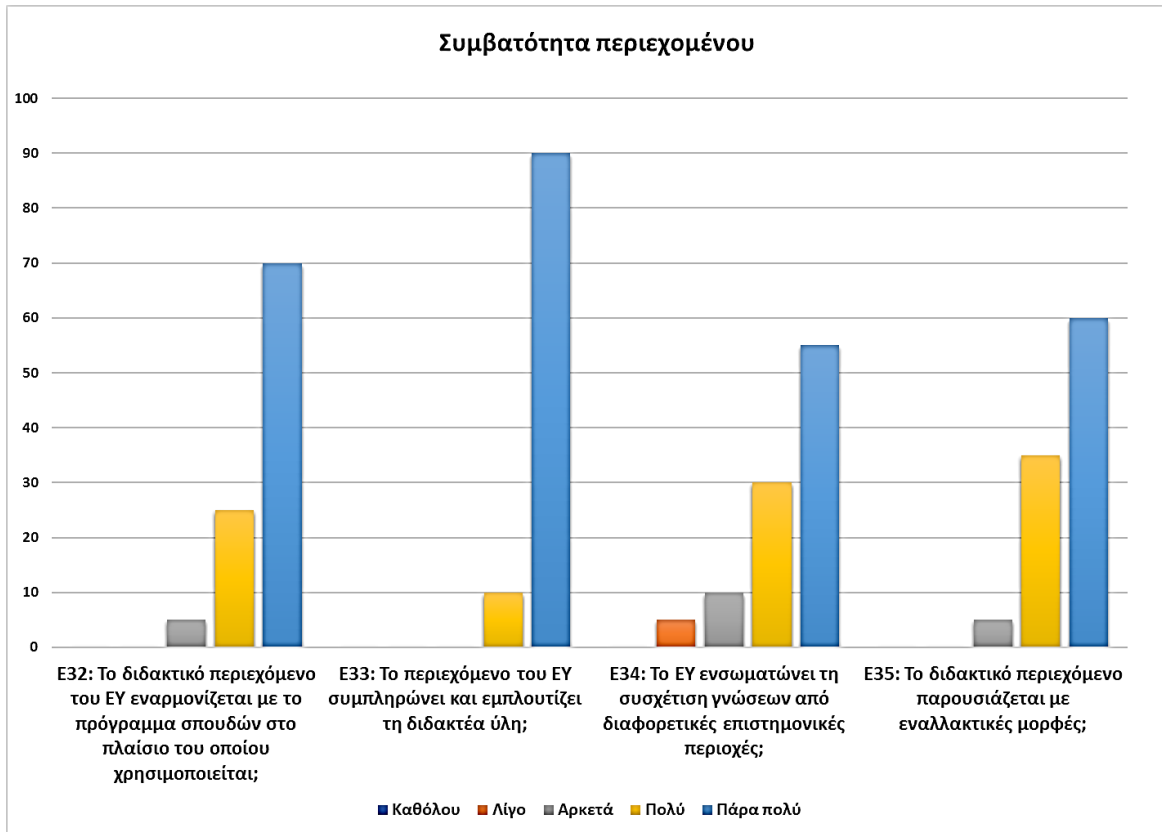
3^ο ερευνητικό ερώτημα: Το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης πληροί τα απαραίτητα κριτήρια διδακτικού περιεχομένου ώστε να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό διδακτικό υλικό στη μαθησιακή διαδικασία;

Συμβατότητα περιεχομένου

Οι εκπαιδευτικοί, από τις απαντήσεις που έδωσαν στις σχετικές ερωτήσεις που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και διάγραμμα, φαίνεται να αξιολογούν θετικά τη συμβατότητα περιεχομένου του ΕΥ καθώς στην ερώτηση αν το διδακτικό περιεχόμενο εναρμονίζεται με το πρόγραμμα σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται απαντούν μάλλον θετικά με Μ.Ο. 4,65. (25% απάντησαν πολύ και 70% πάρα πολύ). Επιπλέον οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί απαντούν μάλλον θετικά ως προς το αν το περιεχόμενο του ΕΥ συμπληρώνει τη διδακτέα ύλη με Μ.Ο. 4,90 (90% απάντησαν πάρα πολύ) και μάλλον θετικά στο αν το ΕΥ ενσωματώνει τη συσχέτιση γνώσεων από διαφορετικές περιοχές με Μ.Ο. 4,35. Τέλος στην ερώτηση αν το διδακτικό περιεχόμενο παρουσιάζεται με εναλλακτικές μορφές οι εκπαιδευτικοί είναι μάλλον θετικοί αφού με Μ.Ο. 4,55 αξιολογούν θετικά αυτήν την προσπάθεια.

	E32: Το διδακτικό περιεχόμενο του ΕΥ εναρμονίζεται με το πρόγραμμα σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται;	E33: Το περιεχόμενο του ΕΥ συμπληρώνει και εμπλουτίζει τη διδακτέα ύλη;	E34: Το ΕΥ ενσωματώνει τη συσχέτιση γνώσεων από διαφορετικές επιστημονικές περιοχές;	E35: Το διδακτικό περιεχόμενο παρουσιάζεται με εναλλακτικές μορφές;
Valid N	20	20	20	20
Missing	0	0	0	0
Mean	4,65	4,90	4,35	4,55
Std. Deviation	,587	,308	,875	,605

Πίνακας 9: Συμβατότητα περιεχομένου

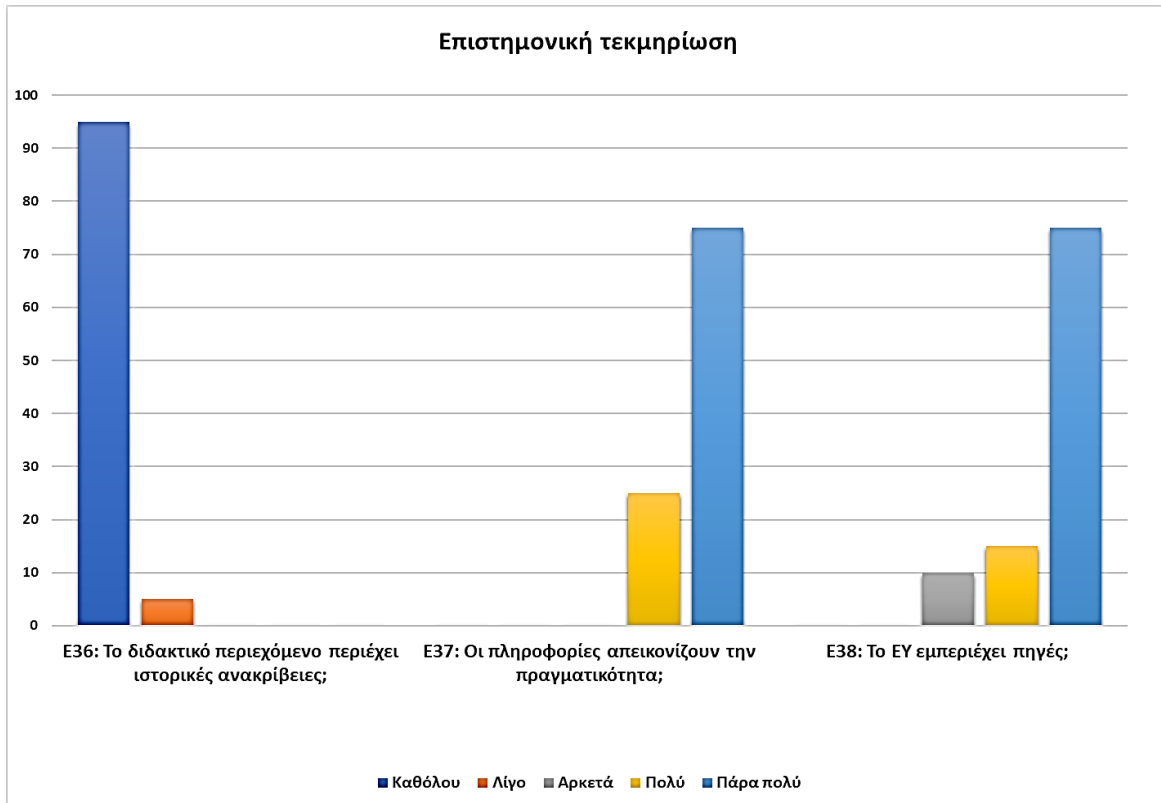
Διάγραμμα 15: Συμβατότητα περιεχομένου

Επιστημονική τεκμηρίωση

Οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί φαίνεται να αξιολογούν θετικά το εκπαιδευτικό υλικό ως προς την επιστημονική του τεκμηρίωση. Έτσι, λοιπόν, στην ερώτηση αν το διδακτικό περιεχόμενο περιέχει ιστορικές ανακρίβειες το 95% απαντά καθόλου (Μ.Ο. 1,05). Στην ερώτηση αν οι πληροφορίες του ΕΥ απεικονίζουν την πραγματικότητα απαντούν μάλλον θετικά με Μ.Ο. 4,75 και στην ερώτηση αν το ΕΥ εμπεριέχει πηγές απαντούν θετικά με Μ.Ο. 4,65 όπως φαίνεται στον πίνακα και το διάγραμμα που ακολουθεί παρακάτω.

	E36: Το διδακτικό περιεχόμενο περιέχει ιστορικές ανακρίβειες;	E37: Οι πληροφορίες απεικονίζουν την πραγματικότητα;	E38: Το ΕΥ εμπεριέχει πηγές;
Valid N	20	20	20
Missing	0	0	0
Mean	1,05	4,75	4,65
Std. Deviation	,224	,444	,671

Πίνακας 10: Επιστημονική τεκμηρίωση

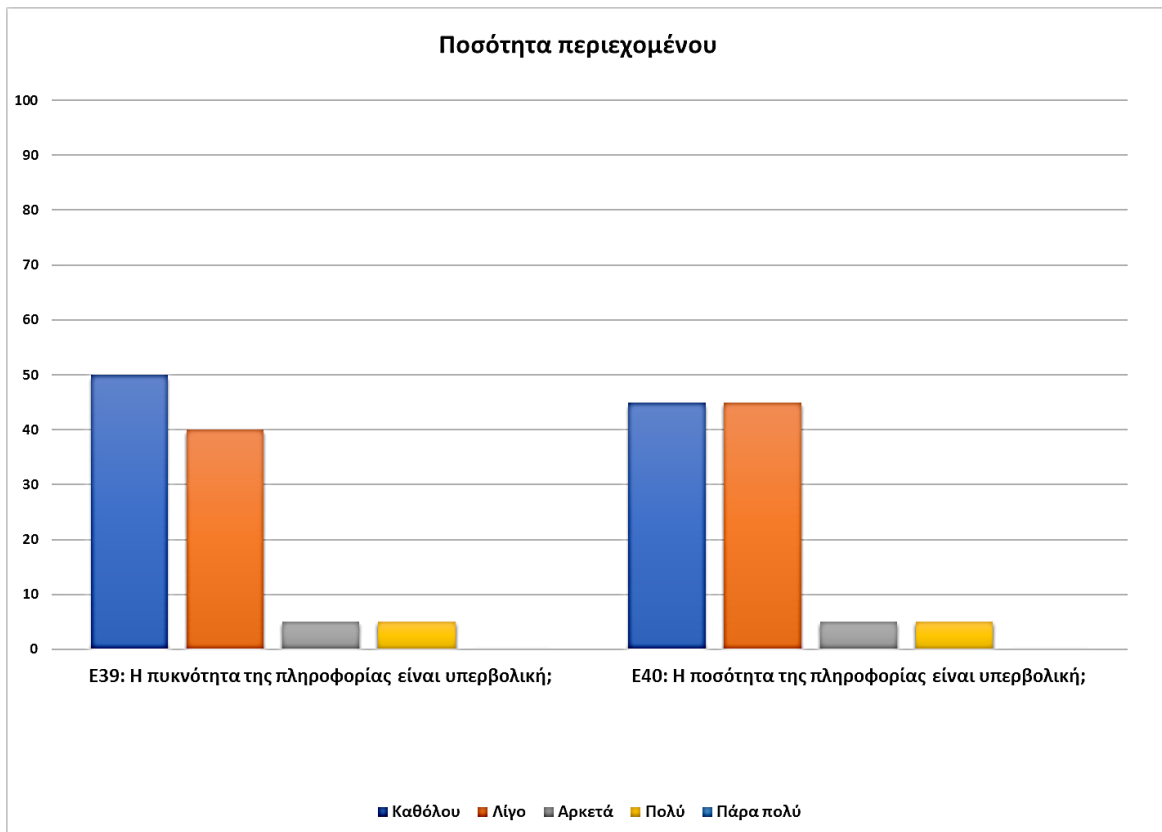
Διάγραμμα 16: Επιστημονική τεκμηρίωση

Ποσότητα περιεχομένου

Στην ερώτηση αν η πυκνότητα της πληροφορίας που εμπεριέχει το ΕΥ είναι υπερβολική οι εκπαιδευτικοί απαντούν μάλλον αρνητικά με Μ.Ο. 1,65 (50% απάντησαν καθόλου και 40% λίγο). Αυτή τη διάθεση φαίνεται να εμφανίζουν οι εκπαιδευτικοί και στην ερώτηση αν η ποσότητα της πληροφορίας είναι υπερβολική αφού με Μ.Ο. 1,70 απαντούν μάλλον αρνητικά όπως διαφαίνεται από τα στατιστικά στοιχεία που παρουσιάζονται στον πίνακα 11 και στο διάγραμμα 17.

	E39: Η πυκνότητα της πληροφορίας είναι υπερβολική;	E40: Η ποσότητα της πληροφορίας είναι υπερβολική;
Valid N	20	20
Missing	0	0
Mean	1,65	1,70
Std. Deviation	,813	,801

Πίνακας 11: Ποσότητα περιεχομένου

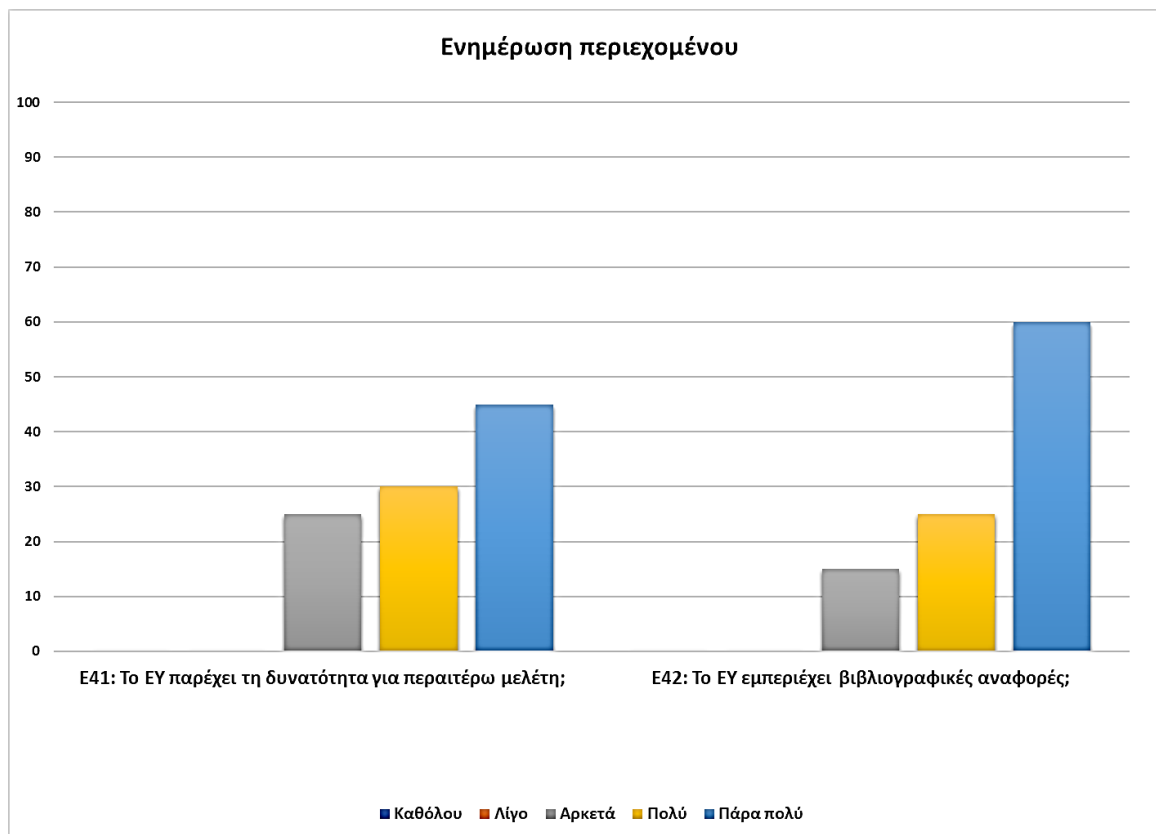
Διάγραμμα 17: Ποσότητα περιεχομένου

Ενημέρωση περιεχομένου

Οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί φαίνεται να αξιολογούν θετικά την ενημέρωση περιεχομένου του ΕΥ αφού στην ερώτηση αν το ΕΥ παρέχει τη δυνατότητα για περαιτέρω μελέτη απαντούν μάλλον θετικά με Μ.Ο. 4,20 και στην ερώτηση αν το ΕΥ εμπεριέχει βιβλιογραφικές αναφορές απαντούν μάλλον θετικά με Μ.Ο. 4,45 όπως παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα και διάγραμμα που ακολουθούν.

	E41: Το ΕΥ παρέχει τη δυνατότητα για περαιτέρω μελέτη;	E42: Το ΕΥ εμπεριέχει βιβλιογραφικές αναφορές;
Valid N	20	20
Missing	0	0
Mean	4,20	4,45
Std. Deviation	,834	,759

Πίνακας 12: Ενημέρωση περιεχομένου

Διάγραμμα 18: Ενημέρωση περιεχομένου

5.7.4 Προτάσεις εκπαιδευτικών για χρήση του Εκπαιδευτικού Υλικού στην εκπαιδευτική διαδικασία

Η τελική ερώτηση του ερωτηματολογίου δεν εντασσόταν σε κάποιο ερευνητικό ερώτημα αλλά κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη εφόσον καταγράφει τις απόψεις και προτάσεις των εκπαιδευτικών για τη χρήση του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού στην εκπαιδευτική διαδικασία. Και σε αυτήν την περίπτωση ερώτησης ανοιχτού τύπου, πραγματοποιήθηκε επεξεργασία των απαντήσεων με το πρόγραμμα atlas 8 όπως περιεγράφηκε στο κεφάλαιο «5.6 Μεθοδολογία της έρευνας» της παρούσας εργασίας. Έτσι, λοιπόν, στην ερώτηση με ποιον τρόπο θα χρησιμοποιούσατε εσείς το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό λογισμικό στην εκπαιδευτική διαδικασία οι απαντήσεις κατηγοριοποιήθηκαν στις εξής κατηγορίες:

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (SIMPLIROMATIKO_YLIKO_ISTORIA)

ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (ΤΟΡΙΚΗ_ISTORIA)

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ (PROJECT_EVELIKTH_ZONI)

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

ΑΝΕΣΤΡΑΜΜΕΝΗ ΤΑΞΗ (ANESTRAMMENI_TAKSI)

ΕΞΑΕ ΥΛΙΚΟ (EKSAE_YLIKO)

ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ (ΕΡΕΤΕΙΑΚΟ_ΥΛΙΚΟ)

ΜΑΘΗΜΑ ΓΛΩΣΣΑΣ (MATHIMA_GLOSSAS)

ΑΛΛΟ (ALLO)

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Μια μεγάλη μερίδα εκπαιδευτικών ανέφερε ότι θα χρησιμοποιούσε το εκπαιδευτικό υλικό της Μάχης της Κρήτης σαν συμπληρωματικό υλικό στη διδασκαλία του μαθήματος της ιστορίας και για τη διδασκαλία των γεγονότων του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Κάποιοι από αυτούς επεσήμαναν την ελλιπή αναφορά που γίνεται στο βιβλίο της ιστορίας της ΣΤ' τάξης γύρω από τα γεγονότα που αφορούν τη Μάχη της Κρήτης και θεώρησαν ότι το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό μπορεί να καλύψει το κενό αυτό. Οι απόψεις αυτές καταγράφονται αυτούσια και παρουσιάζονται παρακάτω:

E1 Θα το χρησιμοποιούσα συνδυαστικά στην τάξη με τους μαθητές μου

E3 Ως συμπληρωματικό υλικό

E4 Καθώς για τη Μάχη της Κρήτης δεν υπάρχει στο βιβλίο της ιστορίας πλήρης αναφορά, το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό λογισμικό αποτελεί ένα άριστο μέσο για να διδαχτούν οι μαθητές τα γεγονότα αυτού του σημαντικού ιστορικού γεγονότος.

E5 Με προβολή σε προτζέκτορα και ατομικά φύλλα εργασίας σε κάθε μαθητή. Ίσως να έπαιρνε παραπάνω από 30 λεπτά.

E7 Παρουσίαση κάποιων ενοτήτων στους μαθητές.

E9 Με προβολή στην αίθουσα διδασκαλίας με προτζέκτορα στα πλαίσια διδασκαλίας των εν λόγω ιστορικών γεγονότων είτε όταν θα τα διδάσκω στη Στ' τάξη

E10 Ανάλογα το μαθησιακό επίπεδο της τάξης μαθησιακά αλλά και την εξοικείωση με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές θα γινόταν προβολή και παρουσίαση στην τάξη και θα χρησιμοποιούσαμε τις δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης ανά ομάδες στην αίθουσα των υπολογιστών.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

E12 Ως υλικό για ένα διαφορετικό και πιο φιλικό στα παιδιά μέσο παρουσίασης της Μάχης της Κρήτης.

E13 Θα το χρησιμοποιούσα ως υποστηρικτικό υλικό στο μάθημα της Ιστορίας ΣΤ' τάξης και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο 8 "Η γερμανική επίθεση και ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος"

E15 Θα το χρησιμοποιούσα σαν συμπληρωματικό υλικό για το β παγκόσμιο πόλεμο

E16 Σαν συμπληρωματικό υλικό στην ιστορία

E17 Σαν συμπληρωματικό υλικό στο μάθημα της ιστορίας

E18 Στην τάξη ή στο εργαστήριο υπολογιστών ατομικά για κάθε μαθητή στη διδασκαλία του β παγκοσμίου πολέμου για το μάθημα της ιστορίας

E20 Θα το χρησιμοποιούσα ως συμπληρωματικό εργαλείο στο σχολείο.

ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Σε αρκετές περιπτώσεις προτάθηκε από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς η χρήση του εκπαιδευτικού υλικού για τη Μάχη της Κρήτης στο μάθημα της τοπικής ιστορίας. Οι απόψεις αυτές καταγράφονται αυτούσιες παρακάτω:

E2 Σαν συμπληρωματικό υλικό για την περαιτέρω μελέτη την περίοδο της Κατοχής της τοπικής ιστορίας.

E14 Σε ενότητα για τοπική ιστορία

E15 Σαν υλικό για τη τοπική ιστορία,

E17 (Θα το χρησιμοποιούσα σαν συμπληρωματικό υλικό) και της τοπικής ιστορίας.

E18 (Θα το χρησιμοποιούσα) στην τοπική ιστορία.

E19 Μέσα στην τάξη για το μάθημα της τοπικής ιστορίας.

ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ

Από κάποιους εκπαιδευτικούς, το εκπαιδευτικό υλικό προτείνεται να χρησιμοποιηθεί σαν πρότζεκτ της ευέλικτης ζώνης και στα πλαίσια των διδακτικών ωρών που διατίθενται από το ωρολόγιο πρόγραμμα. Παρακάτω παρατίθενται αυτές οι απόψεις αυτούσιες:

E11 Σαν πρότζεκτ για την Στ' Τάξη, στο 3ο τρίμηνο που είναι η επέτειος της Μάχης της Κρήτης.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕΞΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

E14 Στα πλαίσια της Ευέλικτης Ζώνης.

ΑΝΕΣΤΡΑΜΜΕΝΗ ΤΑΞΗ

Σε δύο περιπτώσεις αναφέρθηκε η χρήση του εκπαιδευτικού υλικού ως εργαλείο εφαρμογής της μεθοδολογίας της ανεστραμμένης τάξης μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία. Συγκεκριμένα αναφέρθηκε από κάποιον/α εκπαιδευτικό ότι θα χρησιμοποιούσε το ΕΥ για να μελετήσουν τα παιδιά στο σπίτι και να επεξεργαστούν περαιτέρω τα γεγονότα στην τάξη. Αυτούσιες οι απόψεις αυτές παρουσιάζονται παρακάτω:

E12 Ως οδηγό για μελέτη στο σπίτι και παρουσίαση των γεγονότων στην τάξη.

E16 Σαν υλικό για την ανεστραμμένη τάξη

ΕΞΑΕ ΥΛΙΚΟ

Σε δύο περιπτώσεις αναφέρθηκε η χρήση του εκπαιδευτικού υλικού σαν εργαλείο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης με συγκεκριμένες προτάσεις μάλιστα από τους εκπαιδευτικούς που το ανέφεραν. Έτσι, οι συγκεκριμένοι εκπαιδευτικοί δηλώνουν ότι θα χρησιμοποιούσαν το εν λόγω εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία των γεγονότων της Μάχης της Κρήτης σε μαθητές που απουσιάζουν από το σχολείο λόγω ασθένειας ή και άλλων λόγων. Οι απόψεις τους παρουσιάζονται αυτούσιες παρακάτω:

E15 (Θα το χρησιμοποιούσα) σε μαθητές που απουσιάζουν λόγω ασθένειας, ως εξ αποστάσεως υλικό

E17 (Θα το χρησιμοποιούσα) σε μαθητές που απουσιάζουν από το σχολείο, ως εξ αποστάσεως υλικό.

ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ

Αρκετοί εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν στη χρήση του εν λόγω εκπαιδευτικού υλικού στις επετειακές εκδηλώσεις για τη Μάχη της Κρήτης. Το γεγονός αυτό δεν θα πρέπει να μας παραξενεύει εφόσον όλοι οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα εργάζονται στο Νομό Χανίων όπου κάθε χρόνο διοργανώνονται δράσεις για τον εορτασμό της Μάχης της Κρήτης. Γι' αυτό το λόγο πιστεύουμε ότι γίνεται αυτή η αναφορά. Χαρακτηριστικά τα όσα ανέφεραν παρατίθενται αυτούσια παρακάτω:

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

E9 (Θα το χρησιμοποιούσα) στην επέτειο της Μάχης της Κρήτης.

E14 Επετειακά μαθήματα για τη Μάχη της Κρήτης

E15 (Θα το χρησιμοποιούσα) σαν επετειακό υλικό για τη Μάχη της Κρήτης

E16 (Θα το χρησιμοποιούσα) σαν υλικό για την επέτειο της Μάχης της Κρήτης.

E17 Στην τάξη στον εορτασμό για τη μάχη της Κρήτης

E18 (Θα το χρησιμοποιούσα) σαν υλικό στην επέτειο της μάχης της Κρήτης.

ΜΑΘΗΜΑ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ένας εκπαιδευτικός κάνει αναφορά για αντικατάσταση του μαθήματος της σχολικής ενότητας της 28^{ης} Οκτωβρίου στο μάθημα της γλώσσας από το εκπαιδευτικό υλικό για τη Μάχη της Κρήτης. Η συγκεκριμένη άποψη παρουσιάζεται αυτούσια παρακάτω:

E6 Αντικατάσταση της σχολικής ενότητας της 28ης Οκτωβρίου στο μάθημα της γλώσσας.

ΑΛΛΟ

Στην τελευταία κατηγορία εντάχθηκαν οι απαντήσεις που δεν μπόρεσαν να κατηγοριοποιηθούν αλλά δεν μπορούν να παραλειφτούν από την ερευνητική διαδικασία. Έτσι, λοιπόν, κάποιος εκπαιδευτικός αναφέρει ότι δεν χρησιμοποίησε το ΕΥ γιατί δεν εντασσόταν στην ύλη της τάξης όπου δίδασκε και κάποιος άλλος δηλώνει ότι θα χρησιμοποίησε το ΕΥ για προσωπική επιμόρφωση πάνω στα γεγονότα της Μάχης της Κρήτης. Οι απόψεις αυτές παρατίθενται αυτούσιες παρακάτω:

E7 Προσωπική χρήση για μια ολοκληρωμένη εικόνα των γεγονότων της Μάχης της Κρήτης

E8 Δεν το χρησιμοποίησα, διότι δεν εντασσόταν στην ύλη της τάξης στην οποία δίδασκα φέτος

5.8 Σύνοψη

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάστηκαν αναλυτικά τα αποτελέσματα που προέκυψαν μέσα από την ερευνητική διαδικασία τόσο στην ποσοτική όσο και την ποιοτική ανάλυση των δεδομένων. Έγινε μια προσπάθεια ερμηνείας από πλευράς του ερευνητή όλων εκείνων των αποτελεσμάτων που προέκυψαν με ταυτόχρονη παράθεση πινάκων, διαγραμμάτων αλλά και αποφθεγμάτων των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών. Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα γίνει μια συγκεντρωτική παρουσίαση των συμπερασμάτων της έρευνας της παρούσας

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

διπλωματικής εργασίας και μια συζήτηση γύρω από τα αποτελέσματα της έρευνας. Επιπρόσθετα θα γίνουν προτάσεις για πρακτική εφαρμογή των ευρημάτων αλλά και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

6. Συζήτηση των ευρημάτων- Συμπεράσματα

6.1 Εισαγωγή

Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται συγκεντρωτικά και συνοπτικά τα ευρήματα της έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας και γίνεται μια προσπάθεια να αναφερθούν οι πρακτικές εφαρμογές του εκπαιδευτικού υλικού καθώς και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

Στο πρώτο μέρος γίνεται παρουσίαση των συμπερασμάτων της έρευνας και μια συζήτηση γύρω από αυτά.

Στο δεύτερο μέρος γίνονται προτάσεις για πρακτική εφαρμογή των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Στο τρίτο μέρος αναφέρονται οι περιορισμοί της έρευνας καθώς και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

6.2 Συζήτηση- Συμπεράσματα

Όπως φάνηκε από τα αποτελέσματα της έρευνας που παρουσιάστηκε αναλυτικά παραπάνω, οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν σε αυτήν, αποτίμησαν στο σύνολό τους θετικά το εκπαιδευτικό υλικό για τη Μάχη της Κρήτης σε σχέση και με τα τρία ερευνητικά ερωτήματα που είχαν τεθεί εξ αρχής.

Για το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, ποια δηλαδή κριτήρια της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης πληροί το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό, οι εκπαιδευτικοί στις ποσοτικές ερωτήσεις που τους τέθηκαν απάντησαν στην πλειοψηφία τους θετικά αξιολογώντας με πολύ και πάρα πολύ στα εξής:

Καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του.

- Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό.
- Διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας.
- Διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα.

Προάγει τη σημαντική για τη μάθηση αλληλεπίδραση του εκπαιδευόμενου με το ΕΥ

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

- Το ύφος γραφής του εκπαιδευτικού υλικού είναι φιλικό.
- Η διατύπωση σε όσα αναφέρονται είναι απλή και κατανοητή.
- Η ύλη όπως παρουσιάζεται είναι χωρισμένη σε μικρά κομμάτια, ώστε να μην είναι κουραστική.

Είναι κατανοητό - επεξηγεί δύσκολα σημεία και έννοιες.

- Οι τίτλοι και οι υπότιτλοι που υπάρχουν είναι αρκετά επεξηγηματικοί.
- Η γλώσσα γραφής είναι απλή και κατανοητή.
- Υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια σε κρίσιμα σημεία.
- Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες.

Αξιολογεί και ενημερώνει τον εκπαιδευόμενο για την πρόοδό του.

- Εμπεριέχει διάφορα είδη ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευομένων.
- Οι δραστηριότητες συνοδεύονται από προτεινόμενες σωστές απαντήσεις.

Εμπυλώνει και ενθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο να συνεχίσει.

- Οι απαντήσεις στις δραστηριότητες και τις ασκήσεις αυτοαξιολόγησης ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο που κάνει λάθη να μην εγκαταλείψει τη μελέτη του.

Επιτρέπει στον εκπαιδευόμενο να επιλέγει ελεύθερα τον τόπο, τον χρόνο και το ρυθμό μελέτης του.

- Ήταν κατατοπιστικό το χρονοδιάγραμμα που περιλαμβάνεται στο εισαγωγικό βίντεο του ΕΥ
- Δεν επιβάλλεται στον εκπαιδευόμενο να βρίσκεται σε συγκεκριμένο χώρο για να μελετήσει το ΕΥ
- Προσαρμόζεται στο κάθε στυλ και ρυθμό μάθησης των εκπαιδευομένων.

Όλα τα παραπάνω συμφωνούν με τον αρχικό σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού που στηρίχτηκε στις βασικές αρχές της ΕξΑΕ όπως αναφέρονται από τον Holmberg (1995, οπ.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

αναφ. στο Καραγιάννη & Αναστασιάδη, 2009) ότι δηλαδή το εκπαιδευτικό υλικό θα πρέπει να καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του, να επεξηγεί δύσκολα σημεία, να διευκολύνει την ανακαλυπτική μάθηση, να παρέχει διάφορα είδη ασκήσεων και δραστηριοτήτων για συνεχή ανατροφοδότηση και διερεύνηση, να εμπνυχώνει, να ενθαρρύνει, να διευκολύνει και να υποστηρίζει την αυτοαξιολόγηση, ενώ παράλληλα θα πρέπει να επιτρέπει την ελεύθερη επιλογή του τόπου, του χρόνου αλλά και του ρυθμού μελέτης. Επιπρόσθετα, τα αποτελέσματα της έρευνας στο κομμάτι του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος επιβεβαιώνουν την αξία που δίνεται στις βασικές αρχές σχεδιασμού ΕξΑΕ των Σπανακά & Λιοναράκη (2017), τις αρχές σχεδιασμού διαδραστικού - πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού (Σπαντιδάκης & Αναστασιάδης, 2007) αλλά και την τυπολογία των West & Λιοναράκη (2001) για το σχεδιασμό ΕξΑΕ υλικού εφόσον ο σχεδιασμός του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού στηρίχτηκε σε όλες τις προαναφερθείσες αρχές. Με τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν και οι έρευνες των Σηφάκη (2018) και Σαββάκη (2018) οι οποίοι συμπεραίνουν ότι το σχεδιασμένο με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ εκπαιδευτικό υλικό έχει τα απαραίτητα δομικά στοιχεία όπως τίτλο, εισαγωγικά στοιχεία, περιεχόμενα, οδηγό μελέτης, σκοπό, στόχους, προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα αλλά και εκτιμώμενο χρόνο μελέτης.

Ως προς το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα αν δηλαδή το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι εύχρηστο και διαθέτει καλό αισθητικό αποτέλεσμα, οι εκπαιδευτικοί στις ερωτήσεις ποσοτικής ανάλυσης, αξιολόγησαν στο σύνολό τους θετικά τόσο την ευχρηστία όσο και το αισθητικό αποτέλεσμα του εκπαιδευτικού υλικού της Μάχης της Κρήτης. Συγκεκριμένα απάντησαν στην πλειοψηφία τους πολύ και πάρα πολύ στα εξής:

Αισθητική περιβάλλοντος, αναγνωσιμότητα, ελκυστικότητα γραφικών

- Οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ. είναι καλές.
- Τα κείμενα του ΕΥ είναι ευανάγνωστα.
- Τα κείμενα είναι απαλλαγμένα από λάθη σύνταξης, ορθογραφίας, γραμματικής, στίξης.
- Η ποιότητα των πολυμέσων (βίντεο, εικόνες, ήχος) είναι καλή.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

Ευκολία στη χρήση

- Τα κουμπιά και εικονίδια του Ε.Υ. είναι σταθερά και εύκολα αναγνωρίσιμα.
- Οι υπερσύνδεσμοι του εκπαιδευτικού υλικού οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο.
- Η πλοήγηση στο ΕΥ είναι εύκολη.

Τα παραπάνω ευρήματα συμφωνούν με την έρευνα της Κατσαντώνη (2017) που αναφέρει ότι η ευχρηστία της διεπαφής του συστήματος, για το συμπληρωματικό ΕξΑΕ εκπαιδευτικό υλικό που σχεδίασε με τίτλο «Κατοχή & Εμφύλιος», έχει αξιολογηθεί πολύ θετικά κατά τη διάρκεια ευρετικής αξιολόγησης από ειδικούς αξιολογητές αλλά και αξιολογητές - μαθητές, χωρίς να εντοπιστούν ουσιαστικά επιμέρους προβλήματα. Σε ίδια συμπεράσματα ως προς την ευχρηστία συμπληρωματικού ΕξΑΕ υλικού για το μάθημα της ιστορίας καταλήγει και η έρευνα της Σκαράκη (2018) αφού όπως παρουσιάστηκαν στα ευρήματα της έρευνάς της, το σχεδιασμένο με τη μεθοδολογία εκπαιδευτικό υλικό της ιστορίας κρίθηκε από την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών και μαθητών που το χρησιμοποίησαν ως εύχρηστο. Τέλος παρόμοια συμπεράσματα φαίνεται να δίνει και η έρευνα της Μαμαλάκη (2018) που αναφέρει ότι όσον αφορά την ευχρηστία του υλικού οι απόψεις των ερωτηθέντων είναι πολύ θετικές.

Στην ποιοτική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα και στην ερώτηση ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν τη σωστή δομή του ΕΥ, τις δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης που αυτό περιείχε, την ευχρηστία του, το περιεχόμενο και το θέμα που πραγματευόταν, τη χρήση των πηγών, το φιλικό ύφος που αυτό ήταν γραμμένο αλλά και την απλή γλώσσα που χρησιμοποιούσε.

Στην ερώτηση ποιοτικής ανάλυσης γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό, οι εκπαιδευτικοί στην πλειοψηφία τους δήλωσαν ότι το εκπαιδευτικό υλικό για τη Μάχη της Κρήτης τους άρεσε και δεν θα επιθυμούσαν καμία αλλαγή. Υπήρξαν όμως και προτάσεις βελτίωσης που ανέφεραν την ανάγκη για απλούστευση των κειμένων, την ανάγκη για βελτίωση των γραφικών και ιδιαίτερα των χρωματικών συνθέσεων του ΕΥ, την ανάγκη για συναισθηματική αποφόρτιση του ΕΥ, την ανάγκη για βελτίωση της καταγραφής απαντήσεων ανοιχτού τύπου, την ανάγκη για μείωση

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

του μεγέθους των κειμένων του ΕΥ και την ανάγκη για προσθήκη περισσότερων πολυμέσων στο ΕΥ.

Φτάνοντας στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα αν δηλαδή το διαδικτυακό ψηφιακό πολυμεσικό υλικό Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης πληροί τα απαραίτητα κριτήρια διδακτικού περιεχομένου για να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό διδακτικό υλικό στη μαθησιακή διαδικασία, οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί απάντησαν στην πλειοψηφία τους θετικά με τις απαντήσεις τους να κυμαίνονται κυρίως στο πολύ και πάρα πολύ στις ακόλουθες προτάσεις που ερευνήθηκαν με ποσοτικού τύπου ερωτήσεις:

Συμβατότητα περιεχομένου

- Το διδακτικό περιεχόμενο του ΕΥ εναρμονίζεται με το πρόγραμμα σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται.
- Το περιεχόμενο του ΕΥ συμπληρώνει και εμπλουτίζει τη διδακτέα ύλη.
- Το ΕΥ ενσωματώνει τη συσχέτιση γνώσεων από διαφορετικές επιστημονικές περιοχές.
- Το διδακτικό περιεχόμενο παρουσιάζεται με εναλλακτικές μορφές.

Επιστημονική τεκμηρίωση

- Το διδακτικό περιεχόμενο δεν περιέχει ιστορικές ανακρίβειες.
- Οι πληροφορίες απεικονίζουν την πραγματικότητα.
- Το ΕΥ εμπεριέχει πηγές.

Ποσότητα περιεχομένου

- Η πυκνότητα της πληροφορίας δεν είναι υπερβολική.
- Η ποσότητα της πληροφορίας δεν είναι υπερβολική.

Ενημέρωση περιεχομένου

- Το ΕΥ παρέχει τη δυνατότητα για περαιτέρω μελέτη.
- Το ΕΥ εμπεριέχει βιβλιογραφικές αναφορές.

Τα παραπάνω ευρήματα ενισχύουν τη θέση των Παναγιωτακοπούλου, Πιερρακέα & Πιντέλα (2003) που αναφέρουν ότι το εκπαιδευτικό λογισμικό δεν θα πρέπει να είναι μόνο

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

η μετατροπή ενός βιβλίου ή έντυπου υλικού σε ηλεκτρονική μορφή για μελέτη από την οθόνη του υπολογιστή. Αντίθετα, στόχος του εκπαιδευτικού λογισμικού θα πρέπει να είναι η συμπλήρωση και ο εμπλουτισμός του διδακτικού υλικού. Σύμφωνα, λοιπόν, και με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας το εκπαιδευτικό υλικό για τη Μάχη της Κρήτης πληρούσε όλα εκείνα τα κριτήρια που το καθιστούν κατάλληλο για χρήση ως συμπληρωματικό υλικό στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αφού σε αυτό παρουσιάστηκαν τα ιστορικά γεγονότα της Μάχης της Κρήτης χωρίς διαστρεβλώσεις ή παραλείψεις, το περιεχόμενο του ήταν εναρμονισμένο με το πρόγραμμα σπουδών της ιστορίας, συσχέτιζε γνώσεις από διαφορετικές επιστημονικές περιοχές (διαθεματική προσέγγιση), ανταποκρινόταν και υπηρετούσε το σκοπό και τους διδακτικούς στόχους για τους οποίους δημιουργήθηκε, είχε επιστημονικά τεκμηριωμένο περιεχόμενο χωρίς ιστορικές ανακρίβειες ή διαστρεβλώσεις και παρείχε παραπομπές. Παράλληλα, η ποσότητα και η πυκνότητα της πληροφορίας βρισκόταν σε αντιστοιχία με την ηλικία και το γνωστικό υπόβαθρο των μαθητών και ήταν ενημερωμένο με το αντικείμενο που πραγματευόταν.

Από τις προτάσεις των εκπαιδευτικών για τη χρήση του εκπαιδευτικού υλικού στη μαθησιακή διαδικασία προκύπτει η χρήση του ως συμπληρωματικό υλικό στο μάθημα της ιστορίας, η χρήση του στο μάθημα της τοπικής ιστορίας, η χρήση του στα πλαίσια της ευέλικτης ζώνης ή του μαθήματος της γλώσσας, η χρήση του ως ΕξΑΕ υλικό για μαθητές που απουσιάζουν αλλά και η χρήση του ως επετειακό υλικό για τη διδασκαλία των γεγονότων της Μάχης της Κρήτης. Οι παραπάνω προτάσεις φαίνεται να συμφωνούν με τα όσα υποστήριξε η Βασάλα (2007) ότι δηλαδή η συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να χρησιμοποιηθεί από μαθητές που απουσιάζουν από το σχολείο για αναπλήρωση των χαμένων μαθημάτων. Εξάλλου, η συμπληρωματική σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όπως έδειξε και η έρευνα μας, και επιβεβαιώνεται και από τη βιβλιογραφία (Αναστασιάδης, 2006· Αναστασιάδης, 2017), φαίνεται να συμπληρώνει με αποτελεσματικό τρόπο τα αποτελέσματα της μάθησης που παρέχονται από το συμβατικό εκπαιδευτικό σύστημα.

6.3 Πρακτική εφαρμογή ευρημάτων

Το συγκεκριμένο ΕΥ μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε ως συμπληρωματικό εκπαιδευτικό υλικό για το μάθημα της ιστορίας της Στ' τάξης είτε σαν αυτοδύναμο υλικό της ΕξΑΕ για τη διδασκαλία των γεγονότων της Μάχης της Κρήτης. Η χρήση του εναπόκειται στους

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

εκπαιδευτικούς που θα το πάρουν στα χέρια τους. Πάντως, με μικρή απλούστευση των υπάρχοντων κειμένων του εκπαιδευτικού υλικού, αυτό θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και σε άλλες τάξεις της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Από τα αποτελέσματα, αλλά και από την απόκριση των εκπαιδευτικών που μελέτησαν και αποτίμησαν το εκπαιδευτικό υλικό, προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί στη χρήση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού σχεδιασμένου με τη μεθοδολογία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης στη μαθησιακή διαδικασία, αφού αποτιμούν τη χρήση του ως θετική και βοηθητική στη μαθησιακή διαδικασία. Τα ευρήματα αυτά μας προδιαθέτουν θετικά για το σχεδιασμό περισσότερων τέτοιου τύπου εκπαιδευτικών υλικών τόσο για το μάθημα της ιστορίας όσο και για άλλα διδακτικά αντικείμενα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσής. Επιπρόσθετα, αναδεικνύεται η ανάγκη για επιμόρφωση των εκπαιδευτικών γύρω από τη δημιουργία και χρήση συμπληρωματικού ΕξΑΕ εκπαιδευτικού υλικού έτσι ώστε να υπάρξει τόσο ο σωστός σχεδιασμός όσο και η σωστή χρήση του.

6.4 Περιορισμοί της έρευνας

Στους περιορισμούς της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, αξίζει να αναφερθεί το μικρό δείγμα των είκοσι εκπαιδευτικών, το οποίο έλαβε μέρος σε αυτή, καθώς και ο περιορισμένος χρόνος διάρκειας αυτής. Επιπρόσθετα διευκρινίζεται πως αν και το εκπαιδευτικό υλικό για τη Μάχη της Κρήτης σχεδιάστηκε για να εφαρμοστεί σε μαθητές της Στ' τάξης ως συμπληρωματικό υλικό για τα γεγονότα του Β παγκόσμιου πολέμου, κάτι τέτοιο δεν έγινε εφικτό λόγω μη πρόσβασης της ερευνήτριας σε μαθητές ανάλογης ηλικιακής ομάδας. Αντ' αυτού το ΕΥ αποτιμήθηκε από εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Όλα τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα ότι τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας δεν μπορούν να θεωρηθούν γενικεύσιμα στο γενικό πληθυσμό.

6.5 Μελλοντικές προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Χρησιμοποιώντας σαν αφετηρία την εν λόγω έρευνα, θα μπορούσαν να συλλεχθούν περισσότερες πληροφορίες από τους εκπαιδευτικούς σχετικά με τα κριτήρια Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης που πληροί το ΕΥ, σχετικά με το βαθμό ευχρηστίας και καλαισθησίας του αλλά και με το αν πληροί τα διδακτικά κριτήρια που το καθιστούν ικανό να χρησιμοποιηθεί ως συμπληρωματικό υλικό στην εκπαιδευτική διαδικασία,

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

εφαρμόζοντάς το σε ευρύτερο κοινό. Το ευρύτερο κοινό θα μπορούσε να αποτελείται από περισσότερους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, μιας και το εκπαιδευτικό υλικό για τη Μάχη της Κρήτης είναι σχεδιασμένο να εφαρμοστεί σε μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Επιπρόσθετα μια χρήσιμη πρόταση που μπορεί να γίνει είναι να πραγματοποιηθεί μια έρευνα δράσης κατά την οποία θα εφαρμοστεί το εκπαιδευτικό υλικό στην ομάδα στόχο των μαθητών που απευθύνεται (σε μαθητές της Στ' τάξης) για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, θα συλλεχθούν τα απαραίτητα δεδομένα και στοιχεία που θα προκύψουν από την έρευνα και θα σχεδιαστούν και θα υλοποιηθούν αλλαγές για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού υλικού από την πλευρά του ερευνητή.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

7. Βιβλιογραφικές αναφορές

Ελληνόγλωσσες

- Αναστασιάδης, Π. (2005). Νέες Τεχνολογίες και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην υπηρεσία της Δια Βίου Μάθησης: Προς μια νέα «Κοινωνική Συμφωνία» για την άρση των συνεπειών του Ψηφιακού Δυϊσμού». Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ) Πρακτικά 3ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Πάτρα, 11 -13 Νοεμβρίου 2005.
- Αναστασιάδης, Π. (2006α). Ο Ρόλος των Νέων Τεχνολογιών και η Ανάδειξη των Ψηφιακών Κοινωνικών Δεξιοτήτων (e-social skills) στην Κοινωνία της Γνώσης. *Εκπαίδευση Ενηλίκων* 8, 25-32.
- Αναστασιάδης, Π. (2006). Περιβάλλοντα Μάθησης στο Διαδίκτυο και Εκπαίδευση από Απόσταση. Στο Α. Λιοναράκης, (Επιμ.) *Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση – Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.
- Αναστασιάδης, Π. & Σπαντιδάκης, Γ. (2007). Ζητήματα Σχεδιασμού Εκπαιδευτικού Υλικού σε Υπερμεσικά Περιβάλλοντα Μάθησης με έμφαση στην ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.) Πρακτικά του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Αθήνα 23-25 Νοεμβρίου 2007.
- Αναστασιάδης, Π. (2009). Η παιδαγωγική αξιοποίηση της τηλεδιάσκεψης στο σύγχρονο σχολείο. Ανακτημένο από: <http://www.edc.uoc.gr/~panas/MAster%20Athens%20Projects%201/6.%20%20Blended%20Learning/2.%20Anastasiades%20Paper%20EAP%202007.pdf>
- Αναστασιάδης, Π. (2014). Η έρευνα για την ΕξΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning) στο Ελληνικό Τυπικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Ανασκόπηση και προοπτικές για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10(1), 5-32.
- Αναστασιάδης, Π. (2017). «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2000-2015»: Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μια αποτίμηση της ερευνητικής συνεισφοράς. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 13(1), 88-128.
- Βάμβουκας, Μ. (1998). *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Βασάλα, Π. (2005). Εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση-Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές* (σελ. 53-80). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Βασάλα, Π. (2007) «Εξ Αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση και ο "Φορητός των 100\$"». *4ο Πανελλήνιο Συνέδριο των Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ «Αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη Διδακτική Πράξη»*, 4-6 Μαΐου 2007, Σύρος.
- Creswell, J. W. (2011). Η έρευνα στην εκπαίδευση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας. Ν. Κουβαράκος (μτφρ). Αθήνα: Ιων.

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

- Γαβριηλίδου, Α. (2017). *Σύγκριση εργαλείων δημιουργίας εκπαιδευτικού περιεχομένου*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου, 2019 από <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/35044>
- Γαριού, Α. (2015). *Διερεύνηση του μοντέλου της «Αντεστραμμένης τάξης» ως συμπληρωματική μέθοδος εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση – Έρευνα δράσης*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα.
- Γιαννακίδου, Σ. (2014). *Ανάπτυξη και αξιολόγηση πλατφόρμας ηλεκτρονικής μάθησης για την ενίσχυση κοινωνικών και προσωπικών δεξιοτήτων (soft skills)*. (Μεταπτυχιακή Εργασία). Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Γκίτζα, Π. (2011). *Διερεύνηση απόψεων μαθητών του δημοτικού σχολείου σχετικά με την συμμετοχή τους στο ερευνητικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα παιδαγωγικής αξιοποίησης τηλεδιάσκεψης «Οδυσσέας»*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- Γκιάσος, Ι., Μαυροειδής, Η., & Κουτσούμπα, Μ. (2008). Η έρευνα στην από απόσταση εκπαίδευση: ανασκόπηση και προοπτικές. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 4(1), 49-60. doi: <http://dx.doi.org/10.12681/jode.9724>
- Δετοράκης, Θ. Ε. (1990). *Ιστορία της Κρήτης*. Ηράκλειο: Θ. Δετοράκης.
- Δημητριάδης, Σ. (2014). *Θεωρίες μάθησης και εκπαιδευτικό λογισμικό*. Αθήνα: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Holmberg, B. (2002). *Εκπαίδευση εξ αποστάσεως: Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Έλλην.
- Θεοφιλίδης, Χ. (2010). *Διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/11419/5826>
- Κανάκης, Ι. (1990). *Η σωκρατική μέθοδος διδασκαλίας μάθησης*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Καραγεώργος, Δ. (2002). *Μεθοδολογία έρευνας στις επιστήμες της αγωγής, μια διδακτική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλα.
- Καραγιάννη, Δ. & Αναστασιάδης, Α. (2009). Συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο: Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Πιλοτικού Έντυπου Εκπαιδευτικού Υλικού με την μέθοδο της εξαι με θέμα: «Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας». Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, 5, σσ. 97-110. DOI: <http://dx.doi.org/10.12681/icodl.502>
- Κατσαντώνη, Ε. Α. (2017). Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Διαδραστικού Διαθεματικού Εκπαιδευτικού Ψηφιακού Υλικού “Κατοχή & Εμφύλιος” για τη διδασκαλία της Ιστορίας Στ' Δημοτικού. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(3Α), 52-65.
- Keegan, D. (2001). *Οι βασικές αρχές της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης*. (μτφ. Α. Μελίστα). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κόκκινος, Γ. (1998). Η διδακτική της ιστορίας. Διεπιστημονικό αλλά και αυτόνομο γνωστικό αντικείμενο. Η ελληνική πραγματικότητα. Ανακτήθηκε από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/mnimon/article/viewFile/8370/8540.pdf>

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

- Κόκκινος, Γ. (2006). *Διδακτικές προσεγγίσεις στο μάθημα της ιστορίας. Για μια νέα διδακτική μεθοδολογία στην υπηρεσία της κριτικής ιστορικής σκέψης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κόκκος, Α. (2005). Να αναπτύξουμε τις κοινωνικές ικανότητες: Για ποιο λόγο και με ποιον τρόπο. Στο Πρακτικά Εισηγήσεων του 2^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Επιστημονικής Ένωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων (5-23). Ανακτήθηκε από <http://blogs.sch.gr/kkiourtsis/files/2011/06/praktika-synedriou-EEEE.pdf>
- Κουστουράκης, Γ. & Παναγιωτακόπουλος, Χ. (2000) Η «Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» στο σύγχρονο κόσμο: Ιστορική – Κοινωνιολογική Προσέγγιση, *Νέα Παιδεία*, 94, 13-26.
- Κυριαζή, Ν. (2011). *Η κοινωνιολογική έρευνα: κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*. Αθήνα: Πεδίο.
- Κυρκίνη, Α. (2003). *Η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης στη διδακτική πράξη: Η περίπτωση της ιστορίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Κωτσίδης, Κ. Μ. (2019). *Η σημασία των «Κοινωνικών Μέσων Δικτύωσης» και ο Ρόλος τους στη Διαδικασία της Επιμόρφωσης των Εκπαιδευτικών*. (Διδακτορική εργασία). Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- Λεοντσίνης, Γ., & Ρεπούση, Μ. (2001). *Η τοπική ιστορία ως πεδίο σπουδής στο πλαίσιο της σχολικής παιδείας*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Λεοντσίνης, Γ. Ν. (1996). *Διδακτική της ιστορίας: γενική, τοπική ιστορία και περιβαλλοντική εκπαίδευση*. Αθήνα: GN Leontsinis.
- Λιοναράκης, Α., & Λυκουργιώτης, Α. (1998). Ανοικτή και Παραδοσιακή Εκπαίδευση. Στο Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β., Ματραλής, Χ. (Επιμ.), *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και λειτουργίες*, (Τομ. Α' σελ. 19-35). Πάτρα: ΕΑΠ.
- Λιοναράκης, Α. (1999). Εξ αποστάσεως και συμβατική εκπαίδευση: συγκλίνουσες ή αποκλίνουσες δυνάμεις. Στο: *Παράλληλα Κείμενα για τη Θεματική Ενότητα «Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση»* (σφ. 1-17). Πάτρα: ΕΑΠ.
- Λιοναράκης, Α. (2001). «Για ποια εξ αποστάσεως εκπαίδευση μιλάμε;». *1ο Πανελλήνιο Συνέδριο εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*. Πάτρα
- Λιοναράκης, Α. (2005). Ανοικτά Πανεπιστήμια και εξ Αποστάσεως Πανεπιστήμια στην Ευρώπη. Δύο διαφορετικές εκπαιδευτικές θεωρήσεις σε αναζήτηση ταυτότητας. *Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση της Ελληνικής Εταιρείας Συγκριτικής Εκπαίδευσης, Τεύχος 5ο*, 91 – 115. Αθήνα ISSN 1109- 8678.
- Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ.) *Ανοικτή και εξ αποστάσεως Εκπαίδευση. Στοιχεία Θεωρίας και Πράξης*. Αθήνα: Προπομπός. Ανακτήθηκε από: <http://www.edc.uoc.gr/~panas/EAP/Tmimata/Nea%20paralila%20keimena/%CE%97%20%CE%B8%CE%B5%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%B1%20%CF%84%CE%B7%CF%82%20%CE%B5%CE%BE%CE%91%CE%95.pdf>
- Λιοναράκης, Α. & Σπανακά Α. Κ. (2017). Οι Επτά Αρχές Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Υλικού. Στο Α. Λιοναράκης, Σ. Ιωακειμίδου, Γ. Μανούσου, Μ. Νιάρη, Τ. Χαρτοφύλακα & Σ. Παπαδημητρίου, Αποστολίδου, Α. (Επιμ.), *9ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Ο Σχεδιασμός της Μάθησης*. 23-26 Νοεμβρίου 2017. 9(6B) (σελ. 121-123). Ανακτήθηκε από: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/1363/1260>

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

- Λυκουργιώτης, Α. (1998). Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Στο Λιοναράκης, Α. κ. ά. (Επιμ.). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και λειτουργίες. τ. Α'.* Πάτρα: ΕΑΠ. σσ, 125-142.
- Μακράκης, Β. (2000). *Υπερμέσα στην εκπαίδευση. Μια κοινωνικο-εποικοδομιστική προσέγγιση.* Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Μακράκης, Β., (2005). *Ανάλυση Δεδομένων στην Επιστημονική Έρευνα με τη χρήση του SPSS.* Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Μαμαλάκη, Ε. (2018). *Δημιουργία διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ στο μάθημα της Κυκλοφοριακής Αγωγής για τις Ε' και Στ' τάξεις του Δημοτικού.* (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- Μανούσου, Ε. (2004). *Εφαρμογές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.* Στο Π., Αναστασιάδης (Επιμ), *Δια βίου και εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην κοινωνία της πληροφορίας,* Πρακτικά 1ης Πανελληνίας Δημερίδας με Διεθνή Συμμετοχή. Ρέθυμνο.
- Μανούσου, Ε. (2008). *Προδιαγραφές παιδαγωγικού πλαισίου για την εφαρμογή πολυμορφικής, συμπληρωματικής εξ αποστάσεως περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σε μαθητές πρωτοβάθμιας, ολιγοθέσιων και απομακρυσμένων σχολείων της Ελλάδας.* (Διδακτορική Διατριβή). Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Πάτρα. Ανακτήθηκε στις 3 Μαρτίου 2019 από <http://hdl.handle.net/10442/hedi/15961>
- Ματσαγγούρας, Η. (2001α). Θεωρία της Διδασκαλίας, Η Προσωπική Θεωρία ως Πλαίσιο Στοχαστικο-κριτικής Ανάλυσης (2η εκδ.) στο *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας,* (τ. Α'). Αθήνα: GUTENBERG ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ.
- Ματσαγγούρας, Η. (2001). *Στρατηγικές Διδασκαλίας, Η Κριτική Σκέψη στη Διδακτική Πράξη* (5η εκδ.) στο *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας,* (τ. Β'). Αθήνα: GUTENBERG ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΕΙΡΑ.
- Μαυροειδής, Η., Γκικόσος, Ι., & Κουτσούμπα, Μ. (2014). *Επισκόπηση θεωρητικών εννοιών στην εκπαίδευση από απόσταση. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 10(1), 88-100.*
- Μαυροσκούφης, Δ. (2005). *Αναζητώντας τα ίχνη της ιστορίας: Ιστοριογραφία, διδακτική μεθοδολογία και ιστορικές πηγές.* Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Αδελφών Κυριακίδη.
- Μίμινου, Α. & Σπανάκα, Α. (2013). *Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Καταγραφή και συζήτηση μίας βιβλιογραφικής επισκόπησης.* Στο Α. Λιοναράκης. (Επίμ.), *7ο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Μεθοδολογίες Μάθησης. 8-10 Νοεμβρίου 2013*(τόμ. 7, αρ. 2Α, σσ. 78-90). Αθήνα: ΕΑΠ.
- Μουζάκης Χ. (2006). *Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαίδευση ενηλίκων - Παραδείγματα και περιπτώσεις εφαρμογής.* Αθήνα: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ).
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (2003), *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών.*
- Παναγιωτακόπουλος, Χ., Καρατράντου, Α., & Πιντέλας, Π. (2012). *Τεχνική Αναφορά: Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού λογισμικού και το περιεχόμενό της.* Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Εκπαιδευτικής Τεχνολογίας Π.Τ.Δ.Ε. & Εργαστήριο Πολυμέσων Τμήματος Μαθηματικών, Πανεπιστημίου Πατρών, Ιδρυματικό Αποθετήριο ΝΗΜΕΡΤΗΣ.
- Παναγιωτακόπουλος, Χ., Πιερρακέας, Χ., & Πιντέλας, Π. (2003). *Το εκπαιδευτικό λογισμικό και η αξιολόγησή του.* Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχιμο.

- Παρασκευοπούλου, Α. (2016) Η χρήση των θεωριών εκπαίδευσης στο εκπαιδευτικό λογισμικό και η υλοποίηση διαδικτυακού λογισμικού για την εκμάθηση θεωρητικών μαθημάτων σε μαθητές δημοτικού (Μεταπτυχιακή Διατριβή) Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Ανακτήθηκε στις 10 Μαρτίου, 2019 από <http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/10040>
- Παπαναστασίου, Ε. & Παπαναστασίου, Κ. (2016). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Λευκωσία: Ιδιωτική έκδοση.
- Πολύδωρος, Γ. (2015). Οι ΤΠΕ και η επίδραση τους στις Μεταγνωστικές δεξιότητες και στα Μαθησιακά στυλ. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8(2Α).
- Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2013). *Μάθηση και διδασκαλία στην εποχή της πληροφορίας. Τόμος Α' και Β'*. Αθήνα: Παρασκήνιο.
- Ρεπούση, Μ. (2000). Διδακτικές προσεγγίσεις της τοπικής ιστορίας. *Φιλολόγος*, (102), 590-603.
- Ρεπούση, Μ. (2000). Τοπικές ιστορίες στο σχολείο. Από το γενικό παρελθόν στο παρελθόν του τόπου. *Σύγχρονη Εκπαίδευση: Τρίμηνη Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, (112), 97-108.
- Robson, C. (2010). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*. (Β. Νταλάκου & Κ. Βασιλικού, Μεταφρ., 2η εκδ.). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Σαββάκη, Α. (2018). *Σχεδιασμός και υλοποίηση διαδικτυακού περιβάλλοντος επιμόρφωσης, με θέμα: Η χρήση της Επαυξημένης Πραγματικότητας στην εκπαίδευση*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- Σηφάκης, Ν. (2018). *Εφαρμογή πολυμορφικής, συμπληρωματικής, σχολικής Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης σε μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο του μαθήματος της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής*. (Μεταπτυχιακή Εργασία). Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- Σκαράκη, Ι. (2018). *Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Σχεδιασμός και Ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού με τη μέθοδο της ΕξΑΕ για μαθητές δημοτικού στο μάθημα της Ιστορίας*. (Μεταπτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο.
- Σπανακά, Α. (2012). *Σχεδιασμός, ανάπτυξη κι αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού στην ΕξΑΕ*. Στο Καρατζά, Α., Κουλαουζίδης, Γ. & Σπανακά Α. *Διδακτικό υλικό για την επιμόρφωση των καθηγητών-συμβούλων (ΣΕΠ) του ΕΑΠ*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Σπανακά, & Λιοναράκης (2017). Οι Επτά Αρχές Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Υλικού. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9, 121-123. Ανακτήθηκε στις 10 Μαρτίου 2019 από: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/view/1363/1260>
- Σπαντιδάκης, Ι. & Αναστασιάδης, Π. (2007). Ζητήματα Σχεδιασμού Εκπαιδευτικού Υλικού σε Υπερμεσικά Περιβάλλοντα Μάθησης με έμφαση στην ανάπτυξη μεταγνωστικών δεξιοτήτων. Στο Α.Λιοναράκης (Επιμ) *Πρακτικά του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*. Αθήνα 23-25 Νοεμβρίου 2007.
- Σπαντιδάκης, Γ., Αναστασιάδης, Π., & Βασαρμίδου Δ. (2011). Παιδαγωγικός σχεδιασμός για την ανάπτυξη διαδικτυακών μαθησιακών περιβαλλόντων για το έργο «Ελληνόγλωσσα Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στη Διασπορά». Εισήγηση που παρουσιάστηκε στη διημερίδα που οργανώθηκε

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

στο πλαίσιο του έργου «Ελληνόγλωσση Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στη Διασπορά». Ρέθυμνο.

- Τζανή, Μ. (2005). Σημειώσεις για το Μάθημα «Μεθοδολογία Έρευνας Κοινωνικών Επιστημών». Ανακτήθηκε από: <http://benl.primedu.uoa.gr/database1/method.pdf>
- Τζιμογιάννης, Α. (2017). *Ηλεκτρονική Μάθηση: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Εκπαιδευτικοί Σχεδιασμοί*. Αθήνα: Κριτική.
- Τσιώλης, Γ. (2015). Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων: διλήμματα, δυνατότητες, διαδικασίες. Στο Γ. Πυργιωτάκης & Χρ. Θεοφιλίδης (επιμ.) *Ερευνητική Μεθοδολογία στις Κοινωνικές Επιστήμες και στην Εκπαίδευση. Συμβολή στην επιστημολογική θεωρία και την ερευνητική πράξη* (σσ. 473-478). Αθήνα: Πεδίο.

Ξενόγλωσσες

- Anderson, T., & Dron, J. (2011). Three generations of distance education pedagogy. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 12(3), 80-97.
- Bloom, S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain*. New York: David McKay Co Inc.
- Carr, C.S. & Carr, A.M. (2000). Instructional Design in Distance Education (IDDE): A Web-based Performance Support System for Educators and Designers. *Quarterly Review of Distance Education*, 1(4), 317.
- Evans, T. (1994). *Understanding Learners in Open and distance Education*. London: Kogan Page.
- Garrison, D. R. & Anderson, T. (2003). *E-Learning in the 21st Century: A Framework for Research and Practice*. London: RoutledgeFalmer.
- Holmberg, B. (2005). *Theory and practice of distance education*. Routledge.
- Keegan, D. (1996). *Theoretical principles of distance education*. London: Routledge.
- Krippendorff, K. (1980). *Content analysis an introduction to its Methodology*. London: Sage.
- Krippendorff, K. (1989). Content analysis. In E. Barnouw, G. Gerbner, W. Schramm, T. L. Worth, & L. Gross (Eds.), *International encyclopedia of communication* (Vol. 1, pp. 403-407). New York, NY: Oxford University Press. Retrieved from: http://repository.upenn.edu/asc_papers/226
- Moore, M. G. (1973). Toward a theory of independent learning and teaching. *Journal of Higher Education*, 44, σσ. 661-679.
- Rowntree, D. (1994). *Preparing Materials for Open, Distance and Flexible Learning*. London: kogan Page.
- Simonson, M. & Schlosser, L. A. (2009) *Distance Education 3rd Edition: Definition and Glossary of Terms*. IAP.
- Simonson, M. , Smaldino, S. & Zvacek, S. (2015) *Teaching and Learning at a Distance 6th Edition: Foundations of Distance Education*. IAP.
- Wang, Q. (2009). Design and evaluation of a collaborative learning environment. *Computers & Education*, 53(4), 1138-1146.

8. Παράρτημα: «Ερωτηματολόγιο»

Ερωτηματολόγιο αποτίμησης εκπαιδευτικού υλικού με θέμα τη Μάχη της Κρήτης

Ανοιχτό Ερωτηματολόγιο για τον/την εκπαιδευτικό

Αγαπητοί συνάδελφοι, το ερωτηματολόγιο που ακολουθεί είναι ανώνυμο και έχει ως σκοπό την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού με τίτλο «Η Μάχη της Κρήτης» που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος του ΠΜΣ «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)». Για τη συμπλήρωσή του θα χρειαστείτε περίπου 10 λεπτά. Σας ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας και τον χρόνο που διαθέσατε!

* Απαιτείται

1. Φύλο *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- Άρρεν
 Θήλυ

2. Ηλικία *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 22-30
 31-40
 41-50
 51+

3. Εργασιακή κατάσταση *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- μόνιμος/η
 αναπληρωτής/τρια

4. Χρόνια προϋπηρεσίας *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

- 0-5
 6-10
 11-15
 16-20
 21+

5. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ); *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

6. Χρησιμοποιείτε τις ΤΠΕ στην διδασκαλία σας στην τάξη; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

Κριτήρια Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

(διαβαθμίστε όλα τα παρακάτω κάνοντας κλικ στο αντίστοιχο κουτάκι)

7. Παρέχονται συμβουλές για το πώς να μελετηθεί το εκπαιδευτικό υλικό; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

8. Διατυπώνεται σαφώς ο σκοπός της κάθε διδακτικής ενότητας; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

9. Διατυπώνονται σαφώς τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα σε κάθε διδακτική ενότητα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

10. Το ύφος γραφής του εκπαιδευτικού υλικού είναι φιλικό; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

11. Η διατύπωση σε όσα αναφέρονται είναι απλή και κατανοητή; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

12. Η ύλη όπως παρουσιάζεται είναι χωρισμένη σε μικρά κομμάτια, ώστε να μην είναι κουραστική; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Κάθολου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

13. Οι τίτλοι και οι υπότιτλοι που υπάρχουν είναι αρκετά επεξηγηματικοί; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Κάθολου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

14. Η γλώσσα γραφής είναι απλή και κατανοητή; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Κάθολου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

15. Υπάρχουν επεξηγηματικά σχόλια σε κρίσιμα σημεία; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Κάθολου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

16. Υπάρχουν πλαίσια ή έντονη γραφή ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Κάθολου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

17. Εμπειρέχει διάφορα είδη ασκήσεων και δραστηριοτήτων με στόχο την αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευομένων; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Κάθολου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

18. Οι δραστηριότητες συνοδεύονται από προτεινόμενες σωστές απαντήσεις; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Κάθολου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

«Καπριδάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, ανάπτυξη και αποτίμηση συμπληρωματικού εκπαιδευτικού υλικού με τη μεθοδολογία της ΕξΑΕ στην τοπική ιστορία της Στ' τάξης με θέμα: Μάχη της Κρήτης. Αντίσταση και αντίποινα»

19. Οι απαντήσεις στις δραστηριότητες και τις ασκήσεις αυτοαξιολόγησης ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο που κάνει λάθη να μην εγκαταλείψει τη μελέτη του; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

20. Ήταν κατατοπιστικό το χρονοδιάγραμμα που περιλαμβάνεται στο εισαγωγικό βίντεο του εκπαιδευτικού υλικού; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

21. Επιβάλλεται στον εκπαιδευόμενο να βρίσκεται σε συγκεκριμένο χώρο για να μελετήσει το εκπαιδευτικό υλικό; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

22. Προσαρμόζεται στο κάθε σπλ και ρυθμό μάθησης των εκπαιδευομένων; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

Αισθητικό αποτέλεσμα και ευχρηστία Εκπαιδευτικού Υλικού (ΕΥ)

(διαβαθμίστε όλα τα παρακάτω κάνοντας κλικ στο αντίστοιχο κουτάκι)

23. Οι χρωματικές συνθέσεις του ΕΥ είναι καλές; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

24. Τα κείμενα του ΕΥ είναι ευανάγνωστα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

25. Τα κείμενα είναι απαλλαγμένα από λάθη σύνταξης, ορθογραφίας, γραμματικής, στίξης; *
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

26. Η ποιότητα των πολυμέσων (βίντεο, εικόνες, ήχος) είναι καλή; *
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

27. Τα κουμπιά και εικονίδια του ΕΥ είναι σταθερά και εύκολα αναγνωρίσιμα; *
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

28. Οι υπερσύνδεσμοι του ΕΥ οδηγούν στο αναμενόμενο περιεχόμενο; *
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

29. Η πλοήγηση στο ΕΥ είναι εύκολη; *
Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

30. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού; *

31. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό. *

Κριτήρια Διδακτικού Περιεχομένου Εκπαιδευτικού Υλικού (ΕΥ)

(διαβαθμίσιε όλα τα παρακάτω κάνοντας κλικ στο αντίστοιχο κουτάκι)

32. Το διδακτικό περιεχόμενο του ΕΥ εναρμονίζεται με το πρόγραμμα σπουδών στο πλαίσιο του οποίου χρησιμοποιείται; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

33. Το περιεχόμενο του ΕΥ συμπληρώνει και εμπλουτίζει τη διδακτέα ύλη; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

34. Το ΕΥ ενσωματώνει τη συσχέτιση γνώσεων από διαφορετικές επιστημονικές περιοχές; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

35. Το διδακτικό περιεχόμενο παρουσιάζεται με εναλλακτικές μορφές; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

36. Το διδακτικό περιεχόμενο περιέχει ιστορικές ανακρίβειες; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

37. Οι πληροφορίες απεικονίζουν την πραγματικότητα; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

38. Το ΕΥ εμπεριέχει πηγές; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

39. Η πυκνότητα της πληροφορίας είναι υπερβολική; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

40. Η ποσότητα της πληροφορίας είναι υπερβολική; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

41. Το ΕΥ παρέχει τη δυνατότητα για περαιτέρω μελέτη; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

42. Το ΕΥ εμπεριέχει βιβλιογραφικές αναφορές; *

Να επισημαίνεται μόνο μία έλλειψη.

	1	2	3	4	5	
Καθόλου	☐	☐	☐	☐	☐	Πάρα πολύ

43. Με ποιον τρόπο θα χρησιμοποιούσατε εσείς το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό λογισμικό στην εκπαιδευτική διαδικασία; *
